

Uvodnik

Mara Petaros

Do dejanske enakopravnosti je še daleč

Dan žena je priložnost, da izvedenci spregovorijo o vlogi ženske v družbi, o enakopravnosti, o težavah, ki jih srečujemo v vsakdanjem življenju ipd.

V zadnjih 100 letih se je vloga žensk v družbi zelo spremenila. Postopoma so ženske pridobile celo vrsto pravic: od leta 1946 imamo ženske v Italiji volilno pravico, od leta 1971 pravico do poročniškega dopusta, leta 1977 so odobrili zakon o enakih možnostih ipd. Čeprav nekateri trdijo, da je na papirju enakopravnost že dosežena, pa je v resnici do dejanske enakopravnosti še daleč. To dokazuje tudi dejstvo, da vsi zakoni, ki spodbujajo zaposlovanje in podjetništvo, obravnavajo ženske kot kategorijo, ki je potrebna posebne zaščite. Tudi zakoni, ki obravnavajo politično udejstvovanje žensk, obravnavajo ženske kot posebno šibkejšo kategorijo, ki mora biti pri sestavljanju kandidatnih list deležna posebne pozornosti. Pri tem pa zakonodajalci večkrat pozabijo, da so podjetnice v Italiji v povprečju bolj uspešne kot kak moški podjetnik. Podatki o ženskem podjetništvu, ki jih je objavilo italijansko združenje trgovinskih zbornic, kažejo, da so podjetnice zelo dinamične in prilagodljive. Pri italijanskem združenju trgovinskih zbornic so namreč ugotovili, da podjetja, ki jih vodijo ženske, bolje kljubujejo trenutni gospodarski krizi. Glede na leto 2010 je njihovo število naraslo, kljub temu pa predstavljajo podjetja, ki jih vodijo ženske, samo eno četrtino vseh podjetij v Italiji.

Kaže pa, da lahko ženske dokazujemo svoje sposobnosti zgolj v svojih podjetjih, v tujih podjetjih pa uspe prodor na višja mesta le redkim izjemam. Tako je v Italiji približno 13.500 delegiranih upraviteljev, od tega je samo 2.500 žensk. Med predsedniki upravnih odborov je žensk samo 11%. Pri analizi teh podatkov pa izvedenci niso upoštevali, da je med temi upraviteljicami kar nekaj takih, ki so se povzele na vrh ne samo zaradi svojih sposobnosti, ampak predvsem zaradi svojih sorodstvenih vezi. Če bi upoštevali še ta podatek, bi bil delež upraviteljic, ki so se na vrh podjetij povzele zaradi svojega znanja in sposobnosti, verjetno precej manjši. V nadzornih odborih predstavljajo ženske samo 22%, med stečajnimi upravitelji predstavljajo ženske samo 25%. V Italiji se že dolgo govori o tem, da bi se v upravnih odborih podjetij in v nadzornih svetih morale spoštovati t. i. roza kvote. To naj bi pomenilo, da mora v vsakem upravnem odboru in v vsakem nadzornem svetu ena tretjina mest pripadati ženskam. Upravni odbori in nadzorni sveti, ki tega ne spoštujejo, naj bi imeli sedem mesecev časa, da se prilagodijo normativi. O umestnosti teh določil bi se dalo razpravljati. Nekateri podjetniki se s tem določilom strinjajo, drugi ne; tudi med samimi ženskami, ki naj bi bile imenovane na ta mesta, so mnenja zelo deljena. Osebnost bi bila raje imenovana v neki odbor, ker cenijo svoje poklicne sposobnosti, kot da me imenujejo v isti odbor samo zato, ker mora v njem sedeti ena tretjina oseb, ki so nasprotnega spola kot večina, pri tem pa me ostali obravnavajo kot po zakonu vsiljeno prisotnost. Nekateri celo trdijo, da je tak normativ protistaven, saj diskriminira moške v korist žensk. Če se spustimo z vrhov podjetništva med odvisne delavce, takoj ugotovimo, da je kriza veliko bolj prizadela ženske kot moške.

/ stran 2

Foto M. Simčič

Križev pot: Dramatična razmišljanja kardinala Ratzingerja med obredom v Koloseju

Zlo napreduje tudi v cerkvi Človeška oholost, ki se hoče osvoboditi Boga

V tržaškem škofijskem tedniku *Vita nuova* je bil 1. aprila 2005 na str. 6 objavljen članek z gornjim naslovom, ki ga je napisal Marco Doldi; zaradi aktualnosti je še kako zanimiv tudi za sedanjega bralca. Navedki v prevodu so vzeti iz slovenskega prevoda Ratzingerjevega *Križevnega pota* (Lj 2006), ki ga je opravil Janez Sraka. V letošnjem svetem postnem času je koristno, da se zamislimo ob sporočilu, ki ga je sedanji papež izrazil s svojim križevnim potom.

Križev pot 2005 v Koloseju je bil duhovno uglašen na meditacije in molitve, ki jih je pripravil kardinal Joseph Ratzinger. Gre za kratka besedila, ki so vezana na Jezusovo trpljenje in so odraz izredne teološke in kulturne globine. Presegajo zato samo obhajanje križevnega pota. Kardinal se je na preprost in neposreden način lotil stvarnosti zla - *mysterium iniquitatis* - in moči Odrešenja.

Zlo ima več podob, začeni s človeško ošabnostjo, ko se hoče osvoboditi Boga, ko misli, da ne potrebuje Božje ljubezni in ko hoče dati popolnoma avtonomno obliko svojemu bivanju. "V svoji oholosti - pravi Ratzinger - mislimo, da smo sposobni proizvesti človeka, v resnici pa je človek zaradi našega napuha postal neke vrste tržno blago, ki se kupuje in prodaja, postal je skladišče

snovi za naše poskuse, s katerimi želimo sami preseči smrt. V resnici pa vedno globlje ponižujemo človekovo dostojanstvo".

Obstaja nato zlo, ki v svetu deluje s svojimi prikritimi močmi. "Pilata - tako pravi Ratzinger - ni nekakšna pošast hudobije. Ve, da je obsojenec nedolžen". Kljub temu podlega vplivu anonimne, a stvarne moči množice, ki vpije. "Tako podlost osmeši pravičnost zaradi strahopetnosti, iz strahu pred ukazi prevladujoče miselnosti. Kričanje množice zaduši tihi glas vesti". Vedno je tako: strah pred tem, da bi se izpostavili, in lažno spoštovanje krepita moč zla. "Kolikokrat smo tudi mi dali prednost uspehu pred resnico, lastnemu ugledu pred pravičnostjo" in na ta način je veliko nedolžnih plačalo, če niso bili celo mučeni ali pokončani. Da ne govorimo o vseh tistih primerih, ko je bila oblast, ki so jo izvrševali mogočnejši, prava klofuta resnici, skupek visoko donečih laži, pravo izdajstvo načela služenja v občo korist. Ni redkost, da je "na tem svetu trpljenje cena za pravičnost". Zato vernik molji: "Gospod, pomagaj nam, da nam zasmehovanje sveta ne bo vzelo poguma, ko nas bo zasmehoval zaradi pokorščine tvoji volji". V zgodovini je človek ničkolikokrat padel; v sodobni dobi ni malo kristjanov, ki so se nekako naveličali svoje vere in so zapustili Gospoda. Po-

pustili so pred novo obliko poganstva, ki je hujše od antičnega, "ker se s tem, da se hoče dokončno pokopati Boga, končno otrese tudi človeka". Človek leži v prahu in Gospod pa nosi to težo ter pade, da bi prišel k nam: "gleda nas, da bi se v nas prebudilo srce, da bi nas ponovno dvignil". Molitev je iskrena in stvarna: "Gospod, uniči moč ideologij, da bodo ljudje lahko spoznali, kako so stkane iz laži. Ne dopusti, da ne bi mogli preplezati zidu materializma".

Če je sekularizem mnoge oddaljil od Kristusa, se podobna drama odigrava tudi znotraj Cerkve, in to je razlog novih bolečin za Kristusa. Kardinalove besede so povsem jasne: "Koliko umazanije je v Cerkvi"! Zaradi tega se nam zazdi kot potaplajoča se barka, barka, ki na vseh koncih pušča vodo. "Kolikokrat se zlorablja sveti zakrament njegove prisotnosti, ko Kristus pogosto vstopa v praznino in hudobijo srca! Kolikokrat zgolj mi sami obhajamo evharistijo in se ne zavedamo, da je prisoten On! Kolikokrat njegovo besedo izmalčimo in zlorabimo! Koliko je umazanije v Cerkvi, še posebej med tistimi, ki bi po svojem duhovništvu morali biti popolnoma Kristusovi. Kakšna oholost, kakšna samozadostnost"! Izdajstvo učencev, prvih in sedanjih, je gotovo največja Odrešenikova bolečina in razlog Njegovega padca na poti na Kalvarijo.

Priloga Bodi človek

V tem tednu je z Novim glasom izšla druga letošnja številka priloge Bodi človek. Toplo priporočamo!

Predsednik Türk v Gorici

V sredo, 14. marca, bo v popoldanskih urah prišel v Gorico predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk. Obiskal bo Kulturni center Lojze Bratuž in Kulturni dom. Na programu je tudi srečanje s predsednikom dežele Furlanije Julijske krajine Renzom Tondom.

Igor Gabrovec o obmejnem kmetijstvu na Tržaškem, v Brdih in v Benečiji

Uporaba italijanskega kmetijskega goriva je zakonita

Uporaba italijanskega kmetijskega goriva za pogon traktorjev za namene čezmejnega kmetovanja ne predstavlja kršitve slovenske trošarinske zakonodaje. Tako je pred dnevi deželnemu poslancu Slovenske skupnosti Igorju Gabrovcu sporočil Rajko Skubic, glavni direktor carinske uprave na Ministrstvu za finance Republike Slovenije, na katero se je Gabrovec konca januarja letos pritožil preko slovenskega konzula-

riva v traktorju z italijansko registrsko oznako, ki je v lasti italijanskega državljanca, sicer znanega kmetovalca slovenske narodnosti iz Samatorce. Slednji obdeluje zemljo v Italiji in v Sloveniji. Cariniki so takoj ugotovili, da za pogon traktorja uporablja italijansko gorivo AGRICOLA, namenjeno uporabi v kmetijskih strojih, ki je označeno z istim sredstvom za označevanje kot gorivo za ogrevanje v Sloveniji. Ker slovenska zakonodaja uporabo označenega goriva (kurilnega olja) za pogon motornih vozil prepoveduje, so cariniki uslužbenci kmetovalca na kršitev opozorili in mu povedali, da izjemoma ne bodo ukrepali. Obenem pa so ga opozorili, da bodo v primeru ponovne kršitve prisiljeni naložiti globo, ki se za tak prekršek predvideva v Zakonu o trošarinah.

Direktor slovenske carinske uprave Skubic je Gabrovcu uvodoma pojasnil, da v skladu s prvim odstavkom 57. člena Zakona o trošarinah se označeni energenti, ki se uporabljajo za ogrevanje, ne smejo uporabljati za noben drug namen ter se ne smejo točiti za pogon motornih vozil oziroma plovil ali drugih motorjev oziroma se ne smejo točiti v rezervoar motornih vozil oziroma plovil ali

drugih motorjev. Iz navedenega izhaja, da slovenska trošarinska zakonodaja ne pozna izjem glede uporabe označenega energenta za kmetijske dejavnosti, zaradi česar tudi ni dopustno označen energent uporabljati za pogon kmetijskih strojev.

Istočasno pa je direktor Skubic priznal, da je potrebno v primeru, ki ga je predstavljal dogodek pri Sežani, zakonodajo razlagati prožno in tako preprečiti nepotrebno oviranje kmetovalcev na obmejnih območjih pri opravljanju njihove dejavnosti. "Zato štejemo, da uporaba tovrstnega goriva za pogon traktorjev za namene čezmejnega kmetovanja ne predstavlja kršitve slovenske trošarinske zakonodaje", je sporočil Skubic in zagotovil, da je glavna carinska uprava pristojne uslužbence na terenu posebej opozorila na način razlage trošarinske zakonodaje v takšnih primerih in da zato v prihodnje do takih neljubih dogodkov ne bo prihajalo.

Deželni poslanec SSK Igor Gabrovec je carinski upravi že izrazil popolno zadovoljstvo in zadovoljenje za hitro rešitev problema, ki je hudo zaskrbljal in potencialno hudo omejeval zlasti kmetovalce, ki že dolgo let obdelujejo posestva na obeh straneh meje tako na Tržaškem kot tudi v Brdih in v Benečiji.

Igor Gabrovec

ta v Trstu zaradi nastalih nevednosti pri izvajanju kontrole namenske uporabe pogonskega goriva na območju Brij pri Sežani. Zgodilo se je, da so cariniki Mobilnega oddelka Sežana dne 18. januarja opravili kontrolo namenske uporabe pogonskega go-

Škripanje in pokanje pri sosedih Avstrijski cerkveni izstopi

Avstriji je leta 2010 izstopilo iz Cerkev kar 87.333 vernikov. V istem času jih je približno 4100 prišlo v Katoliško cerkev. Med temi so spreobrnjenci in tudi takšni, ki so svojčas iz nje izstopili. K tej številki prištevajo še 49.892 krstov. Pogrebov pa je istočasno bilo 53.016. Te podatke je dunajski nadškof in kardinal dr. Christoph Schönborn komentiral takole: "Sam nisem nikoli zastopal teze o mali čredi, zato sem se odločil, da podprem prenovitvena gibanja, ki jih imam za nekakšen movimento. Še vedno pa imam rad svojo ljudsko Cerkev!"

Številke so pač številke, vendar nam vseeno nekaj povedo. Prav iz teh in podobnih statističnih števil v Cerkvah spoznamo, da se zanjo izteka neko obdobje. Kot kaže, se krha predvsem tisti del, ki smo ga vedno imenovali tradicija ali cerkvena tradicija. To je razumljivo, saj je prav v Avstriji in še prej v avstro-ogrski monarhiji krona podpirala Cerkev in je nad njo bedela, če je bilo potrebno tudi s "trdo roko". Kot vidimo, je leta 2010 izstopilo iz Katoliške cerkve v Avstriji toliko kristjanov kot še nikoli do sedaj. Če se bo tako nadaljevalo, bo v obdobju ene generacije konec avstrijske oblike ljudske cerkve. Tako sklepajo sociologi religije.

Cerkev, še zlasti cerkveno vodstvo, se je znašlo v nezavidljivem položaju. V memorandumu, ki so ga podpisali profesorji teologije leta 2011, so zapisali: "Vsi, ki so izstopili iz Cerkev bodisi leta 2010 ali tudi prej, so prekinili poslušnost cerkvenemu vodstvu. Da pa bi se zaščitili pred institucijo (Cerkvijo), so privatizirali svoje versko življenje". Kardinal Schön-

born imenuje to "Cerkev odločitve", ker je vsak vernik član Cerkve, in to svobodno član. Izstopil je pač svobodno po lastni odločitvi. Cerkev instituciji nenaklonjeni verniki to opravičujejo: "Odhajajo tudi 'dobri verniki', da zaščitijo svojo (!) vero pred cerkveno inštitucijo, nekako tako, kot so pred 40 leti morali zapustiti tudi svojo službo 'dobri kaplani'." Tu mislijo predvsem na duhovnike, ki so po zadnjem koncilu izstopili, ker je marsikdo

to dovolj, da se od nje oddaljijo, pozabljajo pa, da Cerkev sestavljajo ljudje z vsemi svojimi slabostmi. So pa zopet drugi, ki izstop ali odhod iz Cerkve opravičujejo s tem, da sami ne živijo ali ne bi želeli živeti tako, kot uči Cerkev, in svoja dejanja opravičujejo z izstopom, krivdo pa mečejo na druge. Vendar če je kdo iskren, kljub vsej tej "človeški nesnagi", ki jo Cerkev ima, lahko v njej odkrije Boga. Za to pa je potrebna osebna ponižnost. Od tu dalje pa se razpleta že nova zgodba. Ljudje radi vidimo napake pri drugih, lastnih pa ne, zato najraje zvalimo krivdo na druge, tokrat na Cerkev, da na-

Dr. Christoph Schönborn

bil neučakan pri koncilskih reformah, ki so se odvijale počasneje, kakor si je želel. Vendar pa so se kljub temu odvijale, ne pa z naglico, kakršno so nekateri neučakano zahtevali. Obstajajo pa tudi druge razlage in utemeljevanja. Res je, v Cerkvah se je nabralo toliko smeti, da je potrebna metla, ki bo to vsaj delno pometla. Eno od pometanij je tudi osebno spoznanje pri tistem, ki se v Cerkvah več ne počuti dobro, zato odhaja drugam. Drugo pa je verska indiferenca, ki se vse bolj zajeda v vernike, in ko opazijo že majhno napako v Cerkvah, jim je

videzno opravičimo svoja napačna dejanja. Teolog Karl Rahner pravi: "Cerkev bodočnosti bo Cerkev malih skupin, bo pa zelo bratska!" S tem je povedal: Cerkev v bodočnosti ne bo številčna, tisti pa, ki ji bodo pripadali, bodo imeli zelo izostren čut za vse, ki so v njihovi okolici kot tudi drugod. Prav ta čut pa je v sedanjih Cerkvah pri marsikaterem verniku zvođen in tu je tudi razlog, zakaj se naše cerkve prazniijo. Končno pa: so egoistični kristjani sploh oznanjevalci Božjega sporočila?

Ambrož Kodelja

Slovenski premier se je zahvalil Dragu Štoki za podporo

Naš vsakdan je povezan z dogajanjem v matici

Predsednik vlade Republike Slovenije Janez Janša je predsedniku SSO Dragu Štoki poslal zahvalno pismo, v katerem se slovenski premier zahvaljuje SSO-ju za izkazano podporo, ki utrjuje njegovo zavezo za večjo blaginjo Slovenije.

Predsednik SSO Drago Štoka je 10. februarja čestital Janezu Janši "za izvolitev za predsednika vlade Republike Slovenije ter za potrditev nove vladne ekipe". Štoka je pri tem omenil, da je "oblikovanje nove slovenske vlade pomemben dogodek tudi za Slovenijo, ki živimo v Italiji oziroma v obmejni deželi Furlaniji Julijski krajini. Od zmeraj, in še posebno po osamosvojitvi Slovenije, je naše vsakdanje življenje povezano z dogajanjem v matični državi. Na tej osnovi lahko mirno trdimo, da kot narodna skupnost delimo skupno usodo, pa čeprav nas loči državna meja, ki

pa se je po vstopu Slovenije v schengensko območje bistveno omilila. Stalen napredek pa je vseskozi prisoten od slovenske pomladi naprej. Zaradi tega lahko še enkrat potrdimo, da je bila takratna pogumna odločitev za samostojno državo edina

zaradi tega bodo odločujoči odnosi med Slovenijo in Italijo, tako za skupne razvojne projekte na obmejnem področju, pri čemer lahko omenimo evroprojekt Jezik-Lingua in novoustanovljeno Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje med

Janez Janša

občinami Gorica in Šempeter-Vrtojba, kot tudi za uspešno delovanje vladnega omizja za izvajanje zaščitnega zakona 38/2001. V tem smislu ocenjujemo, da bo še kako koristno delo v okviru Sveta za Slovence v zamejstvu, za katerega smo prepričani, da ga boste kot predsednik vlade sklicevali tako, kot je to predvideno po obstoječem normativu".

S 1. strani

Do dejanske enakopravnosti ...

Danes je stopnja zaposlenosti žensk na ravni iz leta 2006. Po obdobju med letoma 2004 in 2008, ko je stopnja zaposlenosti žensk lepo naraščala in je leta 2008 dosegla najvišji odstotek, in sicer skoraj 48%, se je danes stanje precej poslabšalo. Danes znaša stopnja nezaposlenosti pri ženskah skoraj 10%, pa čeprav so ženske na univerzi veliko bolj uspešne kot njihovi vrstniki, imajo višjo povprečno oceno in zaključijo študij na univerzi veliko hitreje kot vrstniki. Ko pa te uspešne študentke iščejo službo, se zatakne. Tako so ženske na delovnem mestu zastopljene, sklepajo delovne pogodbe s

slabšimi pogoji in nižjo plačo; po rojstvu prvega otroka pa približno ena četrtnina vseh zaposlenih žensk zapusti delovno mesto. Čeprav so že leta 1960 odobrili zakon, ki določa, da morajo ženske za enako delo prejemati enako plačo kot kolega moškega spola, se to le redkokdaj zgodi. Prav pred kratkim so objavili študijo, v kateri so primerjali plače začasno zaposlenih glede na spol. Tako so npr. ugotovili, da začasno zaposlena projektna delavka prejme letno v povprečju tudi do 8.000 evrov manj kot kolega moškega spola, ki v podjetju izvaja enak projekt. Razlika je največja pri mlajših generacijah, v

starosti nad 60 let pa razlike v plačah začasno zaposlenih projektnih delavcev ni.

Ker prejemajo ženske nižje plače, se to kasneje kaže tudi na nižjih pokojninah. Danes prejemajo upokojenke znatno nižje pokojnine kot moški. Izvedenci so analizirali, kje tičijo razlogi za te razlike. Ugotovili so, da je glavni razlog v dejstvu, da prejemajo ženske nižje plače bodisi, ker so v preteklosti opravljale dela, ki so bila slabše plačana, kot dela, ki so jih opravljal moški, bodisi zato, ker je njihova delovna kariera običajno manj konstantna kot delovna kariera moškega. Zelo pogosto se namreč dogaja, da je v primeru potrebe (rojstvo otroka, bolezen v družini) ženska tista, ki da odpoved in ostane doma, da skrbi za ostale družinske člane. Ko potreba mine, pa si spet poišče zaposlitev. Taka prekinitvev pa se kasneje pozna na višini pokojnine.

Povejmo na glas

Ob obubožanju večine ne bo konca krize

Ob sedanjem reševanju krize - slednja je preprosto rečeno zategovanje pasu - nikakor ne bi smeli pozabiti na tisto veliko večino, ki s svojim deležem prispeva največ ali celo vse. To je z drugimi besedami t. i. srednji sloj, ki se nima težav s prebijanjem iz meseca v mesec, istočasno pa ne sodi v premožnejši oziroma bogati razred. Sedanjí ukrepi vsekaror brzdajo javni dolg, zmanjšujejo razdaljo do idealnih evropskih meril, utrjujejo finančni sektor in ustvarjajo pogoje za trdnejši državni proračun. Rezultati torej so, toda v kolikor smo natančnejši, slednji bolj ali manj zakrivajo bistven podatek, ki pa je osrednje važnosti in za reševanje krize odločujoč. Ta podatek zelo jasno govori, da kupna moč velike večine prebivalstva, se pravi srednjega sloja, slabi, in tega v nobenem primeru ne bi smeli prezreti. Poglejmo nakup novih avtomobilov, ki so ekonomsko izjemno važno področje. V primeri z letom nazaj se je njihova prodaja zmanjšala skoraj za petino, točneje za 19 odstotkov. Lahko bi navajali podobna krčenja nakupov še za ostala področja, recimo za nepremičnine, vendar se zdi nemara bolj zanimivo zmanjševanje izdatkov za hrano. Ljudje so pričeli namreč varčevati tudi pri hrani, kupujejo manj mesnih izdelkov, sadja in zelenjave, pri čemer je opaziti, da nakupi trajajo dobesedno dlje, in to zato, ker si kupci skrbneje ogledujejo cene, da bi pač porabili manj. In splošno zmanjševanje kupne moči ni nič nenavadnega, saj so podražitve nenehno na

delu, kot je med drugimi ta, da je cena bencina v zadnjem letu poskočila za 17 odstotkov, kurilno olje kar za četrtno, da se je vlak od leta 2008, se pravi od začetka krize, podražil tudi za skoraj četrtno in v istem času voda prav tako za četrtno in tako dalje in tako dalje. Kupna moč seveda na zelo krut način zmanjšuje vse večja brezposelnost, ki se je od začetka krize pa do sedaj povišala s 5,7 odstotka na 9,2 odstotka ter v istem času med mladimi, kar je gotovo na robu katastrofe, z 19,2 odstotka na kar 31,1 odstotka. In kaj pomeni vse manjša kupna moč večine prebivalstva, ki je osrednji vir družbenega dohodka in rasti? Pomeni manj nakupov, manj prodaje manj proizvodnje, manj proizvodnje pomeni manj delovnih mest in zatorej v celoti gledano še manjšo kupno moč. Priče smo potemtakem začaranemu krogu, katerega krožnica pa se nenehoma pomika navzdol in vse nižje. Iz vsega tega zelo jasno sledi, da je v velikem, ampak zares velikem interesu visoke politike in osrednjih centrov moči, da bolje poskrbijo za srednji sloj, se pravi večinski del prebivalstva, saj je slednji edini, ki bo izvel voz iz blata, ali pa se bo voz pogreznil še globlje. V kolikor za to večino ne bo poskrbljeno, se utegne zgoditi, na kar je opozoril nekdanji minister Tremonti in kar je več kot pomenljivo, bodo bogati najprej finančno izčrpali vse srednje in nižje sloje, s tem lastne temelje, in potem še sami sebe.

Janez Povše

POGOVOR Jan Sturiale, goriški jazz kitarist

"Z glasbo proti klišejem"

Goriški jazz kitarist Jan Sturiale je julija 2011 izdal svojo novo CD ploščo z naslovom *Do Not Disturb The Peace*. Sturiale, ki v svojo avtorsko glasbo zelo rad vnaša vedno nove pristope in posega po različnih glasbenih zvrsteh, je tokrat, z mednarodno zasedbo, posnel deset skladb, ki očarajo poslušalca s svojo melodičnostjo, mehko in tehnično dodelanostjo. O novi plošči sta se za Novi glas pogovarjala Jan Sturiale in Alba Načinović, ki je pri projektu sodelovala kot vokalistka.

Plošča je izšla lani poleti. Ste jo že uradno predstavili s kakšno turnejo?

Jan: Ne, uradno še ni bila predstavljena. Novembra sem bil na krajši turneji z ameriškim basistom Janekom Gwizdalo, konec januarja sem igral s kvartetom v lokalni *Rap due* v Gorici, vsakič smo odigrali tudi nekaj skladb iz tega albuma, vendar z zasedbo, s katero smo snemali, še nismo imeli nobenega koncerta. Ploščo bi rad predstavil na kakšnem festivalu, predvsem v Italiji in tu v bližini.

Kaj pa tujina?

Jan: Za koncerte v tujini je potreben precejšen finančni zalozaj tudi zato, ker nas je šest.

Za ploščo si okoli sebe zbral kar pestro zasedbo. Kako se je razvilo sodelovanje s temi glasbeniki?

Jan: Z bobnarjem Lucom Colussijem in kontrabasistom Alessandrom Turchetom sem že večkrat igral v triu in ju zelo cenim, ker sta odlična glasbenika. Že dolgo igram tudi s pianistom Leonardom Vitom Trittom, so-

delovala sva pri številnih projektih. Po Italiji sva se med drugim predstavljala z vrsto koncertov v obliki učnih ur, z naslovom *Miles in the dark*. Njegov glasbeni pristop mi je zelo blizu, postala sva tudi prijatelja v zasebnem življenju. Za to ploščo je igral električne klaviature Fender Rhodes in akustični klavir. Jure-

liko časa so nastajale, ali je v osnovi kakšna vezna nit, skupna ideja?

Jan: Tako je, skladbe sem napisal sam, razen zadnje, *Nekoč*, ki je reinterpretacija slovenske ljudske pesmi *Nekoč* v starih časih. Mislim, da so nastale približno v štirih mesecih, nekaj pa sem jih napisal že prej. Med njimi pa ve-

ta Pukla nisem poznal osebno, pred približno osmimi leti sem pri prijatelju slišal njegov cd in sem se navdušil nad njegovo glasbo. Za ta projekt sem ga enostavno poklical in mu ponudil sodelovanje. Jure je Mariborčan, ki sedaj živi na Dunaju, je pa študiral na Berklee College of Music v Bostonu in preživel nekaj časa v ZDA, tako kot jaz. Mislim, da je izvrsten saksofonist in je tudi zelo odprtega značaja. Alba Načinović pa sem spoznal na konservatoriju v Trstu in sem tudi njo povabil k sodelovanju, saj sem hotel posneti ploščo s poudarkom na melodičnosti in sem zato vključil še vokal.

Jan, ti si avtor vseh skladb, razen ene, če se ne motim? Ko-

vidim neke nujne povezave, vsaka ima svojo določeno glasbeno idejo in je precej samostojna.

Na tej plošči je glasba umirjena, melodična, skoraj meditativna, v njej je tudi pridih starejših jazzovskih zvokov. Prej je bilo v tvojih izvedbah veliko več rockovskega sounda.

Jan: Ploščo sem si zamislil prav takšno, melodično. Starejša, *Strange Meetings*, na primer, je čisto nekaj drugega. Tam je več eksperimenti-

ranja, posneli smo več kitar eno čez drugo... nekoliko v slogu Zappe. Frank Zappa mi je zelo všeč, rad imam vsa rock glasbo in je zato to tudi čutili. Za ploščo *Do Not Disturb The Peace* pa sem si zamislil čistejšje zvoke, hotel sem vključiti saksofon, akustični klavir, glas. To pa ne pomeni, da sem sedaj takšen, jutri bom mogoče počel spet nekaj popolnoma drugačnega. V umetnosti mi je všeč ravno ustvarjalna svoboda, počneš lahko zelo različne stvari in ni nujno, da slediš določenemu slogu. Ko si vezan na eno samo zvrst, te lahko omejuje. Zase opažam, da sem precej razdvojen osebno, kar se tega tiče. Rad spreminjam zvrsti, ravno to me očara.

Vedno je neke vrste iskanje?

Jan: Včasih je zelo težko, ker se zavedaš, da ne moreš narediti dobro vsega, kar si želiš, pri tem pa skušaš dojeti, kaj bi sploh rad počel. Ravno v tem je lepota glasbe, lahko eksperimentiraš in zavračaš klišeje.

Si mogoče na kakšno skladbo iz plošče posebno ponosen?

Jan: Zelo mi je všeč *Lonely People*, všeč mi je ideja, melodija. Rad imam tudi *Do Not Disturb The Peace*, ki daje naslov plošči.

Reactions, Do Not Disturb The Peace in Lonely People. Kaj meniš o tem sodelovanju? Si zadovoljna s svojim delom?

Alba: Zelo sem vesela, da sem lahko sodelovala s takšnimi vrhunskimi glasbeniki, zame je bila to velika čast. Upam, da bomo skupaj nastopili tudi na koncertih.

Snemanje albuma je bila nova izkušnja, nisem še sodelovala pri nastajanju takšnega sounda. Pella sem brez besedila, kar ima svojo posebno vokalnost. Pri ostalih snemanjih sem to uporabljala samo včasih, v manjši meri. Bil je velik izziv in spodbuda obenem, upam, da mi je uspelo.

Si pri petju improvizirala?

Alba: V nekaterih delih sem nastopala skupaj s saksofonom in tam je melodija zapisana. Potem pa je nekaj improviziranih intermezov, predvsem pri *Lonely People*. Improvizirala sem tam, kjer sem nastopala samostojno, brez spremljave instrumenta. Večkrat so me že vprašali, ali sem imela melodijo zapisano, kar štejem za pohvalo, ker pomeni, da se je moje petje zlilo s celoto. To pa je odvisno od podlage, ki jo imaš. Ko si sproščen, se ti ideje kar same porodijo, v nasprotnem primeru se lahko zelo trudiš, ampak ni nič. Všeč mi je tudi melodičnost skladb, ki je zelo dodelana, premišljena, svojevrstna. Morala sem se kar poglabiti v poslušanje, da sem jo dojela.

Je bilo težko odpeti skladbe brez besedila?

Alba: Mislim, da je težje. V besedilu je zgodba, ki že sama zbuja določena čustva tudi, če ga lahko interpretiraš na različne načine. Sama melodija je abstraktna, neke vrste metajezik, vezan samo na iz-

vajanje zvokov – kar pravzaprav počnejo glasbeniki z instrumenti. Ko imaš samo zvok, se moraš posvetiti samo temu. Glas sem tako uporabila na bolj instrumentalen način.

Kdaj lažje improviziraš, med snemanjem ali v živo, na koncertu?

Alba: Med snemanjem je bilo lažje, v studiju bolje slišiš, lahko ponavljaš. V studiju pa težko poustvariš vzdušje nastopanja v živo. Vendar je tudi to odvisno – če je dober feeling, si lahko celo predstavljaš morebitne poslušalce.

Bi za konec rada še kaj dodala?

Alba: Rada bi se predvsem zahvalila Janu za povabilo k sodelovanju.

Pripravljate kakšen nov projekt?

Alba: Z Janom večkrat sodelujeva, na tržaškem konservatoriju smo posneli nov CD, sodelujeva tudi v okviru glasbene šole Emil Komel.

Jan: V akademskem okolju imamo priložnost, da se med seboj spoznavamo, in to mi je najbolj všeč – to je najkoristnejša stvar teh institucij.

Jan, bi rad še ti kaj dodal?

Jan: Rad bi se zahvalil Fulviju Zafretu, ki nas je snemal, Borutu Čeliku, ki je poskrbel za miks in Davidu Šuligoju za mastering. Opravili so odlično delo, sound je prav takšen, kot sem si ga želel.

Alba: Postprodukcija bistveno vpliva na zvok plošče. Tisti, ki se s tem ukvarjajo, so ravno tako pomembni kot glasbeniki v zasedbi.

Jan: Rad bi omenil še to, da sem ploščo prvič izdal s svojo novo etiketo *Drawthelne Records* (DTL). S svojo lastno založbo želim namreč podpirati glasbenike, ki so predani svojemu delu, in upam, da bom vse svoje plošče izdal pod tem imenom.

Kje pa si lahko kupimo *Do Not Disturb The Peace*?

Album je na prodaj preko portala iTunes in na moji spletni strani www.jansturiale.com

Katarina Brešan

Sem pa zadovoljen s celotnim projektom.

Alba, ti si nastopala pri treh skladbah, Unpredictable

Ob 10. obletnici njegove smrti

Prisrčen in hkrati slovesen spomin na msgr. Paskvala Gujona (1909-2002)

Beneški Slovenci, predvsem rojaki iz Nadiških dolin in iz Čedadu, so v soboto, 3. marca, na treh prizoriščih lepo in spoštljivo obudili spomin na dolgoletnega matajurskega župnika monsignorja Paskvala Gujona, ki je umrl v starosti 93 let pred desetimi leti. Na landarsko pokopališče je h grobu "zadnjega beneškega Čedermaca", društvo Don Eugenio Blanchini privabilo večjo skupino prijateljev in občudovalcev "matajurskega gospoda", med njimi znane javne delavce Benečije. Ob krajši spominski svečanosti s petjem in molitvijo očenaša (po beneško), ki jo je uvedel Ezio Gosgnac, glavni urednik Doma, so se vsi poklonili zaslužnemu narodnemu duhovniku. Prisotni so bili podbunješki šindik (župan) Giorgio Domenis, župan občine Sv. Lenart

Giuseppe Sibau in čedajski župan Stefano Balloch. Bila sta tudi bivša župana Fabio Bonini in Bruna Dorbolé. Začasno vodstvo za nadiško Gorsko skupnost je zastopal dreški podžupan Miha Koren (Coren), prebivalce zgornje Soške doline pa je predstavljala ve-

liko prijatelj Slovencev v videmski pokrajini, tolminski načelnik upravne enote Zdravko Likar. Slednji je na že okrašen grob svojega prijatelja in sodelavca v midsosedskem spletanju narodnih vezi prinesel šopek letošnjih

neškega javnega življenja (Planinska družina Benečije...). S slovenskega ministrstva za kulturo, to je sedaj združeno pod daljšim skupnim imenom, je prišel Benečiji vedno zvesti Silvester Gaberšček, Svetovni slovenski kongres je za-

val Jožef Cramaro, ki je skupaj s Trinkom in Cuffolom bil lik Čedermaca v Bevkovem delu, občuteno zadonela najbolj znana slovenska Marijina pesem. Udeleženci so že pri maši lahko segli po ličnih, lepo tiskanih molitvenikih, ki jih je bil pod naslo-

vom *Domače molitve* pred več kot dvajsetimi leti prvič izdal msgr. Gujona. Pred kratkim jih je na novo izdalo društvo Don Eugenio Blanchini v sodelovanju z

opombami v slovenskem jeziku. Prvi, najstarejši beneški slovenski molitvenik, je dejal Banchig, pa je prišel na svetlo pred dobrimi 160 leti – leta 1851 ga je izdal duhovnik Jožef Podreka iz Podutane. Pričujoči, najnovejši molitvenik je v glavnih bogoslužnih besedilih pisan v knjižni slovenščini, ima pa tudi nekaj narečnih besedil in pesmi. Giorgio Banchig je sklenil svoj nagovor z ugotovitvijo, da je knjižica *Domače molitve* zadnji člen častitljive in dolge verige beneških molitvenikov.

Za Banchigem se je oglasil msgr. Marino Qualizza, ki je tudi odgovorni urednik petnajststnevnika Dom. Izhajal je od vprašanja Kaj pride reč' "domače molitve". Na vsem razumljiv način je sijajno predstavil vrednoto, ki je materni jezik; še enkrat je poveljal Gujonov spomin. Domači župan Giorgio Domenis je dobro začel v nadiški slovenščini – mimogrede velja poudariti, da ima sedaj tudi njegova občina dvojezične krajevne napise –, vendar je uvidel, da je nekatere stvari težje izraziti v narečju, zato je nadaljeval v italijanščini. Tudi on je preletel zgodovino in ugotavljal, da so časi nerazumevanja in nevarnega nacionalizma za nami in da se moramo vsi truditi, da voz napredka potegnemo naprej.

Sledila je predstavitev molitvenika v župnijski dvorani. Giorgio Banchig je v svoji predstavitvi podal kratek, a tehten pregled zgodovine molitvenikov za potrebe Beneških Slovencev. Njegov prikaz je bil tako zanimiv in poln dragocenih podatkov, da bi zaslužil posebno poročilo. Začel je od evangelizacije nadiških in okoliških Slovencev v 7. in 8. stoletju, ki jo je širila oglejska cerkev z bližnjim središčem v Čedadu. Evangelij in z njim krščanstvo je oznanjala na prijazen način in upoštevala jezik novih ali drugih narodov. S tem v zvezi je bila potem na predstavitvi omenjena tudi Gujonova misel, da kdor mora sprejemati vero v tujem jeziku, ni svoboden, ampak suženj. V svojem prikazu je

stval Jožef Cramaro, ki je skupaj s Trinkom in Cuffolom bil lik Čedermaca v Bevkovem delu, občuteno zadonela najbolj znana slovenska Marijina pesem. Udeleženci so že pri maši lahko segli po ličnih, lepo tiskanih molitvenikih, ki jih je bil pod naslo-

PRED CERKVENIM ZBOROVANJEM OGLED 2 Anketa o vernosti v Treh Benečijah

Kaj se je spremenilo v zadnjih 20 letih?

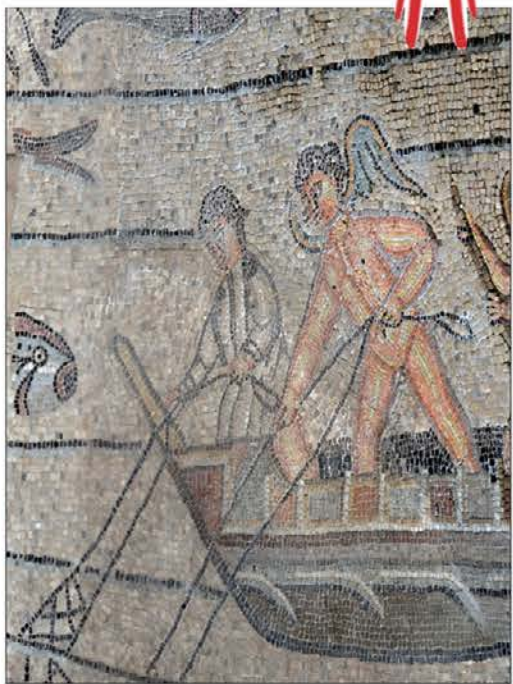
V pripravi na cerkveno zborovanje Oglej 2, ki bo potekalo od 13. do 15. aprila 2012, je Družbeno-verski observatorij Treh Benečij (Osret) izvedel znanstveno podkovanano anketo o vernosti na tem področju. Škofje iz Veneta, Furlanije-Juljske krajine in Tridentinske Južne Tirolske so namreč hoteli vedeti, pri čem so, še bolj pa to, kaj se je bistvenega spremenilo v zadnjih dvajsetih letih, namreč od prvega cerkvenega zborovanja v Ogleju. O različnih vidikih verskega življenja je zato Osret povprašal več kot dva tisoč prebivalcev. Podatki so resnično vredni tehtnega razmisleka!

Če povzamemo vse odgovore, pridemo do zaključka, da **prebivalci italijanskega severovzhoda "kljub vsemu še verujejo v Boga"**; duhovnike poznajo in včasih imajo kaj opraviti z njimi; še vedno hodijo k maši, čeprav ne nujno vsako nedeljo. Trdijo pa tudi, da se s smernicami uradne Cerkve včasih ne strinjajo, da čutijo njen obsojajoči pogled glede osebnih izbir, da v Cerkvi pogosteje vidijo nekoga, ki zapoveduje to, česar ne smejo delati, kot pa nekoga, ki želi hoditi skupno z njimi.

Do sprememb v zadnjih desetletjih je nedvomno prišlo. Leta 1990 je bilo civilnih porok 20%, danes 50%; pred dvajsetimi leti se je zunaj krščanskega zakona rodil en otrok na 20, danes eden na štiri. Pred 20 leti je bilo 6200 duhovnikov, danes jih je 4600. Sami raziskovalci so ostali presenečeni nad hitrostjo sprememb. Razloge zanje so gotovo našli v vedno številnejši prisot-

nosti tujcev, ki s sabo prinašajo verski pluralizem, pa tudi v spremenjenem načinu doživljanja vere in avtohtonem prebivalstvu, ki se vedno bolj usmerja k medverskemu pluralizmu, je razložil predsednik Osret Alessandro Castegnaro. Leta 1990 je bilo nekatoličanov manj kot 10%, danes jih kar 25% pripada drugim veram ali pa ne čuti pripadnosti nobeni veri. Leta 1989 je prejelo zakrament sv. krsta 96,3% rojenih otrok, leta 2009 pa le 73,6%. Če upoštevamo samo avtohtone prebivalce, pred 20 leti niso bili krščeni štirje otroci na sto, sedaj pa kar 12.

Spremenil se je tudi način verovanja. Vedno več je negotovih, takih, ki verujejo v vstajenje, posmrtno in večno življenje. Način verovanja je vedno bolj osebni in selektiven. Zdi se, da v nekaterih osnovnih resnicah sodobni človek ni več sposoben verovati. Vedno večji je prepad med osebnim verskim svetom in Cerkvijo. Na Boga ljudje sicer gledajo kot na nekoga, ki je blizu in usmiljen, na Cerkev pa kot na nekaj, kar je oddaljeno in strogo. V preteklosti tega ni bilo. In to občutje se v zadnjih rodovih vedno bolj krepi. Vedno več je torej "oddaljenih". **Poseben podatek zadeva ženski svet.** Če so

namreč po izsledkih vseh raziskav doslej veljale za tiste, ki so bolj občutljive in dovzetne za verovanje kot moški, se je ta razlika - zlasti pri najmlajših - skoraj razblinila. Še vedno imajo več verskega čuta, molijo več kot moški, lik Jezusa Kristusa jim je bližji, toda samo zaradi tega še niso vztrajnejše pri verski praksi. Ta "zamrzitev ženskega religioznega duha" daje misliti, da se ne bo dogajalo več to, kar se je v preteklosti. Doslej so se mladi namreč kazali kot bolj negotovi in manj zainteresirani; ko pa so odrasli in postali starši, so se spet zblížali s Cerkvijo. Če so namreč, kot je znano, mame tiste, ki veliko bolj kot očetje skrbijo za krščansko vzgojo otrok, bodo doslej vedno manj prepričane

mame vzgajale vedno bolj oddaljene otroke. "Nekaj se jih bo gotovo vrnilo v odrasli dobi, mnogi pa bodo ostali izven cerkvenih vrat", je še povedal Castegnaro. To še ne pomeni, da danes tu živijo izključno ljudje s predsodki ter zaprti do razsežnosti vere in obzorja presežnosti, neverni in brezbrizni. Gre le za ljudi, ki jih označujejo številne vedenjske različice; so ljudje, ki verujejo, taki, ki ne verujejo v religiozno pomenu besede, veliko je takih, ki doživljajo napetost med verovanjem in neverovanjem, takih, ki čutijo potrebo biti del verske skupnosti, v istem času pa iščejo neko samostojno pot. **Obstajajo pa tudi znamenja upanja.** Molitev kot praksa je npr. dosti bolj razširjena kot pa udeležba pri maši. V naših deželah je - v primerjavi z drugimi italijanskimi deželami - manj ljudi, ki mislijo, da duhovniki in Cerkev niso potrebni, pomemben je neposreden odnos z Bogom (34% v primerjavi s 45% državnega povprečja); manj je takih, ki

trdijo, da lahko duhovno rastejo tudi izven kake religije (52% v primerjavi z 81%). Pri nas je očitno težko si predstavljati religijo Cerkve, tipično za katoliško vero; z razliko od drugih dežel pa je tudi težko si predstavljati vero brez Cerkve. V italijanskem severovzhodu ima torej Cerkev večji "kapital" kot drugod. Kar 12% prebivalcev sodeluje pri različnih verskih skupinah; župnije imajo še znatno razpoznavno moč, čeprav niso več tako močna središča kot v preteklosti. Velika večina ljudi še vedno pozna krajevne župnika, duhovniki so zakoreninjeni v družbenem dogajanju, sposobni ohranjati vezi z ljudmi in razumeti njihove težave. / DD

Filip Terčelj - član škofjeloškega proforskega ceha Profili članov ceha

Zanimajo nas profili teh ljudi, članov škofjeloškega "proforskega ceha"! To dodaja razsežnost nedoumljive skrivnosti tem časom, pokrajina in dogodkom. Razen tega, da so bili vsi, kot smo že povedali, profesorji, nekateri tudi duhovniki, so bili to ljudje posebno ustvarjalnega in odprtega duha. Kljub omejenosti prostora bi jih rada posredovala, saj dopolnjujejo lik Filipa Terčelja, ki je tema prispevka napisanega za Loške razglede, ne glede, ali ga bodo tam objavili ali ne. Profili teh ljudi sami po sebi dodajajo globino Terčeljevemu liku, kakršne mu ni mogoče dati z ničimer drugim. Kot je zapisal dr. Tine Debeljak, na strani 234, v spremni besedi k spominom Ivana Dolenca, *Moja rast*, "bili so to člani tiste že zgoraj tako imenovane duhovne akademije Škofje Loke".

Dolenec Ivan, Loški razgledi/18/225-6, z rodne hribovske Jamnikove kmetije (Sopotnica 1884 - Škofja Loka 1971), klasični filolog in profesor slovensčine, stenograf. Maturiral na gimnaziji v Kranju 1904, diplomiral na Dunaju 1909. Profesor na I. in III. gimnaziji v Ljubljani. Leta 1917 med I. svetovno vojno je bil stenograf za slovensčino na poslednjem zasedanju dunajskega parlamenta, od novembra 1918 stenograf na sejah Narodne vlade v Ljubljani, od februarja 1919 stenograf v parlamentu v Beogradu, od 1922 gimnazijski profesor v Ljubljani, septembra 1932 kazensko prestavljen v Mostar, 1935 nastavljen kot "prosvetni inšpektor v banski upravi, od 1937 ravnatelj učiteljskega na Korytkovi" od 1938 poslanec

škofjeloškega sreza (okraja), od 1939 ravnatelj gimnazije v Novem mestu do maja 1945, ko je bil obsojen in zaprt v ljubljanskih zaporih do septembra 1946, tedaj na svobodi, brez pokojnine in lastnine, preživel je z delom na domači kmetiji. Publicist, esejist, prevedel je obširno delo F. W. Foersterja: *Doživeta svetovna zgodovina*. Uredil od 1922 - 33 obširno zupščino J. E. Kreka, njegove izbrane spise opremil z opombami. Prešernoslovec.

Njegovo avtobiografsko delo *Moja rast*, vsakemu svetujem v branje, je delo hvaležnosti božji previdnosti skozi prevratni čas.

Šolar dr. Jakob, Loški razgledi LR/16/265-6, (Rudno pri Dražgošah, 1896 - Ljubljana, 1968), duhovnik. Profesor v Št. Vidu na škofijski gimnaziji, jezikoslovec, slovnica, literarni zgodovinar, urednik, v člankih o duhovnih, narodnih in kulturnih vprašanjih je izražal personalistično stališče. Leta 1919 je končal Teološko fakulteto in bil posvečen. Prefekt v Zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu, 1927 diplomiral iz francoščine in slovensčine na Filozofski fakulteti v Ljubljani, v obdobju 1922-24 se je strokovno izpopolnjeval v Parizu, od 1924 suplent, od 1927-44 profesor slovenskega in francoskega jezika v Zavodu sv. Stanislava. Največji slovenski jezikoslovec med predhodnim Breznikom in poznejšim Toporiščem, kar so mu zaradi politične nemilosti priznali še posmrtno. 1929-30 urednik Križa. 1934 - 44 urednik zbirke Cvetje iz domačih in tujih logov, predhodnice Kondorja, 1931-35 pisec čitank za nižje razrede gimna-

zije. 1944-45 v Dachau, 1946-52 na SAZU, 1952-57 v zaporu, obsojen na montiranem političnem procesu. 1945-68 dosmrtni ravnatelj Zavoda v razpustu!

Planina Franc, Loški razgledi/18/229-32/28/291-295/38/11-27, **'Novo pr.** (Škofja Loka, 1901 - Ljubljana, 1992), potopisec in inšpektor, geograf in naravoslovec. 1925 diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Profesor na Otočcu, "na gimnaziji Kranj, od 1935 na ljubljanski klasični gimnaziji", od 1937 na banski upravi, od 1945 urednik šolske založbe, od 1945 v komisiji za ugotavljanje vojne škode, od 1955 na gimnaziji. Od 1962 ravnatelj Prirodoslovnega muzeja. Kartograf, pisec učbenikov. Posvečen se je rodnim krajem: Škofji Loki, Poljanski in Selški dolini. 68-72 urednik Loških razgledov.

Blaznik dr. Pavle, Loški razgledi/10/20-24,30-31, **'Nunski'**, 'Rdeča hiša' (Škofja Loka, 1903-1984), zgodovinar Škofje Loke. Raziskovalec kolonizacije, Freisinskih škofov, avtor historičnih topografskih kart za Štajersko, Koroško do 1560. Dipl. na Filozofski fakulteti v Ljubljani, doktoriral 1928. "1930-35 profesor v Celju", tudi ravnatelj, od 1957 znanstveni sodelavec SAZU, 1965 "še aktivni znanstveni sodelavec SAZU, v Ljubljano je prišel z Rativovca". Pisec učbenikov, vodnikov.

Debeljak dr. Tine, Loški razgledi/36/37/42/56, **'Nunski'**, (Škofja Loka, 1903 - Buenos Aires, 1989); leta 1927 je diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani, doktoriral 1936. "1930 profesor v Nikšiću, 1935 kulturni urednik Slovenca". Profesor, pesnik in pisatelj, urednik, literarni zgodovinar, kritik, pisec spremnih besed. V Krakovu zbral gradivo za svojo disertacijo o

Raymondovih kmetih v luči književne kritike. Prevajalec Olimpijskega venca poljskega pesnika K. Wierzyńskiego (1937). Maja, češkega pesnika K. H. Macha. Bahčsarskega vodometar ruskega pesnika Puškina. Danteevega Pekla. Urednik Doma in sveta v obdobju 1935-45, od leta 1933 - do 45, pa je bil kulturni urednik Slovenca. Leta 1944 posmrtno uredil pesmi Franceta Balantiča: Venec in V ognju groze plapolam. Beg 1945. V Argentini vratar, nato uradnik v cementarni., 1954 se mu je pridružila iz Ljubljane žena s tremi otroki. Nadaljeval z literarno-kritičnim delom. Prevedel argentinski ep Martin Fierro, izdal 1949 v Argentini Veliko črno mašo za pobite Slovence, pesniško zbirko Mariji, božji materi slovenskih božjih poti. Pripravil za tisk pisma in prozo za *Črni Kamnitnik*, ki ga je posmrtno uredil njegov sin, vse knjige ilustrirala svakinja Bara Remec. V domovini je veljal dolga leta za 'neizgovorljivo ime'. Sicer pa je leta 1974 dr. R. Savnik omenil je Debeljaka med pomembnimi Ločani. 89 ob smrti leta 1989 je bila v Delu dvovrstična informacija J. Jenšterleta.

Košir Franc, Loški razgledi/8/111-18/27/71-102, **'Kapucinski'**, (Škofja Loka 1906 - 1939), akademski slikar, profesor risanja, Znanje so njegove vedute Škofje Loke, cvetje, portreti. Stvarjen in umirjen. Njegov portret dr. T. Debeljaka je visel na razstavi s podpisom "neznan", medtem ko je v Škofji Loki Debeljaka vsak poznal! "1930 profesor na gimnaziji v Slavnskem Brodu, od 1935 pa na gimnaziji Ptuj". Spominili so se ga v prošnjah za rajne med spominsko mašo rajnega pri maši 1965. Na gimnaziji Kranj se je čutil utesnjena, želel v pokoj in slikati. Umrl za jetiko.

/ dalje prihodnjic
Marija Pegan

Kratke

Praznovanje goriških zavetnikov

Praznovanje goriških zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana letos poteka od 3. do 19. marca. V četrtek, 8. marca, bosta Luigi Tavano in Cesare Scaloni ob 17.30 v palači Rabatta govorila na temo: Cancianus de Goritia (1313-1331), prvi goriški škof v patriarhatu. V soboto, 10. marca, bo v avditoriju v ul. Roma ob 17.30 srečanje z znanim filozofom Massimom Cacciarjem o svobodi in zaslužnosti, na temo: Jaz sem Gospod, tvoj Bog. V nedeljo, 11. marca, bodo staro mestno jedro v živahnih srednjeveških oblačilih preplavili člani združenj Amici di Borgo Castello, Arma Antica in Meghinardus de Goritia; ob 17.30 pa bo v stolnici zborovski koncert, na katerem bo kot slovenski zbor nastopil mešani mladinski zbor Primož Trubar. V ponedeljek, 12. marca, bo ob 20.30 v palači Rabatta projekcija fotografskih posnetkov Svete Gore. V četrtek, 15. marca, bodo v stolni cerkvi ob 18.30 slovesne večernice. Dan kasneje, v petek, 16. marca, pa ob 18.30 svečano slavo, ki ga bo v stolnici vodil nadškof De Antoni; sledi blagoslov mesta z relikvijami mučencev. V soboto, 17. marca, bo v avditoriju v ul. Roma koncert otroških in mladinskih zborov. V ponedeljek, 19. marca, bo ob 16. uri v avditoriju v ul. Roma podelitev 12. nagrade svetih Hilarija in Tacijana - Mesto Gorica.

Goriška / Nekaj napovedi

- Duhovnja sv. Ivana v Gorici vabi na **duhovno pripravo na Veliko noč** v nedeljo, 11. marca: ob 10. uri sv. maša, po maši križev pot na Kostanjevico, patrova misel. Zaželeni so tudi starši.
- Dekanija Štandrev v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž in SD Sončnica vabi na **predavanja za utrjevanje duha**, ki bodo potekala v KC Bratuž v Gorici ob 20.30. Dne 15. marca bo Branko Cestnik govoril na temo: Nova evangelizacija? Dne 12. aprila pa bo dr. Oskar Simčič predaval na temo: Kristus da!
- Cerkev ne!
- Pri sv. Ivanu je vsak torek in petek v postu ob 17.30 **križev pot**.

500-letnica V. lateranskega vesoljnega cerkvenega zbora

Natanko pred 500 leti (1512) se je začel v Rimu V. lateranski vesoljni cerkveni zbor, ki je trajal do leta 1517. V 2000-letni zgodovini krščanstva je bil to XVIII. koncil, kateremu so sledili samo še trije: tridentinski ter prvi in drugi vatikanski. Bližnji povod za sklicanje vesoljnega cerkvenega zbora pred 500 leti v Lateranu v Rimu je bil tudi posvetne narave. Tedanji papež Julij II. si je z vojnimi pohodi prizadeval uvrstiti svojo cerkveno državo ter skušal s pomočjo Švicarjev potisniti Francoze iz Italije. Francoski kralj Ludvik XII. je pridobil na svojo stran pet kardinalov, ki so sklicali nekaj cerkveni zbor v Pisi. Udeležilo se ga je samo kakih trideset francoskih škofov, ki so skupaj z omenjenimi petimi kardinali proglasili odstavek Julija II. Podobno sta sto let prej, tudi v Pisi, ravnala dva protipapeža. Papež Julij II. je zborovanje v Pisi razglasil za nezakonito, odstavil uporne kardinale in takoj sklical cerkveni zbor v Rimu, v Lateranu. Tu se je zakonitega zborovanja udeležilo samo kakih 115 škofov, večina iz Italije. Že po prvem letu zborovanja je papež Julij II. umrl. Sledil mu je Leon X., ki je koncil leta 1517 privedel do konca. Najpomembnejša odločitev tega zbora je bila, da ima samo rimski papež oblast vesoljne zbere sklicati, jih prenesti drugam ter jih razpustiti ali končati. Skratka, papeževa oblast je nad cerkvenim zborom. V dogmatičnem pogledu so definirali neumrljivost človeške duše. Na zborovanju so sicer sprejeli še številne druge sklepe, ki pa jih niso takoj izpeljali, za kar so po svoje poskrbeli reformatorji z Lutrom na čelu. Za resnično reformo pa je poskrbel več kot četrt stoletja kasneje najdaljši in najpomembnejši vesoljni cerkveni zbor v Tridentu, ki je trajal od leta 1545 do leta 1563. Naj kot zanimivost povemo, da je pred 50 leti Jakob Ukmar v času priprav na drugi vatikanski cerkveni zbor, ki se je začel leta 1962 in končal leta 1965, napisal *Kratko zgodovino vesoljnih cerkvenih zborov* z zgodovinskega, dogmatičnega in cerkvenega vidika. Knjigo je izdala Goriška Mohorjeva družba leta 1963. / (mab)

Razstava ob 550-letnici ljubljanske škofije bo na ogled v Narodnem muzeju

V sklopu dogodkov ob 550-letnici ustanovitve ljubljanske škofije je nadškof metropolit Anton Stres v Narodnem muzeju v Ljubljani odprl razstavo o zgodovini škofije in njenih dejavnostih. Razstava bo v Narodnem muzeju na ogled do začetka aprila.

Ljubljansko škofijo je 6. decembra, na Miklavževu leta 1461, ustanovil cesar Friderik III. Škofija je jubilejno leto 6. decembra lani začela s predstavitvijo monografije, ki so jo izdali ob jubileju, obenem pa so v prostorih Družine na Krekovem trgu v Ljubljani odprli tudi razstavo, ki bo sedaj na ogled še v Narodnem muzeju.

Razstavo sestavlja sedemnajst tematsko zasnovanih panojev o zgodovini in nekaterih dejavnostih škofije, ki jih dopolnjuje izbor bogoslužnih predmetov in knezoškofovskih insignij.

Nadškof Stres je ob odprtju razstave v prostorih Družine dejal, da je ustanovitev prve škofije na osrednjem slovenskem ozemlju velikanskega pomena za ves narod in presega škofijske meje. Škofija je imela po njegovih besedah veliko vlogo in odločilen pomen na skoraj vseh področjih življenja njenih prebivalcev.

Msgr. dr. Anton Stres

Iz dnevnika goriškega nadškofa

Od 5. do 9. marca je goriški nadškof msgr. Dino De Antoni v kraju Torreglia (PD) na duhovnih vajah za škofo Treh Benečij. V nedeljo, 11. t. m., bo ob 10.30 maševal za vernike v Bračanu.

V TEM LETU KAKŠNE NAČRTE IMAŠ?

SODELUJ
S SVOJO ŽUPNIJO
NA NATEČAJU
ifeelCUD.
URESNIČIL BOŠ LAHKO
SVOJ PROJEKT
SOLIDARNOSTI.

Natečaj zaobjema župnika, naslovnike potrdila Cud in mlade iz skupnosti, ki sodelujejo pri zbiranju podpisanih obrazcev Cud in njihovi izročitvi središčem za davčno svetovanje (Caf) na območju. Med nagradami so sredstva do 29.000 evrov za uresničitev župnijskega projekta družbene koristi. Pojasnila najdeš na www.ifeelcud.it/

S svojim podpisom lahko napraviš veliko, za mnoge.

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

Kratke

Otroški vrtec Sonček v knjižnici

V torek, 28. 02. 2012, so predšolski otroci vrtca Sonček odšli na ogled knjižnice Damir Feigel, ki se nahaja v samem mestnem središču. V knjižnici je otroke lepo sprejela knjižničarka Luisa Gergolet. Otrokom je povedala, da imajo v knjižnici veliko knjig, ki si jih lahko ljudje izposojajo za določen čas, potem pa jih morajo vrniti. Tistemu, ki si knjigo izposodi, knjižničarke naredijo izkaznico. Povedala je tudi, da ne

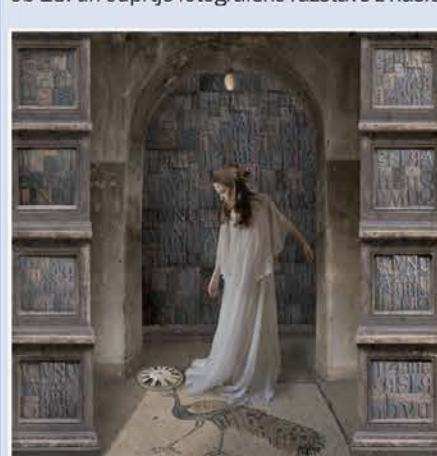
izposojajo samo knjig, ampak tudi zgoščenke pesmic in filmov. V knjižnici se moramo lepo obnašati, moramo govoriti tiho, da ne motimo nikogar, saj v knjižnici hodijo ljudje tudi prebrat časopis ali se učiti. Knjižnica je kar velika, kamor je otrokom nesel pogled, povsod so videli bogato obložene knjižne police, polne velikih, majhnih, tankih in debelih knjig. Veliko doživetje je bilo seveda poslušanje pravljice "Pozer, tukaj beremo". Otroci so se udobno namestili na mehkih blazinah in navdušeno poslušali. Gospa Luisa je otroke še dodatno presenetila, ko jim je rekla, da si lahko za konec sami ogledajo knjige na knjižnih policah. Takrat je vsak našel nekaj zase in navdušeno listal knjige. V knjižnici so otroci srečali tudi učence prvega razreda iz osnovne šole, Otona Župančiča, katere so že spoznali na srečanjih, ki jih opravljajo po projektu kontinuitete šola-vrtec. Bilo je enkratno doživetje. Vsi si seveda želimo, da bi vsi čim prej postali zvesti obiskovalci knjižnice in veliki ljubitelji knjig. / (MS)

Maša za mamo Tiziano v pevski cerkvi

Dne 15. februarja popoldne so se vsi učitelji in učenci osnovne šole Josipa Abrama zbrali v Pevski cerkvi, da bi počastili spomin na mamo Tiziano Blasini, tako imenovano Titti, ki se je vrnila k Bogu pred tremi leti po hudi boleznici, proti kateri se je pogumno bojevala. Zaprta je hčerko Ilario, ki sedaj obiskuje prvi razred srednje šole Ivana Trinka, in moža Fabia. Titti je zelo rada zahajala v gore, preplezala je vrsto vrhov in bila prva ženska iz naših koncev, ki se je povzpela na goro Elbrus. Ko je bila slutnja smrti zelo močna, je sama izrazila željo, da bi uporabili nabrani denar ob njenem pogrebu, s strani prijateljev, znancev, učiteljev in staršev, za nabavo računalnikov za šolo. Poleg teh je bil izročeni šoli tudi pripevek za multimedialno tablo. Letos poleti pa je oče podaril šoli dodatne omare, ki zapolnjujejo veliko učilnico v pritličju. Mašo je imel vaški župnik Marjan in je bila zelo občutena. Učenci četrtega in petega razreda so prebrali nekaj misli, s katerimi so želeli izraziti hvaležnost in spoštovanje za pokojno dušo in istočasno olajšati žalost in bolečino vseh tistih, ki so z njo delili življenje in jo imeli radi. Izguba pa je in bo ostala za vsakogar težka preizkušnja. Vedno pa se lahko opremo na dejstvo, da vezi ostanejo in kot pravi Svetlana Makarovič, kar je neskončno dragoceno, je večno in ne more nikdar umrti. / (sg)

Fotoklub Skupina 75 / Ženski pogledi 2012: Lorella Klun v Kulturnem domu

Goriški Fotoklub Skupina 75 prireja ob Mednarodnem dnevu žena že od leta 2003 manifestacijo "Ženski pogledi", ki je namenjena ženski umetniški ustvarjalnosti. Pobuda je nastala v sodelovanju s Kulturnim domom, Glasbeno matico in Zadržno banko Doberdob in Sovodnje in se je letos preselila z običajnega sedeža v Galeriji 75 na Bukovju v razstavne prostore Kulturnega doma v Gorici; tam bo v petek, 9. marca, ob 18. uri odprtje fotografske razstave z naslovom "Čas izven Prostora".

Lorella Klun predstavlja petnajst fotografij iz novejših ustvarjalnih dob. Že vrsto let se udeležuje v fotografiji in umetnosti: sodeluje s številnimi revijami in kulturnimi organizacijami, ukvarja se z umetnostno kritiko in razbiranjem fotografske podobe na bralnih forumih, srečanjih, seminarjih in delavnicah ter s

pisanjem člankov. Svoje fotografije je predstavila na številnih razstavah v Italiji, Sloveniji, Hrvaški, Avstriji, Franciji, Portugalski, Avstraliji in Ktalski. Avtorico in njena dela bo predstavila fotografinja in publicistka Katarina Brešan. Gojenci GM bodo popestrili večer z glasbenimi utrinki. Razstava bo na ogled do 28.3. ob urnikih odprtja Kulturnega doma - za naknadne informacije: info@skupina75. it, info@kulturnidom. it, +39 0481 33288

Vljudno vabljeni na predstavitev knjige

JASNA FAKIN BAJEC

Procesi ustvarjanja kulturne dediščine: Kraševci med tradicijo in izzivi sodobne družbe

ki je izšla pri Založbi ZRC

Knjigo bosta predstavila avtorica in dr. Branko Marušič

V sredo, 14. marca 2012, ob 17. uri v galeriji Ars, Travnik 25 v Gorici

Slovenska skupnost poziva predsednika Tonda Za goriške rajone se izteka čas

Občinske volitve bodo 6. in 7. maja. Tako je prejšnji teden odločil deželni odbor. Kljub temu ostaja v Gorici še vedno odprto vprašanje rajonskih svetov. Na zadnjem zasedanju občinskega sveta je sicer prišlo do osvojitve pomembnega dnevnega reda, ki poziva Deželo FJK, naj sprejme spremembo zakona 1/2011, po kateri bi lahko Gorica obdržala vsaj šest rajonov. Žal pa je časa izredno malo. Pa tudi v uradnem pismu, ki ga je deželni predsednik Renzo Tondo naslovil na goriškega župana Romolija, ni jasne opredelitve do kočljivega vprašanja. Stranka Slovenska skupnost je

vzela na znanje pisni odgovor deželnega predsednika Tonda. SSK obžaluje, da iz vsebine pisma ni jasno, kaj namerava deželna uprava konkretno ukreniti. Pri SSK zato pričakuje jasnejše stališče. Časa namreč zmanjkuje predvsem zaradi roka upravnih volitev, po katerem mora biti vprašanje števila rajonskih svetov odločeno pred koncem marca.

V komentarju na pismo predsednika Tonda pri SSK sicer razumejo potrebo po zmanjšanju stroškov javne uprave. Ne more pa biti sprejemljivo, da to nastaja na škodo najšibkejših. Rajonski

sveti v Gorici predstavljajo zelo omejen strošek, po drugi strani pa so pomembno sredstvo soočanja med potrebami občanov in občinsko upravo. To velja še posebno v tistih predelih, ki so bolj oddaljeni od mestnega središča. Poleg tega so rajonski sveti v Gorici pomembno sredstvo predstavništva slovenske narodne skupnosti, tako v treh tradicionalno slovenskih zaselkih - Pevma-Oslavje-Štmaver, Podgora in Štandrež - kot tudi v ostalih krajevnih skupnostih. Sedanje zmanjšanje števila rajonskih svetov z deset na štiri je hudo krivično in bo dejansko najbolj prizadelo ravno Slovence. To pa je za stranko SSK in za celotno slovenska narodno skupnost nesprejemljivo. Pri Slovenski skupnosti pozivajo deželnega predsednika Tonda, naj v čim krajšem času jasno sporoči, kaj namerava storiti, in pričakuje, da bo to šlo v smer, ki bo

spoštljiva za teritorij in njegove specifičnosti, kot to predvideva državna in mednarodna zakonodaja.

Vse bolj se na obzorju konkretizira možnost priziva na deželno upravno sodišče, s katerim bi slovenska narodna skupnost v Gorici uveljavila pravico do pravičnejše zastopnosti v okviru rajonskih svetov. Tako deželni zakon kot tudi goriška občinska uprava v svojih namerah ne upošteva določil zaščitnega zakona 38/01, ki v 21. členu določa spoštovanje specifik teritorija pri spreminjanju mej upravne strukture. Izguba rajonskih svetov bi pomenila namreč močno obubožanje pravice do soudeležbe pri javnem upravljanju, ki zadeva krajevno raven. Toliko bolj je to pomembno v krajih, ki so od mestnega središča bolj oddaljeni in imajo torej posebne zahteve in potrebujejo večjo pozornost pri vsakdanji oskrbi.

Doberdob / Lutke in petje

Dan materne jezika

V doberdobski župnijski dvorani je 16. februarja potekal prijeten kulturni večer, za starejše in mlajše gledalce. Na odru so se zbrali lutkarji skupine ŽAR iz Ajdovščine in skupina mladih pevcev, doberdobskih Veseljakov.

Ker smo bili v mesecu februarju in je to mesec slovenske kulture, je bil poudarek večera na novosti, da je leta 1999 Organizacija združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo razglasila 21. februar za dan materne jezika. Generalna direktorica UNESCO Irina Bukova je mednarodno skupnost pozvala, naj nameni maternim jezikom temeljno mesto v duhu spoštovanja in strpnosti, kar utira pot v mir. Enakopravno spoštovanje vseh jezikov - velikih in majhnih - je ključni dejavnik za zagotavljanje mirnega sobivanja. Skrb za materin jezik naj bo naloga celotnega naroda, kateremu pripadamo, pa tudi vsakega

posameznika. Lepota materne jezika je v tem, da ga ljubimo, nadgrajujemo, spoštujemo in uporabljamo od zibelke do smrti. Pomanjkanje ljubezni do lastnega jezika nas neizbežno sili v izgubo identitete, tako da se sprašujemo, KDO in KJE smo.

Povezovalce večera Oshbej Gergolet je povedal zgodbico o skromnem kraškem dekletu, ki se je poročilo v Trst s tujcem. Rodil se jima je sinček, s katerim je slovenska mati govorila tuj jezik, tako kot z možem, kajti lahko se ji je zdela slovenščina majhna, manjvredna, morda se je je sramovala proti tako velikemu tujemu jeziku. Sin je odrasel in za mater je prišla neizbežna starost. Ko je ležala na smrtni postelji, je zadnje dneve v bolezenskih blodnjah sinu nenehno nekaj govorila in ponavljala. Sin je ni mogel razumeti, kajti govorila je v svojem jeziku iz mladih dni, on pa se je do konca življenja spraševal, kaj mu je hotela mati

povedati. Na svoj račun so prišli lutkarji iz Ajdovščine, ki so že tretjič nastopali na doberdobskih odskih deskah. Z lutkovno Andersenovo pravljico Palčica so nas popeljali v čarobni svet sanj, kakršnega si vsi želimo. Steber lutkovne skupine je gospa Ada Bačar, ki se že štiri-deset let amatersko predaja lutkarstvu, njena skupina lutkaric pa pravi, da jih nastopi, pravljice in lutke pomlajajo. Otroški pevski zbor Veseljaki je

pod vodstvom gospe Lucije Lavrenčič za konec večera zapel pesem Ljubke Šorli in eno ljudsko; ob otroškem petju Prešernove Zdravljice so obiskovalci v dvorani spoštljivo vstali in tako počastili dan materne jezika, slovenski kulturni praznik in našega Prešerna. Organizatorja - župnijski svet in družina R. Gergolet - se zahvalujeta zvestim in novim obiskovalcem kulturnih večerov.

Sonet po petdesetih letih

Sonet za spev po petdesetih letih za novi glas iz strun hvaležnosti za Dom in Center: saj lepo je peti o tistih, ki so v čast Sloveniji.

Mar nismo narodnjaki, kjer živimo, če ljubimo, kar naše je krvi, z dejanji! Z njimi narod svoj gradimo v družino, ki je ljubše v svetu ni.

A vsak se milosti te ne zaveda: Slovenec je, Slovenka je - slučajno... Srce je tem ljudem sebična skleda.

Prosimo Njega, ki nas ljubi bajno, prosimo Ga, da se usmili čred... Ljubezen le graditi zna sijajno!

VLADIMIR KOS

Osnovna šola Vrh Sv. Mihaela

Srečanje otrok s Heleno Jovanovič

Ob prvih toplih žarkih že pravega pomladanskega sonca so se otroci Osnovne šole Vrh Sv. Mihaela v četrtek, 1. marca, v Občinski knjižnici v Sovodnjah srečali z avtorico knjige Pravljice za bele zimske dni Heleno Jovanovič. Otroci so pazljivo poslušali vse, kar jim je avtorica pripovedovala. Povedala jim je, kako so pravljice o mrzlih zimskih dneh nastale sredi poletja in naše svoje

izhodišče prav v pripravi na šolsko prireditev pred božičnimi počitnicami, v kateri so nastopale severne živali, ki so vse bolj zaskrbljene in preplašene ugotavljale, da se led vse bolj tali in s tem ogroža njihovo življenje. Nastal je tako cel cikel pravljic, ki pa ob domišljajskih zgodbah in junakih tudi stalno opozarja na probleme, ki tarejo celoten naš planet: to so predvsem naravovarstvena vprašanja in skrb za okolje.

Avtorica je v pogovoru z vrhovskimi otroki večkrat poudarila, kako je pomembno, da si tudi oni sami znajo ustvariti domišljajski svet, in jim sveto-

vala, naj tudi sami kaj napišejo in dajo tako duška svoji ustvarjalnosti, da jih ne bo svet elektronskih igrin in računalniških ekranov preveč zasvojil.

SONČNICA Kristina Martelanc in Adam Seli

Bistvo dobre komunikacije je v čustvih

Zakonski par s Tržaškega je v četrtek, 1. marca, v goriškem Domu Franc Močnik z večerom, posvečenim komunikaciji, sklenil letošnji res raznoliki niz predavanj v organizaciji Skupnosti družin Sončnica. Kristina Martelanc je diplomirana socialna delavka in svetovalka, že dvajset let dela z mladimi in družinami, zaposlena je na tržaški škofijski Karitas. Skupaj z možem Adamom Selijem, diplomiranim filozofom in glasbenikom, ki študira teologijo, sta ustanovila skupine za samopomoč A. M. A. (auto-mutuo-aiuto), poleg tega pa - kot je uvodoma povedala Mirjam Bratina - pripravljata zanimive delavnice po Šolah.

Komunikacija je pogovor in lep pogovor ni nikoli načrtovan, sta začela. "Dobra komunikacija je spontana". V svetu hitre komunikacije je vedno težje se pogovarjati, spremenil se je način druženja, prav tako način pogovarjanja, pretok informacij itd. Izgublja se celo čar zaljubljenosti! "Bistvo dobre komunikacije je v čustvih", je približno predavateljica. Lep pogovor med dvema osebam je možen, ko je prisotna čustvena plat. Vsi imamo notranje rane, ki jih pa družba ne mara, zato jih zatiramo. Biti čustveno ranjen pomeni biti šibak, nefunkcionalen, neproduktiven. In vendar čustva - najosnov-

nejša so strah, jeza in bolečina - niso ne dobra ne slaba; če jih dobro izražamo, uspemo doživeti ugodje in na tej poti lahko doživljamo tudi ljubezen. "Pot je težka, a lepa". Če ne znamo izražati čustev, se to vidi tudi na telesu, ki nosi posledice. "Poštena komunikacija je torej

sposobnost prepoznavati svoja čustva". Najtežja naloga je sprejeti in imeti rad najprej sebe. Čustva je težko živeti, ker v trenutku, ko nekaj čutimo, "takoj stopi v akcijo razum, ki dela svoje računice". Razum in čustvo sta lahko dobra prijatelja, toda ne smeta se pogojevati. In še: čustva "niso racionalna, izhajajo iz globine, iz naše prazgodovine". Spadajo v

sfero neverbalnega, niso točno opredeljiva. Mi pa smo vajeni vse opredeljevati: besede so obramba, imajo veliko moč; po drugi strani nas omejujejo, ker izgubljam neverbalno komunikacijo. "Velikokrat je za čustva potrebna tihota: v njej prihajajo na dan, ko človek utiša svoje misli, besede". T. i. čustveno inteligenco je preda-

vatelj odkril pri duhovnih vajah, "ko po nekaj dneh tišine občutiš, da se v tebi nekaj giblje". Čustva so praviloma nevtralna; če jih zatiramo, lahko postanejo škodljiva. "Perfekcionizem današnje tehničirane družbe je nečloveški, vse mora biti brezhibno. Človek pa, hvala Bogu, ni perfekten". Spoznavamo in izboljšujemo se preko napak. Te nas prizemljijo, de-

lajo nas bolj skromne.

Gosta sta citirala Ludwiga Wittgensteina, Epiteta, Antonyja De Mella, Ignacija Lojolskega, Karla G. Junga, Konrada Lorenza, stoike, mistike, japonsko modrost itd., predvsem pa Jezusa ter žive in življenjsko bogate izkušnje ter izpovedi ljudi s težkimi ranami. Adam Seli je bil glasbenik. Ko je začel delovati kot prostovoljec na Karitas, je poslušal ljudi s socialnimi in psihičnimi težavami. "Koliko prejmeš, ko delaš brezplačno! Tega nismo vajeni. Če delamo brezplačno, se čutimo podcenjene, mislimo, da dosti ne veljamo. V današnji družbi namreč velja, kolikor zaslužiš... Največja molitev je se zahvaljevati za to, kar nam je dano. "Dar je že zrak, ki ga vdihavamo. Se tega zavedamo"? Vse to lahko izhaja iz tišine, ki je tudi pogoj za notranjo ozdravitev. "Ko delimo trpljenje z drugimi, se v tišini gledamo, je nebeško lepo in ozdravljivo!" Čustev nimamo zato, da bi jih tlačili, temveč zato, da se z njimi zaščitimo. Če strah priznamo najprej sebi, nas že to osvobodí. Ko je človek zelo ranjen, je dobro, da se v sebi umiri, da čuti bolečino. Z ozdravljeno rano lahko gremo spet v svet. "Videti je vedeti, spoznavati, se odpirati, ljubiti". Če pokažemo naše šibkosti, nič ne izgubimo, temveč - dolgoročno - pridobimo. "V šibkosti smo najmočnejši". Seveda, "če se izpostavimo, tvegamo. A če v življenju nič ne tvegaš, ne prideš nikamor". Zato "ne dajaj preveč pozornosti temu, kar je bilo in kar bo. Najpomembnejše je to, kar je sedaj". / DD

Abonmajska sezona v goriškem gledališču Verdi

Musical Dr. Jekyll Mr. Hyde

Vpestri, a ne vselej kakovostni abonmajski ponudbi goriškega gledališča Verdi sta v soboto, 4. februarja, v musicalu Dr. Jekyll Mr. Hyde - sogne e visioni (sanje in vizije) nastopili tudi legendarni nemški dvojčici Alice in Ellen Kessler, ki sta v 60. in 70. letih sooblikovali marsikateri variete po italijanski televiziji in imeli pri gledalcih kar precejšen uspeh zaradi prijetnega videza, lepe postave in dolgih nog. Takrat sta bili seveda še zelo mladi ..., sedaj imata že 75 let in bi bilo morda prav, da bi dostojanstveno opustili odrske deske, saj kljub še zmeraj vitkemu "stasu" energije iz mlajših let nimata več, pa tudi petje, ki ni bilo nikdar bog ve kaj, je sedaj še bolj šibko. Poleg tega je bilo dokaj očitno,

da je slavno plesno dvojico Giancarlo Sepe, ki si je zamislil musical po navdihu slovite zgodbe Roberta Louisa Stevensona in ga tudi zrežiral, privabil k sodelovanju, da bi ob nastopih ti dve medijsko še zmeraj prepoznavni imeni priklicali publiko. Poleg njiju v musicalu nastopajo Alessandro Benvenuti in Rosalinda Celentano, ki je sicer v Gorici ni

bilo, ker je bolela, in še kopica mladih, pridnih in gibčnih plesalcev in plesalk, ki so bili mestoma v kar dolgočasni, ponavljajoči se koreografiji vez med dokaj zmedenim dogajanjem "med sanjami in vizijami". Vsebinska vezna nit vsega naj bi bila dvojnost, ki jo nosi vsak človek v sebi, in sicer dobro in zlo, ki neprenehoma bijeta boj za prevlado. Dokaj ohlapen in krhek dramski splet so bogatili razkošni kostumi -

v še posebno elegantne sta bili oblečeni sestri Kessler -, pa tudi svetlobni efekti in koreografija, ki je, kot se sedaj pogosto dogaja na odru, v prizoru prevladanja zla oz. človekove nerazodnosti, zahtevala, da si plesalci trgajo oblačila s sebe in se nagi potikajo po prizorišču. Estetsko je bilo to kar klavrnó! Če se italijanski gledalci - sicer ne vsi, kar je bilo jasno razvidno ob koncu predstave - zadovoljijo s takim "gledališkim" nivojem, je res žalostno! Zunanji blišč brez dobre vsebine je prazen in od njega ne ostane nič!

IK

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

PRIMORSKA POJE 2012

petek, 16. marca, ob 20.30
Štandrež, cerkev sv. Andreja ap.

Nastopajo:

Nonet Primorsko, Dolina
Duhovni MePZ A. M. Slomšek - Slovenski dom, Zagreb
Cerkveni MePZ Sv. Jernej, Opčine
MePZ Stanko Premrl Podnanos
MePZ Lojze Bratuž, Gorica
MePZ Hrast, Doberdob

Soprireditelj Prosvetno društvo Štandrež

nedelja, 18. marca, ob 17. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Nastopajo:

ŽePZ Prem
ŽePZ Justin Kogoj, Dolenja Trebuša
MePZ Košana, Košana
MoPZ Srečko Kumar, Kojško
Oklet Bori, Prestranek
MePZ Jacobus Gallus, Trst

Soprireditelj Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice

Obvestila

Društvo F. B. Sedej iz Števerjana prireja v četrtek, 8. marca, ob 20. uri Prešernovo proslavo pod naslovom Sveta si zemlja. To je projekcija kratkometražca "Zemlja gostov" v režiji Marca Devetaka. Nagovor Lučana Budal, sledile bodo poezije, ki jih bo recitiral Nikolaj Pintar.

V petek, 9. marca, bo ob 18. uri na kmetiji Komjanc na Jazbinah srečanje, posvečeno zgodbam in anekdotam o "meji med hišami in grozdi v časih prepustnice". Sodelovalci bodo Roberto Covaz (goriški urednik dnevnika Il Piccolo in avtor vodnika Il lasciapassare), Adriano Corsi in upokojen finančni stražnik Giovanni Latini. Vabljeni!

Vincencijeva konferenca (Trst in Gorica) vabi stare in nove člane na občni zbor volilnega značaja v ponedeljek, 12. marca 2012, ob 16. uri v Peterlinovi dvorani ul. Donizetti 3, 1. nadstropje.

Kdor bi se želel pridružiti potovanju z Novim glasom na Sicilijo od 20. do 26. aprila, naj se čim prej javi, ker se vpisovanje končuje: tel. 0481 533177, 040 365473 in 040 229166.

Krožek Krut vabi na tečaj Ustvarjanje Mandale, ki ga bo vodila mentorica Tanja Kralj. Srečanja se vrstijo ob torkih, in sicer 6., 13., 20. in 27. marca od 19.30 do 21. na sedežu krožka Krut, Korzo Verdi, 51 v Gorici. Informacije na tel. št. 0481 530927 (vsak torek in četrtek od 9.00 do 12.00) ali na krut.go@tiscali.it

Sekcija Združenja prostovoljnih kvodajalcev iz Sovodnj vabi na tečaj prve pomoči. Ciklus predavanj bo ob četrkih, in sicer 8., 15., 22. in 29. marca 2012, od 20. do 22. ure, v Sovodnjah ob Soči v dvorani Zadrudne banke Doberdob in Sovodnje. Predavanja bo vodil dr. Adodo Jean Herve' Pogle, ki se je specializiral na področju medicine na delovnem mestu. Informacije do zapolnitve mest. Mail: kvodajalci.sovodnje@gmail.com ali tel.: 328 3717328 (Stefan Tomsic) in 340 3423087 (Paolo Braini)

Romanje v Medjugorje od 4. do 7. maja 2012. Odhod iz Nove Gorice in Rožne doline in Kozine za romarje s Tržaškega. Vožnja z udobnim avtobusom. Za vse romarje velja osebna veljavna izkaznica. Vpis pri g. Darkotu v Gorici (tel. št. 0481 882395 ali 0481 32121). Vpisovanje do zasedbe mest v avtobusu. Pohitite z vpisom.

Jezikovni tečaji na Adformandumu. Na razpolago so še prosta vpisna mesta na tečaje: angleščina A2 (36 ur; začetek: 19. 3.), angleščina B2 (42 ur; začetek: 12. 3.), slovenščina A1 (30 ur; začetek: 14. 3.), slovenščina B1 (30 ur; začetek: 26. 3.). Za informacije: tel. 0481.81826, go@adformandum.org.

Slovensko planinsko društvo prireja od 29. junija do 6. julija izlet v nacionalni park Pollino, na meji med Bazilikato in Kalabrijo. Prevoz z avtobusom, nastanitev v hotelu v

kraju Rotonda, kjer je tudi središče in uprava parka. Program predvideva dvaipoldnevno planinarjenje z vzponom na vsaj dva od najvišjih vrhov skupine in ogled kulturnih, zgodovinskih in drugih zanimivosti. Odhod iz Gorice. Informacije: Vlado 0481 882079 v opoldanskem ali večernem času. Prijave (radi rezervacije) najkasneje do sredine marca.

Iščem delo hišne pomočnice: čiščenje in likanje v dopoldanskem času. Sem poštna gospa z izkušnjami. Tel. 00386 70777512.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Gospa, po narodnosti iz Poljske, išče delo in je na razpolago za nego starejših ljudi. Tel. 0481 531000.

Darovi

Za pomirjevalno sobo bolnišnice na Stari Gori daruje Š. A. 110 evrov.

Za misijonarja Danila Lisjaka: v spomin na preminulo Jolico Paljk, darujejo Davorin in Daniela 50, Marko, Helena in Danijel 70, Franka Ž. 200 evrov.

Ob nabirki za katoliški tisk, za Novi glas: župnija Mavhinje 170 evrov.

Sožalje

Ob žalostni izgubi drage mame Jolice izreka Juriju Paljku, glavnemu uredniku Novega glasa, iskreno sožalje stranka Slovenska skupnost.

Svet slovenskih organizacij izreka Juriju Paljku, glavnemu uredniku Novega glasa, iskreno in občuteno sožalje ob prerani izgubi mame Jolice.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 9.3.2012 do 14.3.2012)

Radjska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 9. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studija 2.)

Nedelja, 11. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 12. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 13. marca: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 14. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Oče sadnega drevja, mandljevec - Izbor melodij.

Ob boleči izgubi drage mame

JOLICE PALJK

izražamo našemu uredniku Juriju, njegovi družini ter vsem svojcem iskreno in občuteno sožalje.

VSI PRI ZADRUGI GORIŠKA MOHORJEVA, PRI TEDNIKU NOVI GLAS, GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI IN PASTIRČKU

DEKANIJA ŠTANDREŽ
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

vljudno vabijo na predavanje za utrjevanje duha

NOVA EVANGELIZACIJA?

predavatelj Branko Cestnik, duhovnik, publicist in predavatelj

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 15. marca 2012, ob 20.30

Prof. g. ALESSIO STASI Dipl. Theol., Mag. Hist. Eccl., Akademik Goerresove družbe

je pred kratkim dosegel magistrsko specializacijo iz cerkvene zgodovine in umetnosti z izjemno oceno "summa cum laude" (z najvišjo pohvalo)

in v pisom v častno knjigo najboljših študentov papeške univerze Gregoriana v Rimu.

Ob tako pomembnem dosežku in mnogovrstnih drugih uspehih, med katere sodi izvedba njegovih načrtov za stebrenik, latinski napis in grb Svetega Očeta pri cerkvi Tevtonika ob baziliki Svetega Petra v Vatikanu, mu prav iz srca čestitamo

sorodniki, rojaki Števerjanci z župnijskim upraviteljem in vsemi prijatelji ter mu želimo še obilo uspeha na pričetki poti doktorata in v nadaljnjem duhovniškem življenju.

Krištof Zupet razstavlja v rodnem Horjulu Christophoros, nosilec luči

Objavljamo govor, ki ga je prim. dr. Matjaž Lunaček imel na odprtju razstave slikarskih del Krištofa Zupeta v Horjulu ob Prešernovem prazniku, 3. februarja 2012.

Zanosen zrem v oblička Tvojih slik, v barvno divjino, v koncentrirano živost, z muko izpeto. Pred platni oživim, se iztrgam vseenosti. Sprejemam nagovor preoblikovanega, a vendar resničnega stvarstva. Imel sem deda. Rekli so, da ima zlate roke. Iz zavržene starine je znal pričarati sijoč, bleščeč predmet, da so se vsi čudili. Krištof ima zlate roke. Z natančno potezo, v neprestanem boju z deformacijo pričara svojo misel na platno, da v trenutku zaživi. Pripovedoval mi je o tej sposobnosti, ki jo je opazil pri sebi že zgodaj. Naslikal je oči, ki so takoj postale žive in resnične. V stvaritelstvu je potrdil stvarnikovo delo. Kot je Leonardo da Vinci v pesek zarisal

obris ovce, ki je bila tako resnična, da bi lahko pri pričr odkorakala na pašo. Srečanje z lastnim talentom je osupljivo in nav-

dušujoče, nato pa kot omamno prekletstvo sledijo leta in desetletja trdega dela, in Krištof je gararč, saj se njegov opus šteje v tisočih. Njegovo slikarstvo je neminljivo povezano s tremi umetniki, s pesnikom Francetom Prešernom,

kateremu z neverjetno zvestobo posveča svoje razstave tu v domačem kraju, s kparko in risarko Karlo Bulovčevu, da ne mine dan, ko ne izpregovori njenega imena, in s tragedom Ivanom Mrakom, s katerim sta bila desetletja sopotnika. Vsi trije so kot giganti iztrgali iz materije njene najzlahtnejše prvine, jih poduhovili in se spogledali z življenjem na najbolj dokončen način. Prešeren je neokreten in jecljav jezik potisnil v vse-mirske razdalje naprej in ustoličil visoko presežno normo. Povzdignili smo ga v embleme, ali pa se dovolj zavedamo njegovega tragičnega napona in bistva? Ivan Mrak in Karla Bulovčeva sta kot med seboj spodbujajoči se par zakoličila novo etiko, ki je odprtemu očesu in tankoslušnemu ušesu popoln orientir, kažipot, da zmoredmo obdržati stik z resnico. Njuna izpoved ima evangeljske razsežnosti. Zato je tako težko umljivo, zakaj jima slovenska javnost vztrajno kaže hrbet. Ali pa ni tako težko razumljivo, saj je bila njuna zahtevnost do samih sebe in drugih zelo velika. V tako začrtanem svetu vztraja Krištof, vsak dan trudeč se dognati življenje, saj za življenje gre. "Vse je živo, tudi kamen", pravi Krištof. Če ga ne naslikamo živega, je stvar izgubljena. "Gore ne moreš naslikati kot zmečkan papir", je

rekel Ivan Mrak. Utapljam se v zmečkanem papirju. Krištof si svoj živ dan prizadeva, da ga ne bi od resničnosti speljala "golfiva kača", da se ne bi izneveril Neskončnemu. Včasih ga je to pahnilo v hude trpljenjske položaje, a tudi ti so mu pomagali, da je postal vedno bolj verodostojen. Njegove portretne risbe iz zgodnjih šestdesetih let kažejo vsa znamenja genialnosti in čistost njegove duše. Sam sebe je postavil za ideal s temi zgodnjimi deli. Slikarske vzornike si je sicer iskal med največjimi in si s tem naložil težko zavezo. Zanimajo ga le prelomne umetniške figure. K tem stremi, ne da bi se kdaj koli izgubil v posnemanju. Upošteva vajoč najzlahtnejšo tradicijo, v katero sodijo Masaccio, van Gogh in naša Grohar in Bulovčeva, je začrtal čisto svojo pot. Z občudovanjem sem več desetletij spremljal njegovo slikarstvo, odpiranje barv, čemur se je predal z vsodržnostjo, silovitostjo, erotičnostjo in zaresnostjo, ne da bi izgubil stik s klasiko. Krištof potoži, da je vedno manj portretiranev. Kot bi ljudje ne bili več sposobni zbrano sedeti in se soočiti s svojim obrazom. Na ta način je prikrajšan za najzlahtnejši del sobivanja, po katerem ne neha hrepeneti. In prav je tako. Pri Krištofu človeku in umetniku me najbolj pritegne njegova spoštljivost do vsega živega, pristno religiozna zavest, ki njegovo zlato roko zanesljivo vodi.

Prim. dr. Matjaž Lunaček

Razstava In memoriam "Caserma" v Sečovljah

Tone Lapajne Slike Genius loci Lera 2004-2009

Do 17. aprila bo v razstavišču "Caserma", v idiličnem okolju KPSS na Leri, na ogled samostojna pregledna in tematska razstava slik iz cikla Genius loci Lera 2004 - 2009 znanega slovenskega kiparja in slikarja Toneta Lapajne. Lapajne (16. 6. 1933, Ljubljana - 12. 5. 2011, Ljubljana) je bil kot edini povabljen likovnik stalen in prepoznaven udeleženec umetniškega projekta Genius loci Lera - multimedijskih delavnic, ko so umetniki različnih področij ustvarjali na solinah. Ob njegovi sočasni produkciji z barjanskimi zemljami pa takrat nastale slike pomenijo še izviren in nenadomestljiv prispevek znotraj ožje lokalne, nacionalne in širše likovne umetnosti na začetku tretjega tisočletja.

Tone Lapajne je že desetletja doma in v tujini prepoznaven s svojimi izvirnimi likovnimi interpretacijami, pogojenimi z dolgoletnim raziskovanjem in uporabo naravnih barjanskih in drugih zemelj kot sredstev za intimno izpoved doživljanja avtohtonosti vsega naravnega in vloge civilizacije v njej. Tudi dela, nastala z različnimi vrstami zemelj, ki jih je izbiral v neposredni bližini solin, s solinskim blatom, s soljo, z aplikacijami predmetov, ki jih

je morje naplavilo, dokazujejo izjemno subtilnega opazovalca

Tone Lapajne, Genius loci Lera 2009, solinsko blato, sol, istrske zemlje/platno (foto Jaka Jeraša)

in čutečega ustvarjalca. O konkretnem izzivu ambienta Sečovelj-

skih solin pa je preprosto povedal: "Ko hodim po solinah, vidim in čutim pod svojimi stopali najbolj osnovni material: zemljo, iz katere izhajamo in v katero se bomo nekoč za večno vrnili".

Lapajne je od 2004 do 2009 na delavnicah na Leri ustvaril 18 slik; le-te ostajajo še kot spomeniki realnega stanja v konkretnem prostoru in času ter kot izvorni pomniki Piranskih solin. Tone Lapajne je 17 slik iz tega cikla daroval podjetju Soline Pridelava soli. Razstavo spremlja dvojezičen (slo., ang.) katalog z esejem Toneta Pavčka, zapisom Nives Marvin, kustosinje raz-

stave, reprodukcijami vseh 18 slik in avtorjevo biografijo.

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Vprašanje

Dežne povejte mi kaplje,
čiste ko svetlo srebro,
ali ste solze znabiti,
ki jih prekriva nebo?
Ali je tudi v višavi znano pekoče gorje,
ki se raztaplja v solzice,
da ne razpoči srce?

Luiza Pesjak (1828 - 1898)

Kratka, romantično navdahnjena pesem in dvoje letnic pravzaprav povesta premalo o ženski, ki je po očetu odvetniku do poroke nosila priimek Crobath in imela priliko spoznati na svojem domu pomembnejše moške slovenske romantike, ob Prešernu Vraza in Korytko. Bila je razgledana, znala je veliko jezikov, slovenščine pa ne dovolj dobro, da bi jo literarna srenja primerno upoštevala. Pisala je pesmi za odrasle in otroke, pripovedna in dramska besedila, prevajala pa med drugim Prešerna v nemščino. Ta ji je poklonil tudi sonet *An eine junge Dichterin*.

Kot dekle iz meščanske družbe je lahko širila svoja obzorja in razvijala svoje talen-

Anja Kranjc - Pesjak

te. Njene pesmi pa gre jemati kot ogledalo časa, v katerega se je močno podaljšal vpliv romantike, še zlasti Stritarjevega svetobolja. Prikupnost pesmi je v njenem lahkotnem ritmu, v katerega je pesnica vtakala trpko

življenjsko spoznanje, razpeto med dve retorični vprašanji. Dežne kaplje se z efektnim glasovnim slikanjem -čiste ko svetlo srebro- iz simboličnih solz mehčajo v solzice. Lirski subjekt se v dialoški navezi z naravo zaveda, da je izliv srčne bolečine nujen, celo zdravilen. Da ne počri srce, da se bolečina umiri. Romantično sozvočje in čutenje z naravo tako rešuje življenjskega propada, morda celo smrti.

Na zgornjo pesem sem naletela med listanjem zanimive in likovno bogato opremljene antologije *Duša slovenska*, ki je konec leta 2011 izšla pri založbi Jaka. Za uvod so prispevali nekaj misli urednik Anej Sam, pa še psiholog Vid Pečjak, psihiatrinja Vesna Švab, umetnostna zgodovinarica Judita Krivec Dragan in teolog Anton Jamnik. Gre za literarno-likovni presek skozi vidne, označujoče poteze duše slovenskega naroda. Prozne odlomke in pesmi od Trubarja do sodobnih pesnikov (87 besedil) spremljajo risbe in ilustracije tridesetih slovenskih slikarjev, med katerimi sta tudi Klavdij Palčič in Jasna Merku'. Verze Luize Pesjak lepo dopolnjujejo modro zeleni odtenki slike Anje Kranjc.

Ajdovščina

Literarni natečaj Melje, melje mlinček

Lavričeva knjižnica Ajdovščina v sodelovanju s časopisom Ajdovske novice in podjetjem Mlinotest objavlja literarni natečaj z naslovom: Melje, melje mlinček.

Mlinarstvo in iz njega razvijajoča se prehrambena industrija imata v naših krajih že večstoletno tradicijo. Žito, ki ga v mlinu zmeljejo v moko, je osnova za vse: naš vsakdanji kruh, za testenine vseh vrst in za slastno pecivo. Ime Mlinotest je prepoznavni znak za vse te dobrrote, ki nastajajo pod pridnimi rokami pekov, slaščičarjev in drugih delavcev.

Naš letošnji literarni natečaj je povezan z vsem, kar nam mlinček lahko namelje. Najprej je to seveda kruh, ki ga je na svojih slikah upodobil že naš slikar Venio Pilon, saj je imel njegov oče v Ajdovščini pekarno. Kakšno zgodbo lahko pove kruh danes in kakšno jo je za časa naših non in nonotov? Se spomnite vaše najboljšje in najlepše rojstnodnevne torte? Pa mislite, da so jo vaši starši ali stari starši imeli za rojstni dan? Kakšno pecivo so sploh poznali? Kaj pa vaša najljubša "pašta", bi imela kaj povedati? In kako lahko vse te dobrrote najdejo mesto v zdravi prehrani?

Natečaj je namenjen učencem drugega in tretjega triletja osnovne šole.

Zgodba naj obsega največ 3000 znakov (brez presledkov). Zgodbo pošljite na elektronski naslov natecaj@ajd.sik.si do 10. maja 2012, do 24. ure. Besedilo pošljite v prilonki, ne pozabite pripisati vaše ime in priimek, naslov in elektronski naslov.

Zgodbe bo prebrala strokovna komisija in izbrala najboljše, ki bodo nagrajene na zaključni prireditvi v Lavričevi knjižnici in objavljene v časopisu Ajdovske novice in na spletnih straneh Lavričeve knjižnice in Mlinotesta.

Rezultati izbora bodo prav tako objavljeni na spletni strani Lavričeve knjižnice Ajdovščina in podjetja Mlinotest. Izbrane zgodbe postanejo last organizatorjev in lahko z njimi prosto razpolagajo.

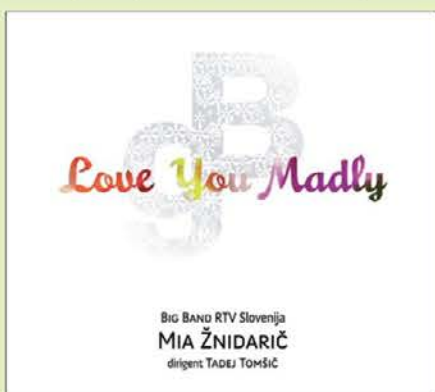
Dodatne informacije dobite na tel. št. 05 3642 660 (Zdenka Žigon) ali na navedenem elektronskem naslovu. Veselimo se vaših zgodb in vam želimo veliko ustvarjalnega navdihla.

Poslušajmo ... z branjem

Mia Žnidarič - Love you madly (ZKP RTV SLO, 2010)

Slovenski glasbeni prostor ponuja širok spekter zvočnosti in žanrskih izletov, kar ni nezamisljiva sreča. Širina slovenske ustvarjalnosti je podatek, ki bogati naš kulturni prostor in različnim slušnim okusom ponudi tisto ravno pravnjše za vsak trenutek. Meni je v teh frenetičnih dneh blagodejno prijala večerna milina enega največjih slovenskih ženskih glasov vseh časov, Mie Žnidarič. S police sem povlekel njeno zadnjo ploščo "Love me madly", ki je ob izidu leta 2010 potrdila velika pričakovanja o odličnosti tega projekta.

Prvi glas slovenskega jazza Mia Žnidarič je mednarodno priznana vokalistka, ki izhaja iz okolja jazz standardov in se tega še drži, kljub temu pa se vedno znova sliši sveže in dehteče. Rodila se je decembra 1962 in odraščala na

podeželju. Kasneje je delala v tovarni kot priučena delavka, kar pa ni utesnilo njenega poslanstva v glasbi. Morda je prav "trdo" otroštvo rojevalo v mehki duši ljubezen do petja in zavedanje o tem, kakšno vse je lahko življenje. Odločila je slediti tradiciji jazza in se krojila s petjem standardov, njene vzornice so bili najlepší glasovi vseh časov: Billie Holiday, Ella Fitzgerald, Etta Jones. Tehniko petja je sprva izpopolnjevala pri prof. Bredi Brkič, nato pri prof. Nadi Žgur in nazadnje pri prof. Jasni Spiller. Sredi 90. let so čistina, jasnost in toplina njenega glasu prodrle do vrhov slovenske glasbene sfere in začela je izdajati, sodelovati, koncertirati. Od takrat je Mia Žnidarič edina, prepoznavna in nezamenljiva.

Spominjamo se njenih začetkov, ko je s svojim glasom obogatila film "Babica gre na jug", nato pa snemala dolgo vrsto fenomenalnih plošč, med katerimi "Hold my hand" (1995), "Pobarvanka" (1997), "Kaj ti je deklica" (2000), "My Favorite Things / A si ti al nisi ti moj ljubi" (2003), "Preblizu predalec" (2004). Vsaka posebna, a tako dragoceno podobna. Nekateri albumi so nastali v sodelovanju z Big Bandom RTV Slovenija, drugi pa v intimnejši zasedbi s skupino The Steve Klink Trio. Presežek Miinega petja je tudi v izbiri dobrih besedil: od klasič iz zgodovine jazzja tja vse do subtilnih verzov Svetlane Makarovič in Ferija Lainščka.

Poglavje zase je revolucionarni album "Nevidni orkester" iz leta 2008, s katerim je Mia postavila nove mejnike vokalnega jazz na Slovenskem. Posnet je bil v živo na različnih lokacijah, glasbeniki pa so igrali samo akustične instrumente. Nič ni vzorčenega ali dodanega. V današnjem času je odločitev za snemanje plošč, igrane v živo z akustičnimi instrumenti, redko, v očeh producentov kar samomorilsko dejanje. "Nevidni orkester" pa vse pomete z izvajalsko perfektnostjo in zlahtnim zvokom na najvišji ravni.

Ploščica "Love you madly" je naslednik le-te. Plod večletnega glasbenega sodelovanja z dirigentom Tadejem Tomšičem, njenim možem, skladateljem Steveom Klincem in slavni Big Bandom RTV Slovenija pod umetniškim vodstvom Huga Šekoranje. Na ploščo se je uvrstilo trinajst skladb, nekatere je Mia odpela tudi v angleščini. Je nekakšna krona vrhunske zgodbe Mie Žnidarič, ki vam bo napolnila ušesa, dušo in možgane. Tenkočutna, rahla in vendar močna, natančna. Mia Žnidarič.

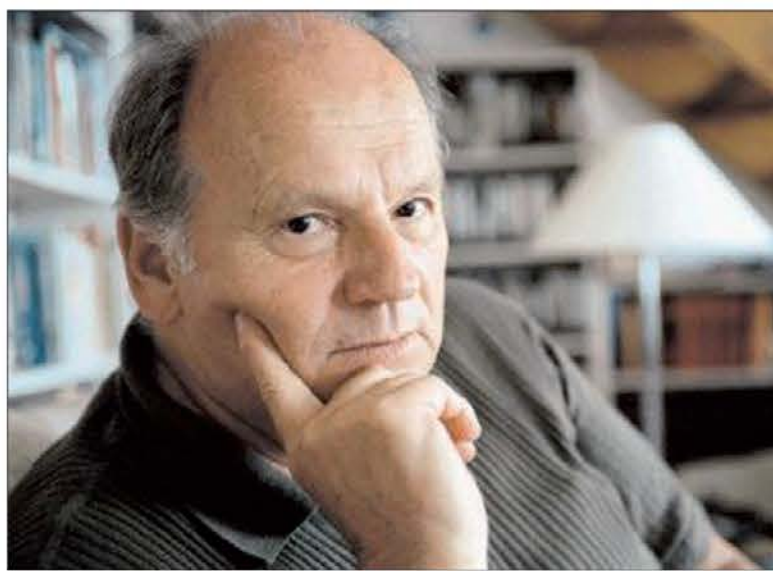
Jernej Šček

Devetega marca bi imel 80 let Dr. Jožetu Pučniku v živ spomin

Devetega marca 1932 se je staršem v Črešnjevcu pri Slovenski Bistrici rodil sin, ki so ga po stari slovenski navadi krstili po bližnjem koledarskem svetniku, svetem Jožefu, ki goduje 19. marca, teden dni po Gregorjevem, ko ptički že oznanjajo prihajajočo pomlad. Ko je prišel na ta svet Jože Pučnik v takratni stari Sloveniji v okviru prve Jugoslavije, v času krize, ki je bila na neki način podobna sedanji, mu rojnice niso zaupale in prav tako mu sojenice niso prerokovale, da bo ta novorejenček nekoč postal duša slovenskega celostnega osvobojevanja, politik, ki bo moral pretrpeti osebno kalvarijo, da bodo potem njegove ideje zaživele in rodile sad - samostojno Slovenijo.

In da bomo v letih po njegovi smrti vsak dan iz Radia Slovenija zvedeli, kakšno je vreme po deželi, po naši državi Sloveniji, in slišali, kako kaže toplomer na letališču Jožeta Pučnika. Zamejski kulturnik Marko Tavčar že nekaj let v goriškem Novem glasu občasno piše pisma velikim vzornikom, ki so nas zapustili. Morebiti se komu zdi to rahlo čudsko ali naivno. A ni! Je globoko človeško. In ni le posebna literarna oblika in kulturna, moralna vrednota, ampak tudi sproščeni in obenem globok pogovor živih ljudi na tej strani s tistimi v onstranstvu, ki pa resnično še živijo v našem spominu, v svojih oziroma njihovih delih, pa tudi v našem naziranju in celo v naših dejanjih. Zato bom posnel prijatelja Marka Tavčarja. Dragi Jože! Na slovenski televiziji vsake toliko, ob kakšnem jubileju ali državnem prazniku zagledam tvoj obraz in slišim tvoj glas, ki je uredničen v dveh tvojih najkrajših, a najpomembnejših povedkih: *Jugoslavije ni več, gre za Slovenijo!* Bil si Ti in bil je Demos. Kratica DEMOKRATIČNA OPozicija Slovenije (*Demos*) prav posrečeno pove, da je bil v ozadju ves narod, ljudstvo, kar je po grško *demós*. Začeli smo drzno, dosegli smo vse glavne cilje, a žal nismo prišli dovolj daleč, da nas nasprotniki še danes ne bi prijemali in nam skušali odvzemati

prvenstva v demokratičnih spremembah in v nas omajati idealni zagon in naboj iz prevratnih časov, ki jih je bil sprožil Demos. Bili smo malo preveč obzirni, tako še posebej tisti, ki so poprej bili najbolj bičani, kot tisti drugi, ki so se, komaj prebujeni in spreobrnjeni, potaknili po raznih oživljenih strankah in so nas le

navidezno podpirali. In tudi Ti, Jože, ki iz skromnosti nisi želel prevzeti vladnega krmila, si prehitro klonil, ko ste v tisti gostilni pregodaj razstavili Demos. Hvala Bogu, da je njegov duh še ostal in se kot neuničljiv bajni ptič Feniks še vedno ponavlja. Prijatelju, sošolcu in sovaščanu dr. Janku Čarju, čigar starši so se v času fašizma s Hleviš nad Idrijo preselili oziroma zatekli na štajersko podeželje v tvoje kraje, si leta 1963 izjavil: *"Največjo zmago, ki sem jo izbojeval v teh letih, čutim v tem, da me niso naučili sovražiti, za kar so si prizadevali z vsemi sredstvi. Ko začneš sovražiti - nisi več svoboden in sebi, postaneš suženj mržnje in maščevalnosti"*. Tako izjava priča o globoki etičnosti vsega tvojega življenjskega prizadevanja. Je pa tak notranji odziv na krivice in nasilnosti znan tudi iz časov antičnih junakov in je eno od načel krščanske duhovnosti.

Če pa se od teh globokih človeških vprašanj spustimo nekoliko bolj na realna tla, takoj spoz-

namo, da se v politiki ta visoka merila izkažejo kot veljavna in smotrna le silno dolgoročno. Hočem reči, da sta prevelika obzirnost in zaupanje spodkopala bolj širokoptezne možnosti tako tebi Jože kot Lojzetu Peterletu. Vendar vaju prav nič ne obsojamo.

Je že bilo tako prav, kot je bilo možno. Ganljiv in opozorilni primer pa je bilo pol stoletja pred tem plemenito delovanje Edvarda Kocbeka, ki ga, sicer kritični Alojz Rebula, imenuje pisca, za katerim je stal angel Slovenije. Kocbekove vizije so se, žal, spremenile v veliko utvaro. Bili smo poslanci Demosa. Ko da-

ženice in tisti preplašeni volivci, ki v tebi niso hoteli spoznati čistega bojevnikarja za svobodo našega naroda in vsakega posameznika, temveč so kot resnico sprejemali krivice in zlobne klevete, češ da te Nemci plačujejo z markami, da nam kvariš socialistični mir.

Vajen si bil krivic. Že kot mlad honorarni profesor za nekaj tedenskih ur na idrijski gimnaziji si bil po nekaj mesecih "suspendiran". Mislim, da je bilo leto 1958. Na neko drugo izpraznjeno mesto, ker so bili profesorico politično obtožili, sem naslednje leto prišel jaz. Ti pa si bil v zaporu, dvakrat, vsega skupaj sedem dolgih let!

Ko ti je demokratična oblast dodelila posmrtno čast, da naše glavno letališče (ne bom rekel *aerodrom* po srbsko) dobi ime po tebi, so bili mnogi ozkosrčni in nehalni Slovenci proti temu. Celo nekateri zmerni rojaki so se vsajali in se jim je zdelo "neprimerno", privoščili bi ti ime za kako knjižnico ali kako zakotno in skrito ustanovo, Letališče pa Bog ne daj! Saj menda ja nismo veliki Amerika ali Francija in ti nisi ne Kennedy ne De Gaulle! Tako so trdili zlasti tisti, ki bi radi videli Titovo cesto v Ljubljani in kamnitega diktatorja na

Sabotinu. Meni pa je neizmerno všeč tvoj *Brnik*, ker nas vedno spominja nate in na začetke novega slovenskega osvobojevanja.

Da ti ne bodo privoščili nekaj zaslužene časti celo po smrti, smo lahko predzaslužili že ob tvojem zadnjem slovesu na tisti mrzli jannuarski dan v Črešnjevcu, ko je tvoj naslednik v stranki v občutnem poslovnem govoru o tebi, ki so te preganjali in mučili ter ti celo "ukradli" diplomu, dejal: *"Resnico se je srečeval z resnico, ki jo je zapisal (evangelist) Luka: 'Resnico povem vam: Nobenega preroka ne sprejemo v domačem kraju'". Tujina mu je tako, kot že premnogim rojakom priznala sposobnosti in odlike, ki so bile doma odklanjane*. Tako Janez Janša. Že nekaj dni po pogrebu se je v državnem zboru pojavila dilema, ali bo le-ta imel žalno sejo ali ne. Kljub nasprotovanju strank SNS in LDS si bil vendarle deležen kratke seje v tvoj spomin. Vsak dan, ko napovedovalka ali

napovedovalec reče *letališče Jožeta Pučnika*, me spreleti neko izjemno lepo čustvo, preblisk zgoščenega spomina na naše prvo srečanje v Ljubljani; bilo je v toplem avgustu leta 1947, kake tri tedne pred priključitvijo Primorske, v preddverju takratne francišanske dvorane. Pravim naše srečanje, ker smo bili trije: Ti, Janko Čar in jaz. Bili smo kot ubežniki od množice mladih ljudi iz vse Slovenije, ki so jih v tisti dvorani tri dni inštruirali za jugokomunizem in socializem, nam trem pa je nekaj manjkalo in smo bili kot nekaj tujek. A presvetil nas je naenkrat neki žarek milosti: odpri smo si srca, bili smo tudi literarno nastrojeni in pripravljeni za javno delovanje v vsem dobrem. Od takrat smo bili prijatelji in zavezani skupnim

ciljem glede naroda in družbe. Ti, Jože, si bil najmlajši: dva sta bila rojena v začetku letnika 1932, eden pa ob koncu 1931, naša povprečna starost je bila slabih 16 let! Bili smo torej "najstniki" nove dobe, a tudi totalitarizma. Ti, svetlolasi štajerski Jože, si moral veliko pretrpeti. Devetega marca bi imel 80 let. Da bi bilo čim več jasnega, dobrega vremena v deželi tvojega letališča! Seveda ne le atmosferskega. Lep pozdrav "tja čez" od mene in Janka Čarja.

V Idriji, za dan devetega suča 2012. **Tomaž Pavšič**

Najprej bi rekel, da sem še danes vesel, da imamo samostojno državo.
dr. Jože Pučnik
(geslo na "Dragi 1998")

Zlatorog v pripovedi in resnici

Dragocen prispevek k vzgoji mladega rodu ob njegovi vse bolj siromašni vzgoji v programih postkomunistične državne šole

V zbirki Pod lipo domačo, avtoric Dušice Kunaver in Brigite Lipovšek, je izšla ljubka knjižica pod naslovom Zlatorog (s podnaslovom) v pripovedi in resnici. V samozaložbi jo je izdala konec lanskega leta pisateljica Dušica Kunaver, žena pokojnega alpinista, vodje alpinističnih odprav na Himalajo Aleša Kunaverja, skupaj s soavtorico Brigito Lipovšek. V njej na 48 straneh seznanjata bralca s slovensko kulturno dediščino o kraljestvu zlatoroga v naših Julijcih in v dolinah pod njimi, zlasti v Trenti in po vršaci okoli nje. Gre za ljubke, kratke opise v obliki ljudskih pripovedi, fotografij in risb. Lahko bi rekli, da prof. Dušica Kunaver nadaljuje z dragocenim prenosom svojega vedenja in ljubezni na mlajše generacije in s tem pomaga zapolnjevati hudo vrzel, ki je morda naši učitelji danes, v rednem času šolskega pouka, ne morejo ali ne znajo več urediti, ker je tovrstna duhovna in domovinska vzgoja, kljub prenatranim šolskim programom, odpadla. Žalostno je, da morajo poseči vmes učiteljice "babice", saj učiteljice "mame", morda, tega bogastva v šolah že niso bile več deležne. Zgodovinski spomin tukajšnjih

ljudi ne sega tako daleč v preteklost, da bi se spomnili resničnega, zares samo svojega kralja. Zato pa je poln tovrstne simbolike. Zlatorog je v zavesti ljudi na Bovškem tako močan pojem, da so ga dali tudi v svoj občinski grb. V grbu je še drugi simbol zgodbe o Zlatorogu - reka Soča - hči planin. V njej začuti boj za obstoj v sedanosti, ki je neločljivo povezan s pradavnino. Boj za ohranitev ravnotežja med varovanjem narave in obenem njenega tolikšnega oblikovanja v kulturno krajino, da kvalitetno preživi in obstane tudi še danes in jutri. Ljudje so v še ne tako daljni preteklosti svojega zaščitnika pa tudi strogega čuvarja najsvetejšega čutili v Zlatorogu. V zgodovini nam je spregovoril tudi skozi pesmi Simona Gregorčiča in dr. Franceta Avčiča. Še več, Zlatorog, Soča in njen "slavček" so zapisani v zavesti in srcih vsakega Slovenca in treba se je truditi, da to in takšno srce ohranimo polnokrvno tudi še generaciji, ki bo že zelo hitro to zavest krvavo rabila v svojem življenju in prostoru, kjer biva suvereno prav zaradi trdožive zapuščine duhovnega in kulturnega bogastva. / MM

V gore z glavolo! Dr. Julius Kugy - Iz življenja gornika

Pa smo dočakali "jubilejno" deseto recenzijo gorniških, planinskih in alpinističnih vodnikov. Kot obljubljen, se bomo tokrat oplemenitili s knjižno mojstrovino moža, ki je bolj kot kdorkoli drug poznal vsak kotiček Julijskih Alp. Prepešal in preplezal jih je podolgem in počez v časih, ko so se redki, predvsem divji lovci upali v višave. Veliko vrhov je osvojil nasploh kot prvi in s tem izzval marsikatero srhljivo legendo. Tam gori so domovala božanstva, često bolj "hudičeve" narave. Kako pa drugače, ko je brezglasno in nevzdržno višavje sredi 19. stoletja sprejemalo drzne goste "z vršecimi viharji in rušecimi se skalovjem, s smrtonosnimi tokovi grušč, bobnečimi plazovi in vsemi strahotami, ki si jih lahko zamislimo". Bili so časi, ko v naših gorah ni bilo shojenih, kaj šele označenih stez. O njih piše: "Ne verjamem, da bi se po teh poteh dalo hoditi prepevaje. Tam gori si

ne nabereš razigranosti, pač pa zbranosti, najgloblje ubranosti in močne gorske pobožnosti". To je svet, ki nam ga v najslajšem gorniškem jeziku opisuje dr. Julius Kugy, veliki botanik in mož, ki so ga Julijske Alpe sprejele najbližje svoji resnici. Knjiga *Iz življenja gornika* (Založba Obzorja, 1968), ki je nastala med letom 1916 in 1918 v nemškem izvirniku, je v prevodu Lilijane in Franca Avčiča izšla leta 1968 pri založbi Obzorja Maribor. Kdor jo hrani v svoji knjižni zbirki, je prenašalec najvišjega bralskega spektakla, ki ga slovenska gorniška literatura premore.

Kratek oris življenjske zgodbe dr. Juliusa Kugyja je dolžnost. Bil je po poklicu pravnik, predvsem pa alpinist, častnik, pisatelj in humanist, v kratkem očel alpinizma v Julijskih Alpah. Rodil se je 19. Julija 1858 v Gorici v slovenski družini, umrl pa v Trstu 5. februarja 1944. V otroštvu je večkrat preživljal poletja v očetovi

rodni vasi Lipa na Koroškem blizu mesta Podkloster v Ziljski dolini. Obiskoval je nemško gimnazijo v Trstu, šolanje pa nadaljeval na dunajski univerzi, kjer je diplomiral iz prava leta 1882.

Po vrnitvi v Trst je prevzel upravljanje družinskega podjetja "Pfeifer-Kugy" za uvoz olja, kave

in eksotičnega sadja iz kolonij. Ukvarjal se je tudi z glasbo: znane so orgle, ki jih je podaril tržaški cerkvi mehtaristov, poleg tega pa

je s prijatelji ustanovil društvo filharmonikov. Leta 1915, ob italijanski vojni napovedi Avstro-Ogrski, se je Kugy prostovoljno javil v avstro-ogrsko vojsko ter prispeval svoje alpinistične izkušnje ter znanja, zaradi česar je kasneje postal poročnik. Bil je do dna predan botaniki, saj je natančno poznal recimo tržaški Kras, in seveda goram. Kot pravi "odkritelj" Julijskih Alp je opravil več kot pet-

letstva med narodi, živečih na območju današnje Slovenije, Italije in Avstrije. Toliko gre povedati, da bo morda kar lažje, če se povzpnete do njegovega spomenika v botaničnem vrtu Juliana in se ozrete v Zadnjo Trento. Nobenih besed ne bo več potreba. Obnova samega dela je tudi obsojena na mlahav konec. V knjigi *Iz življenja gornika* se Kugy najprej posveti svoji "Pomladi v gorah", torej prvim prehojenim kilometrom in fascinaciji, ki ga je v mladih letih prevzela nad nedotaknjenimi Julijci. Približal se jim je najprej iz botaničnega vzgiba, v iskanju npr. zloglasne cvetlice Scabiosa Trenta, ki se je kasneje izkazala kot mit. Tako je iz počitniške Koroške večkrat ugledal tja čez, na Gorenjsko in v ozko, temačno dolino Trente, ki je postala njegov drugi dom. Spoznal je mnoge žilave Trentarje in Bovčane, naj spomnimo Mihaela Černuta, Jožeta in Andreja Komaca ter Antona Tožbarja, ki so ga vodili po neznanih policah in prehodih sedanjih gora. Samo Kugy jih je s svojim pogumom in znanjem znal privleči do prej strahopošto-

vanih, nedotaknjenih vrhov. Po prvih "uvodnih" petdesetih straneh se tudi v knjigi neposredno posveti hribom, najprej Vzhodnim, potem pa Zahodnim Julijcem. Na pregleden način je poglavja razdelil po vrhovih, o katerih so v začetku 20. stoletja v dolini le tekle govore, on pa je v besedi prinesel zgodbo z njihovih vrhov. Skozi mogočne zgodbe nekega drugega, oddaljenega in "mitskega" časa, ki ga današnji do zob opremljeni in načitani alpinisti morda ne razumemo, posveti Kugy veliko prostora tudi svojim izkušnjam v Dolomitih ter, najprej, na vrhovih Monte Rosa, Mont Blanca in Grand Jorasses. Čeprav se zdi glede na doprinos, ki ga je Kugy dal Julijcem, neverjetno, je sam dojemal svojo "domače" gorništvo kot šolsko obdobje, ki ga je potem še razvil v "snegu in ledu" švicarskih Alp. Bodimo srečni, da nam je zgodovina podarila takega moža, kot je bil dr. Julius Kugy. Ko stopam po poteh, ki jih je opisoval tudi v tej *Iz življenja gornika*, si vedno priznam, da se je mnogo stvari res spremenilo, bistvo gorništva pa ostaja nespremenjeno. Tudi sami poskrbimo, da bo tako tudi ostalo.

Jernej Šček

Primarne volitve v občini Devin-Nabrežina / Zmagal je Vladimir Kukanja

Visoka udeležba na primarnih volitvah za izbiro županskega kandidata na prihodnjem soočanju v občini Devin-Nabrežina je potrdila zanimanje krajevnega prebivalstva za usodo lastne

občine. Še zlasti ime zmagovalca pa izpričuje dejstvo, da so občani v bistvu naveličani dosedanjih strankarskih kalupov. Vsaj tako je mnenja Vladimir Kukanja, ki je na primarnih volitvah leve sredine kot kandidat stranke Slovenska skupnost, Italije vrednot, Italijanskih socialistov, Slovenskih in italijanskih komunistov, Stranke komunistične prenove, Svobode Ekologija Levica in Zelenih žel lep uspeh. Zmagal je namreč s 348 glasovi in tako premagal tekmeča Demokratske stranke

Roberta Gotterja (82 preference) in Marizo Skerk, ki je prejela 293 glasov. Največja stranka leve sredine je z izbiro dveh kandidatov še enkrat potrdila napačno strategijo, ki je bila tudi v tem primeru usodna. "Naši občani so potrdili željo po iskanju nečesa novega, ki bi docela zrcalilo njihove želje in potrebe", nam je povedal Kukanja takoj po zmagi. Uradnega kandidata leve sredine čaka sedaj trdo delo, v upanju, da se bo slednje obrestovalo in da bo tržaška pokrajina končno imela vse občine usmerjene na levo. Prva seja koalicijske je bila namreč že v sredo, 7. marca.

Primarne volitve

Komentar Igorja Gabrovca

Primarne volitve v devinsko-nabrežinski občini so bile pravi praznik ljudske udeležbe pri politično-upravni odločitvi. Podatek o izredno visokem odzivu lahko beremo kot znanilec nove pomladi v občinski stvarnosti, ki je v minulih petnajstih letih doživela kar nekaj hladnih prh in posledice so v obliki še živih zamer, predsodkov in nezaupljivosti. Volilna kampanja, ki je trajala le kakih deset dni, je potekala umirjeno in brez nepotrebnega trošenja denarja. Vsak od treh kandidatov je sam ali skupaj s sodelavci na svoj način nagovarjal volivce, ki so se v nedeljo v nadpovprečno velikem številu odzvali na vabilo in oddali svojo preferenco. Volivci so izbrali Vlada Kukanjo in mu svojo naklonjenost dejansko enakomerno potrdili po vsem občinskem teritoriju. Ljudje so izbrali politično nov in neobremenjen obraz za dobo, ko ni časa, da bi se preveč ozirali nazaj. V to se velja zamisliti. Izbrali so umirjeno in zmerno osebo, ki pozna družbeno raznolikost občinskega ozemlja. Izbrali so po svoje tehniko, ki se je ves čas delovne dobe posvečal upravljanju birokratsko-upravnega občinskega stroja in ga torej do potankosti obvlada. Ostala dva kandidata, Skerkova in Gotter, nista bila poražena, prej nasprotno: koalicija bo močna, učinkovita in uspešna le z njuno aktivno podporo in prizadevanjem. Ta je duh in smisel primarnih volitev!

Leva sredina si lahko sedaj privoščiti le nekaj dni počitka in razmisleka. Napornejši del poti se šele začenja in je vse prej kot položen. Ponovno poenotene politične sile imajo pred sabo slaba dva meseca volilne tekme, ki se zaključijo 6. in 7. maja. V prihodnjih tednih moramo javnosti predstaviti konkreten, prepričljiv in uresničljiv politično-upravni program. K temu moramo dodati navdušenje, ki so nam ga pokazali volivci z nedeljskim navalom na volilne sedeže. Njihov zgled je obveza, ki je politične stranke ne morejo in ne smejo zatajiti!

Foto DPD

Tajni obisk pooblaščenega upravitelja Trenitalia Maura Morettija Veliko besed in načrtov za pristanišče, bore malo pa za potnike

Ko oljiv položaj, v katerem se zaradi raznovrstnih razlogov nahajajo italijanske železnice oziroma podjetje Trenitalia, se je zrcalil v okoliščinah obiska pooblaščenega upravitelja podjetja samega Maura Morettija v Trstu v sredo, 29. februarja. Da bi se Moretti izognil protestnikom gibanja proti gradnji visokohitrostne železnice NoTav, ki so v jutranjih urah silno iskali z njim 'neposreden stik', je sestanek s krajevnimi javnimi upravitelji potekal v strogo zastraženi lokaciji za prav tako strogo zaprtimi vrati.

Masovna razporeditev sil javnega reda pred muzejem Revoltella na ulici Diaz pa je jasno izpričevala, da se v njegovih notranjosti kaj dogaja...

In dogajalo se je prav to, kar so upravitelji s Tržaškega železičarstva neposredno soočenje z upraviteljem Morettijem glede železniške prihodnosti Trsta in dežele. Ob koncu zasedanja je bilo zadovoljstvo tržaškega župana Cosolinija in ostalih javnih upraviteljev veliko, ne pa popolno.

Tematik "na tapeti" je bilo kar nekaj, spekter pa so prisotni us-

merili zlasti v izboljšanje železniških povezav s tržaškim pristaniščem. Mauro Moretti je namreč napovedal naložbe, ki bodo izboljšale promet tovornih vlakov, ustrezne investicijske načrte pa bodo izdelali v kratkem. Upravitelj podjetja je zagotovil ponovno vzpostavitev mrtvih tirov na področju novega pristanišča in nekaterih predorov, ki povezujejo področje, kjer se nahaja skladiščenje lesa, do industrijske cone: ta poseg bo omogočil varčevanje s časom in denarjem, tovorni vlaki bodo namreč zapuščali novo pris-

MARIJIN DOM NA UL. RISORTA Prvi večer Primorska poje v Trstu

Zborovska pesem je zares slovenska posebnost

Zborovska pesem je slovenska posebnost sploh, radostno kljubuje spreminjajočim se okusom časa, je čisto preprosto del naše intime in družbene psihe, naše človeške nravi, je ena najbolj zlahtnih oblik našega samozavedanja: ko zapojemo, kot iz navdiha vsakič znova začetimo, da smo Slovenci, da smo narod, zadnji dve desetletji tudi država, samostojna država. Tako se je izrazil slovenski pesnik in akademik Ciril Zlobec v svoji pozdravni misli, vključeni v brošuro letošnje čezmejnje zborovske revije Primorska poje.

Pesnik je v svojem razmišljanju še dlje prodrl, vse do prepričanja, da je samozavedanje narodnega etosa prisotno pri vseh zborih, "toda ko zapoje Primorska, je to še toliko bolj očitno". In prav v tem je srčika večdesetletne pevske revije, ki povezuje ob zlahtnem pevskega programa zborov iz zamejstva in zborov iz Slovenije, ki pa jih veže rdeča nit 'primorskosti', se pravi prostora, v katerem delujejo in prenašajo iz roda v rod bogato dediščino pevske zakladnice. V tej luči so letos prireditelji, se pravi Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev, Zveza slovenske katoliške prosvete in Zveza cerkvenih pevskih zborov ob podpori Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, sklenili posvetiti revijo dvema velikima skladateljema, duhovnikoma in narodnima buditeljema, Mirku Fileju in Vinku Vodopivcu.

Prvi tržaški večer množične vsepririmske revije je bil v petek, 2.

marca, v Marijinem domu Marije Milostljive na ul. Risorta. Pevsko srečanje je tokrat potekalo v režiji Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in Cerkvenega pevskega zbora Novi sv. An-

jančku, ki jo je napisal Zorko Prelovec. Na odru so se nato zvrstili pevci MePZ Žaga, ki ga že petnajst let vodi Rado Uršič. V ta zbor se stekajo moči pevk in pevcev iz različnih vasi na

Foto IG

ton, v imenu gostitelja, Slovenskega pastoralnega središča, je pozdravil tržaški občinski svetnik SSK Igor Švab, ki je zastopal g. Marija Gerdola. Švab je izpostavil poslanstvo, ki ga ima glasba pri utrjevanju narodne zavesti Slovencev v Trstu.

Pevski spored, ki ga je povezovala Nadja Roncelli, je uvedel Moški pevski zbor upokojencev iz Brega, ki ga vodi mlad zborovodja Manuel Purger. Svoj nastop so pevci iz Brega začeli z znano Vodopivčovo Pobratimijo na besedilo Simona Jenka, sledila je Švičaršičeva priredba ljudske Kje so tiste stezice, zatem še ljudska Dreva pa grem na vas v priredbi Nika Zlobca, nazadnje pa je moški pevski sestav izvedel pesem Škr-

Bovškem - od Trnovega do Bovca. Zbor se je predstavil z ljudsko Pa se sliši' v Pahorjevi priredbi. Nato je zazvenela Gregorčičeva Nazaj v planinski raj v uglasbitvi Antona Nedveda. S švedsko ljudsko Vem kan segla, ki jo je uglasbil tamkajšnji skladatelj Gunnar Erickson, so se poslušalci Marijinoga doma preselili v Skandinavijo, nakar so se vrnili v bližnje kraje, točneje v Istro, od koder prihaja ljudska v priredbi Alda Kumarja Kantaj Nineta.

Na vrsti so bili nato člani Pevske skupine Studenec iz Pivke, ki prav te dni obhaja prvo desetletnico delovanja in jo bodo njeni člani obeležili s pripravo prve zgoščenke. Pevska skupina Studenec je v Marijinem domu

ponudila v posluh Kraško jesen na Kosovelovo besedilo in v uglasbitvi Alojza Srebotnjaka, ljudsko Magdalena v Kumarjevi priredbi in Pjesme iz Medjumurja v priredbi Vinka Žganca. Na vrsti je bil nato MoPZ Tabor iz Lokve. Kraški pevci so pod vodstvom dobro znanega zborovodje in pevcu Mirana Žitka zapeli najprej Kosovelovo Kraško jesen v Srebotnjakovi priredbi za moški zbor, sledila je češka ljudska Ach synku, synku, ki jo je uglasbil Dušan Machovec. Svoj nastop so pevci sklenili z Glavinovo Aj,

ta lepa krčmarica na Kettejevo besedilo. Goriško področje je na tržaškem večeru Primorska poje zastopala Vokalna skupina Chorus '97 iz Mirna, ki je nastala pred dobrimi štiriinajstimi leti skupaj z zborovodjem in skladateljem Antonom Klančičem, da bi se v manjši zasedbi lahko preizkušala z zahtevnejšim programom. Vokalna skupina Chorus '97 se lahko pohvali še z zgoščenko in srebrno plaketo na dveh Tekmovanjih primorskih pevskih zborov in malih skupin. V Marijinem domu so člani pevskega sestava izvedli skladbe samih primorskih avtorjev. Najprej je

bila na vrsti Filejeva Nekje v gorah na besedilo goriške pesnice Ljubke Šorli. Sledili sta dve skladbi, ki ju je spesnil Stanko Vuk, in sicer Pomlad pod Krasom, ki jo je uglasbil ustanovitelj Vokalne skupine Anton Klančič, in poezija Mlada, ki je navdihnila tržaškega skladatelja Ubalda Vrabca. Nazadnje so člani vokalne skupine izvedli še primorsko ljudsko Kambra v priredbi mladega goriškega glasbenika Patricka Quaggiata. Ob koncu pevskega večera je Nadja Roncelli spomnila občinstvo, da bo Marijin dom na ul. Risorta v soboto, 10. marca, gostil drugo tržaško srečanje revije Primorska poje.

IG

Gledališki vrtljak

Sapramišja sreča

Tržaški otroci poznajo burjo in njeno silo, saj se je nedavno vrnila v naše kraje z močjo, kot je niso pomnili niti najstarejši občani. Močan veter pa ne straši in povzroča škodo samo v realnosti, temveč tudi v pravljicah. Tega so se lahko prepričali tudi obiskovalci Gledališkega vrtljaka, ki so si v nedeljo, 26. februarja, v Marijinem domu pri Sv. Ivanu ogledali igro *Sapramišja sreča*, v kateri orkanski veter podre hišico mali miški, ki ostane brez strehe nad glavo in brez zaloge za mrzle zimske dni. Tudi nadaljevanje zgodbe o

priljubljeni Sapramiški je nastalo izpod peresa pesnice in pisateljice Svetlane Makarovič, na odrskih deskah pa je zaživelo pred letom dni po zaslugi Roberta Waltra in ljubljanskega Mini teatra. Iz skupnega sodelovanja se je rodila prava videopredstava - domiselna in funkcionalna uporaba videoprojekcij, ki jih je zasnoval umetniški dvojec: DA oz. Metka Golec in Miha Horvat, je ustvarila izjemno scenografijo. Z uporabo ilustracij in videoanimacij se namreč odrski nastop igralcev povsem preseli v pravljичni svet in se z njim staplja, kot bi pred sabo imeli

'živi film'. Pri tem velja nujno izpostaviti tudi igralce, ki so znali ujeti pozornost občinstva (Ajda Smrekar, Violeta Tomič, Tadej Pišek), ter zabavne kostume Ane Savič Gecan. Pri predstavi *Sapramišja sreča* smemo torej reči, se nam ni treba bati tehnologije, ker ne bo nadomestila iznajdljivosti ter spretnosti človeškega dela in ustvarjanja, temveč bo le prispevala k širjenju izraznih možnosti gledališke govorice. Neobičajna zasnova odrske postavitve je pri tržaških gledalcih vzbudila zanimanje za dogajanje, nikomur pa ni ušlo končno sporočilo predstave. Ko vihar spravi miško v žalost in se ji zdi, da je najbolj nesrečna na svetu, ji prijateljica Regica svetuje, naj se odpravi h kovaču. Zakaj? Da si miška pri

njem skuje srečo! Kljub težavam, ki jih miška sreča po poti, ji akcija uspe, tako da se že ob vrnitvi domov čuti povsem spremenjeno. Nič več ni črnogleda, temveč vedra in nasmejana, predvsem zato, ker je spoznala, da so njena prava sreča prijatelji, ki jo imajo radi in so med njeno odsotnostjo postavili na noge njen porušeni domek.

Sapramiška bo zadnja gledališka junakinja, ki jo bodo mali ilustratorji lahko upodobili. V nedeljo, 25. marca, bo namreč na sporedu zadnja predstava v okviru letošnjega Gledališkega vrtljaka, ko bo komisija razglasila zmagovalce likovnega natečaja Moj najljubši gledališki junak. Takrat bodo v goste prišli mariborski lutkarji.

AL

tanišče neposredno, kar bo razbremenilo mestno središče prometa tovornjakov. Promet zabojnikov bo od tod romal do prihodnjega kontejnerskega terminala na področju nekdanje rafinerije Aquila. Na sestanku je bil govor tudi o podaljšanju obratovanja pristanišča na 24 ur in o novi šestilometrski trasi v miljski občini, ki bi služila povezovanju med tržaškim in koprskim pristaniščem ter o podvojitvi zmogljivosti tržiške postaje.

Poleg tržaškega župana so se srečanja v muzeju Revoltella udeležili tudi predsednica Pokrajine Trst Maria Teresa Basa Poropat in deželni odbornik za prevoze Riccardo Riccardi ter predsednica tržaške Pristaniške oblasti Marina Monassi, ki je Morettiju predlagala tudi us-

tanovitev enotne pristaniške oblasti za Trst, Tržič in Porto Nogaro na podlagi ministrskega dekreta, kar bi omogočalo koriščenje državnih prispevkov in bi olajšalo mrežno sodelovanje omenjenih pristanišč.

Kaj pa potniški promet in odklonilen odnos, ki ga Trenitalia glede tega problema ima do naše dežele? Moretti je poudaril, da je Trenitalia vlagala tudi v potniške železniške zveze, ampak podjetje je pripravljeno investirati v en sam deželni železniški pol, kot se to dogaja v drugih italijanskih deželah. Znano so namreč kritike deželnega odbornika Riccardija na ta račun, saj je že večkrat opozoril, da je potrebna temeljita preureditev potniškega prometa in posodobitev vlakov: huda je predvsem ukinitve nekaterih železniških povezav, kar povzroča mnogo težav krajevn-

im potnikom. Odbornik pa je po srečanju tudi izjavil, da je na ta položaj sicer vplivala tudi neodločenost krajevnih uprav v zadnjih letih. Moretti vsekakor zagovarja vsako rešitev, kam je treba investicijo vložiti in katera naj bo osrednja deželna železniška postaja (Trst ali Videm), pa naj odloči deželna vlada.

Grotesknemu prihodu v tajnih okoliščinah pooblaščenega upravitelja podjetja Trenitalia je po sestanku sledil prav tako pustolovski odhod oziroma pravzaprav beg. Nekateri protestniki so ga čakali pred muzejem Revoltella, drugi so celo legli na tla pred avtomobilom, s katerim se je pripeljal Moretti. Toda Mauro Moretti je presenetil vse, ko je na skrivaj stopil v majhno vozilo bele barve, ki ga je čakalo pri stranskem vhodu...

IG

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV Peterlinova dvorana

Nagrado Nadja Maganja so podelili gospe Lauri Famea

V Peterlinovi dvorani so prejšnji teden razglasili dobitnico nagrade Maganja, ki jo že tretje leto zaporedoma podeljujejo Društvo slovenskih izobražencev, Slovenska zamejska skavtska organizacija in Skupnost sv. Egidija skupaj z družino pokojne tržaške slovenske zgodovinarke, raziskovalke, publicistke ter javne in kulturne delavke Nadje Maganja.

Komisija je obravnavala več kandidatur. Kot je v imenu komisije povedala Maja Lapornik, so prejeli enajst predlogov, kar potrjuje dejstvo, da živi tako v Italiji kot v Sloveniji in na evropski ravni nasploh veliko žensk, ki skrbijo za sočloveka in se razdajajo. Taka je bila tudi pokojna Nadja, življenje katere je odlikovala izkušnja vere in globoke vrednote. Slednje lahko z nagrado podoživljamo v ženskah, ki se neutrudno razdajajo za dobro skupnosti. V letošnji nagradni, ki so jo razglasili na rednem ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev, se zrcalijo vse prej omenjene vrednote, še posebno odprtost ekumenizmu in prostovoljstvu, saj je aktivna v Ekumen-

ski skupini, kjer deluje vse od ustanovitve, je članica Tajništva za ekumenizem v tržaški škofiji in članica Rdečega križa, v okviru katerega je do pred kratkim enkrat tedensko obiskovala zapornike in jim nudila pomoč. Po

ganja, ko je v letih 1977-78 skupaj z njo in z drugimi Slovenci in Italijani sodelovala v četrti komisiji zborovanja Kristjani iz oči v oči. "Takrat Nadja in Ivo nista še bila poročena, a sta že aktivno sodelovala pri skavtski organi-

Foto Kroma

glasbenem utrinku gojencev Glasbene matice Simona Kravosa in Maska Zuliana iz razreda Tamare Ražem, je nagradjenko Lauro Famea predstavila Rita Corsi, dobra prijateljica iz otroških let, ki jo je tudi prijavila na razpis. V svojem govoru je poudarila, kako se je v Peterlinovi dvorani prvič srečala z Nadjo Ma-

zaciji in v slovenskem katoliškem svetu. Od takrat se nismo razšli vse do tistega popoldneva pred šestimi leti, ko smo se skupno ločili od nje v kriški cerkvi in skoraj tekmovali s spominskimi hvalnicami v obeh jezikih" se je Nadje spomnila gospa Corsi. Gospa Laura Famea, profesorica književnosti na srednjih in višjih

šolah, se je rodila v Trstu in kmalu izgubila starše ter se posvetila skrbi svojih ostarelih stricov in tet. Stalno je bila aktivna članica treh omenjenih organizacij. Nekaj let je z ljubeznivo skrbela za invalidno prijateljico. Vedno se je izkazala s svojim čutom do potrebnega sočloveka, kateremu je vedno prihajala na pomoč s konkretnimi dejanji. Tako je pred leti svoj dom za nekaj časa odstopila muslimanski družini, ki je iz političnih razlogov zbežala iz Afganistana. Sama je pazila na dva majhna otroka in pomagala očetu, da se je zaposlil in našel spodobno stanovanje. Še danes je v stiku s to družino, ki se je kasneje odselila v Švico.

Nagradjenki je priznanje podelil Peter Jevnikar, nakar se je iz srca zahvalila vsem. Dejala je, da veliko razmišlja in se večkrat počuti kot neprimerno sredstvo, a v Gospodovih rokah. Sama je mnenja, da ne moremo govoriti o ekumenizmu, če nismo prepričani najprej o bratstvu med katoličani. Ekumenizem se je razvil v njej z misijoni. Poleg svetlih dogodkov se je spomnila tudi težkih trenutkov s primerom Dušana Hreščaka. Ob zaključku večera je nagradjenki čestital tudi msgr. Roberto Rosa, župnik pri sv. Jakobu, ki je Lauro Famea pohvalil za opravljeno delo kot pričo enostavnega in ponižnega življenja ter se ji zahvalil v imenu šentjakobske verske skupnosti.

Šin

Obvestila

Vincencijeva konferenca (Trst in Gorica) vabi stare in nove člane na občni zbor volilnega značaja v ponedeljek, 12. marca 2012, ob 16. uri v Peterlinovi dvorani ul. Donizetti 3, 1. nadstropje. **Kdor bi se želel** pridružiti potovanju z Novim glasom na Sicilijo od 20. do 26. aprila letos, naj se čim prej javi, ker se vpisovanje končuje: tel. 0481 533177, 040 365473 in 040 229166.

Romanje v Medjugorje. Vabimo vas na romanje od 4. do 7. maja 2012. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline

in Kozine za romarje s Tržaškega. Vožnja z udobnim avtobusom. Za vse romarje velja osebna veljavna izkaznica. Vpis pri g. Darkotu v Gorici (tel. št. 0481-882395 ali 0481-32121). Vpisovanje do zasedbe mest v avtobusu. Pohitite z vpisom.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Štefanija Cvitan 10 evrov; za misijonarja patra Ernesta Saksido - Brazilija: Anica Zupanič 320 in G. E. 30 evrov.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV TRST-GORICA-VIDEM
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
JAVNI SKLAD ZA KULTURNE DEJAVNOSTI RS

vabijo na

KONCERT REVIJE

PRIMORSKA POJE 2012

sobota, 10. marca 2012, ob 20.30

Marijin dom, ul. Risorta v Trstu

nastopili bodo: ŽeCVS Zgonik, MePZ KD Pobegi-Čezarji, MoPZ Slavnik, CMePZ Župnije Zvratec, ŽuMePZ Šempeter, MePZ Senožeče, MePZ Postojna

Slovensko stalno gledališče Bogat marec za abonente

Abonenti Slovenskega stalnega gledališča bodo v marcu obiskali vsaj dvakrat tržaško Veliko dvorano, saj bosta na sporedu kar dve predstavi, ki spadata v Osnovni in Mega abonma. Začetek meseca bo v znamenju smeha in zelo ak-

peljal z Opčin (14.30) in iz Sesljana (14.15). V petek, 23. marca, bo na vrsti premiera najnovejše produkcije SSG na Velikem odru, in sicer **KOBARID '38 - KRONIKA ATENTATA** Dušana Jelinčiča v režiji Jerneja Kobala. Dokumentarna

tualne "protikrizne" satire z gostovanjem produkcije Mestnega gledališča ljubljanskega **VSE ZASTONJ! VSE ZASTONJ!**. Komedija Nobelovega nagradjenca Daria Foja v režiji Beograjčana Marka Manojloviča je zgodba o gospodinjah iz milanskega predmestja, ki ugotovijo, da so se osnovne dobrine v trgovinah tako strahotno podražile, da jih ne morejo kupiti, zato se odločijo, da bodo samovoljno plačevale polovično ceno, po kratkem premisleku pa, da ne bodo plačale ničesar! Njihove komične dogodivščine v izvedbi odlične igralske zasedbe (Mojca Funkl, Uroš Smolej, Ivana Krajnc, Jurij Drevenšek in Jaka Lah) bodo zabavale občinstvo v četrtek, 1. marca, ob 20.30 (red A, T, F), v petek, 2. marca, ob 20.30 (red B) in v nedeljo, 4. marca, ob 16.00 (red C, K). V četrtek in v petek bo brezplačni avtobus kot običajno povezal gledališče z garažo Park-sč' v ulici Pleta' 7 (parkirni kuponi po izjemni ceni se lahko odkupijo pri gledališki blagajni). V nedeljo pa bo brezplačni avtobus za abonente in gledalce od-

drama govori o načrtu atentata na Benita Mussolinija, ki naj bi ga tigrovc izvedli 20. septembra 1938 v Posočju. Slovenski pisatelj, novinar in alpinist skuša odgovoriti na odprta vprašanja glede neizvedenega atentata, mlad režiser pa ponuja pogled mlajše generacije na dogodek iz vojnega časa.

Ves mesec bo Slovensko stalno gledališče prisotno tudi v slovenskih vrtcih in osnovnih šolah s številnimi ponovitvami glasbene pravljice **PETER IN VOLK** v režiji Sergeja Verča, v slovenskih kulturnih centrih in gledališčih pa z mačko zgodbo o pomenu družine **IMEJ SE RAD** v režiji Katje Pegan. Najstniki pa si bodo ogledali ponovitve nove mladinske produkcije SSG **DESETI RAČEK** Milana Jesiha, ki bo debitirala v ponedeljek, 27. februarja, v Mali dvorani SSG in bo 7. marca gostovala v Špetru.

Tržaško Slovensko stalno gledališče bo predstavilo celotno produkcijo letošnje sezone na vsakoletnem Kulturnem bazarju, ki bo 13. marca v Cankarjevem domu v Ljubljani.

SLOVENSKA ZAMEJSKA SKAVTSKA ORGANIZACIJA Dan spomina

Skavt si šteje v čast, da si pridobi zaupanje

"Skavt si šteje v čast, da si pridobi zaupanje", se glasi prvi skavtski zakon. Prav temu zakonu so skavti iz zamejske skavtske organizacije posvetili letošnji dan spomina. Dan spomina je praznik, ki ga slavijo skavti s celega sveta, saj se ob tej priložnosti spomnijo na svojega ustanovitelja Badena Powella, sočasno pa tudi poskrbijo za to, da naredijo kaj koristnega za sočloveka, družbo ali naravo.

Tržaški in goriški skavti so se v nedeljo, 4. marca, odpeljali v vas Cescians v bližini Tolmeča, kjer so razigrano preživeli lep dan v naravi. Najmlajši, volčiči in volkuljice, so se ukvarjali z ekologijo. Razdelili so se v več skupin in na postojankah spoznavali, kako in zakaj je treba odpadke ločevati. Od ene postaje do druge so se premikali v ravnih vrstah, kot da bi bili vlakci, saj je potovanje z javnimi prevoznimi sredstvi bolj ekološko. Na vsaki postaji so se morali izkazati; ponekod so morali odgovarjati na

vprašanja, drugod so morali izjemno hitro pobirati smeti, zamisliti si si morali, kaj lahko v vsakdanjem življenju naredijo,

svojo domišljijo porabili tudi pri ročnih spretnostih: iz odpadnih materialov so morali sestaviti izdelek. Svojo nalogo so odlično

da bi bili naravi bolj prijazni. Na vsaki postaji so prejeli različne odpadne materiale. Nazadnje so

opravili, saj so bili izdelki res lepi in originalni: sestavili so namreč robota, raketo, kužka, vlakec in grad.

Nekoliko starejši, izvidniki in vodnice, so se posvetili podvigu, tipični metodi skavtskega dela. Porazdelili so se v skupine tako, da so bili v vsaki skupini člani iz tržaške in goriške pokrajine. Svoje delo so najprej začeli z načrtovanjem podviga, nato so si porazdelili funkcije, izvedli podvig,

ne veje predstavile izsek tega, kar so počenjale med dnevom. Skavti so svoje delo položili Bogu na oltar, da bi še naprej blagoslovil njihovo delovanje. Po pesmi slovesa so se utrujeni, a nedvomno obogateni, vrnili vsak na svoje domove. "Na svidenje, do naslednjega skupnega trenutka, skupnega Jurjevanja", sta jim v slovo rekla načelnika SZSO Paolo Biancuzzi in Jadranka Cergol.

SR

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vabi na

prvi koncert revije
otroških in mladinskih zborov
PESEM MLADIH 2012

nedelja, 11. marca 2012, ob 15. uri
Športni center Zarja v Bazovici

Narava, ki preseneča

"Narava, ki preseneča (etični in okoljevarstveni vidiki)" je naslov večera, namenjenega mladim, ki se obeta v petek, 9. marca. Gre za šesto srečanje letošnjega delovnega leta iz niza "Življenje, ki preseneča", ki pod mentorstvom prof. dr. Edija Kovača, filozofa, teologa in pisatelja, predavatelja na univerzah v Ljubljani in Toulousu, poteka v prostorih Slovenske prosvete v Trstu, v ul. Donizetti, 3. Večer se po svoji vsebini imenitno vključuje tudi v lanski niz, ki je potekal pod geslom "Etika in prihodnost". Kaj je namreč bolj tesno povezano s prihodnostjo in etičnim pristopom kot ravno naravno okolje, ki smo ga prejeli od naših prednikov in naj bi ga čim bolj neokrnjenega predali našim zanamcem? Lzhodišča za pogovor bo tokrat podal dr. Boštjan Anko, gozdarski strokovnjak s široko klasično izobrazbo, ki je svojo stroko študiral doma in v Torontu v Kanadi in na slovitih Univerzi Yale v ZDA. Doktoriral je leta 1983 na Univerzi v Ljubljani. Leta 1994 je postal redni profesor na Biotehniški fakulteti (predmeti: funkcije gozda, krajinska ekologija, gozdni viri, zaščita naravne dediščine). Na isti fakulteti je bil tudi pobudnik in organizator podiplomskega študija Varstva naravne dediščine. Večer se bo začel ob 18.00. Vabljeni mladi. / ŽC

S 3. strani

Prisrčen in hkrati slovesen spomin ...

O bžaloval je, da ga ne slišijo tisti župani, s katerimi je pred kratkim imel ostro debato. S simpatijo je omenil špetersko dvojezično šolo – imenoval jo je "biser", obenem pa je dodal, da ta šola ni samo "slovenska", ampak je naša, je od vseh. Njegov nastop je bil sprejet z odobravanjem. Priložnostno so spregovorili še

Orožnika sta se jima opravičila, vaščani pa so ju potem gostili kot najdražja gosta. Orožnika sta še rekla, da je pač politični položaj v "dolinah" občutljiv, a da naj iz Trsta raj ne hodita več v te kraje. Dr. Štoka je z veseljem ugotovil, da so take stvari daleč za nami in da zdaj živimo svobodno in gotovo ni nikogar, ki bi še klical kara-

zlasti besedam Zdravka Likarja, ki ga Benečani imenujejo "tolminski prefekt" in ki je do konca zvesto obiskoval gospoda Gujona in mu izpolnjeval razne usluge. Celotno hvaležno spominjanje na gospoda Gujona v Landarju, zgodovinskem kraju sredi Nadiške doline, ob desetletnici njegove smrti, je izzvenelo v odločen izraz Beneških Slovencev, da hočejo živeti svobodno in v prijateljstvu z vsemi, kot jih je učil modrec in dušni pastir z visokega Matjurja.

Spominsko srečanje se je zaključilo z gledanjem dokumentarnega filma, v katerem se sliši monsignorjeva živa beseda. Film o Paskvalu Gujonu ima

zaradi njega, pa tudi zaradi mnogih izbranih vložkov iz življenja in narave Benečanov, petja in spremljanja pogreba, mnogih neopozabljenih in neponovljivih posnetkov in izjav ter pokrajinskih slik, iz

katerih diha duša naših beneških bratov, dragoceno, nadčasovno vrednost. Spomin in duh matajurskega gospoda Paskvala naj živita med nami! Msgr. Paskval Gujon ima na landarskem "britofu" lep nagrobnik s podobo Kristusa s križem. Na grobu je tudi kamnita plošča z njegovo sliko in z napisom:

*Hic Adventum Domini Praestolatur
Mons. Pasquale Gujon 1909 – 2002
Posvetil se je Bogu in skrbel za ljudstvo.*

venščino kot delovni jezik. Veliko je še priložnosti za sodelovanje med obema državama, še posebej na področju izmenjav učiteljev in asistentov, za kar se je še posebej zavzela ministrica Ljudmila Novak. Slovenska glasbena šola zagotavlja kakovostno raven izobraževanja na področju glasbe, kar se kaže tudi z uspehi na tekmovanjih. Sistemska rešitev financiranja bi rešila težave, s katerimi se že vrsto let srečuje glasbena šola. Dejavnosti v okviru športne zveze so izjemno pestre, uspešno je sodelovanje tako z matico kot tudi slovensko manjšino v sosednjih državah. Predstavniki kulturnih organizacij so se posebej zavzeli za kulturne izmenjave med Koroško in matico, s poudarkom na manjših krajih. Oba znanstvena inštituta zagotavljata pomembno znanstveno spremljavo na področjih, ki so pomembna za manjšino. Poudarek je na mladih, teritorialnem sodelovanju in uveljavljanju slovenščine v družinah. Zelo pestro je tudi politično udejstvovanje Slovencev na Koroškem, ki so preko različnih vlog prispevali k izboljševanju manjšinske stvarnosti. Veliko je izzivov tudi na področju čezmejnega gospodarskega sodelovanja, na Sloveniji pa je, da človeški kapital in znanje onstran meje tudi čim boljje izkoristiti.

Splošna klima se na avstrijskem Koroškem po postavitvi dodatnih dvojezičnih krajevnih tabel izboljšuje, kar je priložnost za nadgradnjo odnosov med državama v odprtih manjšinskih vprašanjih.

binjerje. V Landarju je bila tudi prisotna misel o sodelovanju med manjšino in večino ter širše, med Slovenijo in Furlanijo, zlasti med kulturniki. Sekretar z ministrstva, ki je prišel iz Ljubljane, Silvester Gabršček, se je spomnil nekaterih hvalevrednih pobud in imen s tem v zvezi, pa tudi, kako sta se razvijali narodna zavest in odprtost Beneških Slovencev.

Nekaj prijetnih drobnih spominov na msgr. Gujona je povedal tudi nekdanji konzul Tomaž Pavšič. Lepo je bilo prisluhniti

nekateri navzoči. Dr. Drago Štoka je osvežil spomin na dogodek pred skoraj 60 leti. Ko je imel šestnajst let, sta bila s kontovelskim župnikom namenjena na obisk v Tarčmun k msgr. Ivanu Trinku, ki je leto pozneje umrl. Pomotoma sta se zapeljala v Barnas, kjer pa je neki vaščan nemudoma poklical karabinjerje, češ da sta prišla v vas neznanca, ki sta gotovo komunisti in partizana. Kmalu sta se v Barnas pripeljala orožnika na motorjih. Tik pred tem si je župnik nadel beli duhovniški kolar. Lahko si mislimo učinek.

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Zidaki

Stoodstotno soglašam z mislijo, ki je bila pred tednom iznešena ravno na teh straneh: nobene pravice nimamo, da odtegujemo mladi generaciji up v svetlo prihodnost. Gotovo je ta čas vse prej kot svetel, na dlani je, kako se vse sesuva, kako je današnjemu človeku na vsakem koraku predstavljen račun. Opetekajoča se ekonomija, politika, ki se je oddaljila od ljudi, brezno v socialnih storitvah, brezupno in brezuspešno iskanje novih vrednot, ki bi zamenjale "stare", ki smo jih razvednotili. Pa še jasna fizična slika vsega, kar predstavlja današnji človek: z načrtnim in dolgotrajnim popolnim neupoštevanjem zakonov in potreb Narave je povzročil to, čemur smo danes priča: ekstremiziranje vremenske slike.

Vse to je zelo jasno, vse zelo razvidno. In vendar obstaja druga stran. Tista, ki jo lahko bereš le, če prejšnjo obrneš. Brez upanja ni spremembe in mladi generaciji dolgujemo vsaj to, kar to generacijo naredi "mlado": upanje v nek drugačen jutri. Takega, ki si ga resnično uspeš izboriti vsemu navkljub. Mimo vsega zakoličenega, "že domjenenega" - pred kratkim sem v slovenskem dnevniku prebrala misel, "ali je sploh smotno protestirati proti hitri železnici, ko pa je že vse podpisano in domjeneno?" in stavek me je dobesedno stresel. Ja, pa še kako je smotno! Kdo pa je rekel, da nekaj "že domjenenega" ne more biti tudi pretrgano? In navsezadnje: četudi bi tako ali slično protestno gibanje bilo na koncu brezuspešno, ali je izid sploh pogoj, da do protesta pride ali

pa ne pride? Ali se niso v zgodovini družbene spremembe dogodile vsemu "že domjenemu" navkljub oziroma, bolje: **proti** vsemu temu "že domjenemu"? Kaj smo postali, če se sploh sprašujemo, ali imamo sploh moč?

Navsezadnje verjamem, da mlada generacija od nas ne pričakuje nobenih čudežev. Verjamem, da pa od nas pričakuje nekaj zelo konkretnega in v življenju bistvenega: prisotnost **upanja**. Na nas je, da opremimo mlajšo generacijo z upanjem v tak jutrišnji dan, kjer si bo vsak za-

vihal rokave in zmozel živeti dostojanstveno življenje. Pa čeprav bi to žal terjalo velike žrtve in velike korake, ki bi si jih človek verjetno ne želel - ali pa vsaj ne načrtoval. Danes sem v italijanski reviji brala pismo mlade 29-letne italijanske novinarko, ki je nekaj let životala s "sramotnimi pogodbami, smešnimi honorarji in rednim izkoriščanjem", dokler ji ni po naključju

preko misijskih organizacij bila ponujena dostojna zaposlitev. V Jeruzalemu. In je šla. Ne lahkega srca, z neznanjskim strahom, ne vedoč, kako se ji bo življenje v bodoče razpletlo. "Danes sem poklicno srečna, opravljam izredno zanimivo delo v vsestransko edinstvenem mestu. Zaposlitev je začasna, a kvalitetna in cenjena". Ne poznam rešitve, ne vem, kje v nas iskati tisto upanje, ki ga dolgujemo mladim. Zagotovo pa vem, da ga v svoji notranjosti moramo iskati, ker brez upanja v svetlejši jutri smo vklenjeni v življenje, ki ni več življenje. Živeti pomeni rasti, presnavljati se, spreminjati, leviti se in vztrajno v sebi graditi zidake upanja, ki jih predajamo naprej.

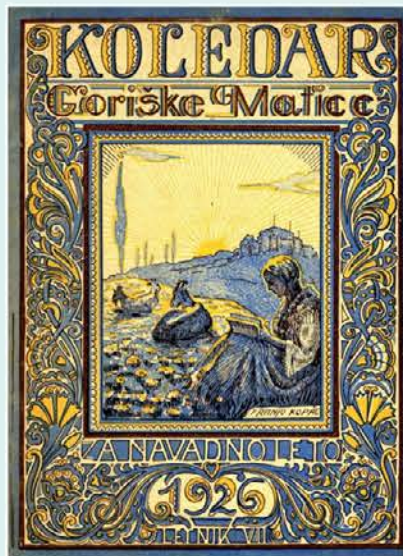
CERKEV SV. IVANA IN NJEN ČAS (13)

Mariza Perat

Doba od 1918 do 1945

Po prvi svetovni vojni so Slovenci v Gorici skušali obnoviti versko in kulturno življenje, ki so ga bili deležni pred vojno. KTD je spet pričelo s svojim delovanjem in leta 1923 ustanovilo Katoliško tiskarno, ki je delovala, dokler ni ob koncu leta 1934 bil prepovedan slovenski tisk. Leta 1923 je bila ustanovljena Goriška Mohorjeva družba, in sicer kot cerkvena bratovščina, saj se je v javnem življenju že začelo javljati fašistično nasilje. V tem letu je tudi bilo ukinjeno slovensko šolstvo. Leta 1927 so uradno prepovedali vsa slovenska društva. Goriška Mohorjeva družba in Goriška Matica sta z izdajanjem poljudnih knjig skušali med ljudstvom ohraniti slovenski jezik in slovensko kulturo, kolikor se je pač v tistih razmerah dalo. V tem času je GMD imela preko 18.000 članov.

Izreden pomen za obstoj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji je v tistih letih imelo društvo Zbora svečnikov sv. Pavla, stanovsko društvo slovenskih in hrvaških duhovnikov. Ustanovljeno je bilo v Trstu leta 1899 in obnovljeno v Gorici leta 1920. Namen društva je bil braniti narodne in verske pravice slovenske in hrvaške manjšine. Fašizem je tudi na vse načine skušal preprečiti, da bi se mladina vzgajala v slovenskem duhu. Zasegel je zato oba slovenska zavoda, Sirotišče in Alojzijeve šole. Tudi cerkev sv. Ivana je v tem času morala skozi bridke preizkušnje. Leta 1928 je izšla odredba, ki je prepovedovala poučevanje verouka v slovenskem jeziku na osnovnih šolah. Nadškof Sedej je zato januarja 1929 izdal poseben pastirski list, ki je odredil, da pouče-

vanje verouka mora potekati v materinem jeziku otrok. Začele so se tako imenovane "farne šole", v katerih so slovenski duhovniki kljub pritisku oblasti v zakristijah poučevali otroke verouk v slovenskem jeziku. Poleg verouka so jih učili tudi branja in pisanja v slovensčini. Farne šole so se ohranile do padca

fašizma leta 1943.

Leta 1931 je nadškof Sedej izdal odlok, ki je zagovarjal slovenščino in hrvaščino v cerkvi. Odlok je podpisal tudi škofov tajnik Alojzij Fogar, poznejši tržaško-koprski škof.

Leta 1929 je fašistična oblast od nadškofa Sedeja zahtevala, naj se slovenska maša, namesto v stolnici, opravlja pri sv. Antonu, čemur se je nadškof odločno uprl. Fašistično časopisje je zato protestiralo in napadalo jutranje maše s slovenskim petjem in slovensko pridigo v stolnici, pri sv. Ignaciju in pri sv. Ivanu (Slov. past. sred. – Zapiski msgr. R. Klinca). Zahtevalo je, naj se odpravijo slovenske pridige, slovensko petje in slovenske molitve. Še prav posebno je napadalo cerkev sv. Ivana, "ker da je v njej 'edina nedeljska maša' v slovenskem jeziku. To pa je nekaj nezasižanega"

(Slov. past. središče – zapiski msgr. Klinca).

Meseca decembra 1930 je v cerkvi sv. Ignacija potekal slovenski misijon. Fašisti so vdrli v

cerkev in od misijonarja zahtevali, naj pridigo prekine ali pa naj jo nadaljuje v italijansčini. Ker se je misijonar

temu uprl, so prekinili električni tok, v kropilnik nalili rdečilo in grozili misijonarju in vernikom.

/daje

Ministrica Ljudmila Novak v Celovcu O položaju koroških rojakov

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak se je v petek, 24. februarja 2012, v Celovcu srečala s predstavniki avtohtone slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem. Pogovori o položaju avtohtone slovenske narodne skupnosti na različnih področjih so potekali s predstavniki Slovenskega pastoralnega odbora, Slovenskih mladinskih organizacij (SMO), manjšinskega šolstva, Delovne skupnosti zasebnih dvo- in večjezičnih otroških vrtcev, Glasbene šole na Koroškem, Slovenske športne zveze, Slovenske prosvetne zveze, Krščanske kulturne zveze, Slovenskega znanstvenega inštituta in Slovenskega narodopisnega inštituta "Urban Jarnik", Skupnosti južnokoroških kmetov in kmetov, Slovenske gospodarske zveze in Alpe-jadranskega centra za čezmejno sodelovanje ter krovnih organizacij (Zveza slovenskih organizacij, Narodni svet koroških Slovencev, Skupnost koroških Slovencev, Enotne Liste, Politično upravne akademije in predstavnikov političnih strank). Pomembno vlogo pri povezovanju ima Slovenski pastoralni odbor, ki si že desetletja prizadeva za sožitje med obema narodo-

ma na osnovi skupne vere in solidarnosti. Slovenske mladinske organizacije SMO nadaljujejo s svojimi prizadevanji za večjo profesionalizacijo mladinskega dela. S pomočjo USZS so pridobili

svoje prostore, svoje dejavnosti pa želijo zagotoviti tudi z večjo spremljavo mladinskega dela. Vpisi v dvojezične vrtce in k dvojezičnemu pouku v šolah naraščajo, vrtci in šole pa se zato srečujejo s pomanjkanjem osebja. Šolstvo na primarni ravni je dobro urejeno, novi izzivi so predvsem na sekundarni ravni izobraževanja, kjer si želijo po vzoru ljudskih šol vnesti slo-

dročju čezmejnega gospodarskega sodelovanja, na Sloveniji pa je, da človeški kapital in znanje onstran meje tudi čim boljje izkoristiti.

Splošna klima se na avstrijskem Koroškem po postavitvi dodatnih dvojezičnih krajevnih tabel izboljšuje, kar je priložnost za nadgradnjo odnosov med državama v odprtih manjšinskih vprašanjih.

Goriška Mohorjeva družba

Serija 18000 Srečka št. 17389

Dne 1. januarja 1927. bo odbor Goriške Mohorjeve družbe izbral številko, ki bo objavljena takoj po novem letu v domačem časopisu. Kdor bo imel kolektar z izbrano številko, mora poslati srečko do 15. februarja 1927. Družbinemu odboru v Gorici, Corso Verdi št. 1, se mu je izplačati 1000 (tisoč) lir. Do srečanja imajo pravico samo udje Goriške Mohorjeve družbe.

Ena izmed srečk loterije GMD iz leta 1927

V tem mesecu šest okroglih miz o spravi

Cilj vlade je, da bi Slovenija postala povprečno razvita članica EU

Tisto najvažnejše, kar se zdaj dogaja v Sloveniji, je najbrž širjenje spoznanja, da je država v izjemno slabem javno-finančnem položaju, v krizi, ki terja zelo nujne ukrepe. Premier Janez Janša je na zasedanju voditeljev držav članic EU prejšnji teden v Bruslju neka-jkrat opozoril, "da je v Sloveniji ključna prva stvar, ki bo imela najbolj boleče posledice, in o tem si ni treba delati utvar, uskladi- tev porabe s prihodki". V pro- računu za leto 2012 je bilo načr- tovanih več kot 10 milijard evrov prihodkov, z veliko muko pa jih bo v državi mogoče zbrati kveč- jemu kakih 7,8 milijard. To je ve- likanski razkorak, ki ga bo mo- goče premostiti s skrajnim varčevanjem in tudi odrekanjem predvsem v naslednjih dveh letih".

Časi so zelo resni in konec je iluzij in populističnega govoričenja o tem, da bo Slovenija po svoji demokraciji in blaginji državljani lahko postala druga Švica, nekakšen svetilnik v Evropi in nemara celo model, primeren za uporabo v sve-

tovnem merilu. Nova vlada hitro sprejema ukrepe na raznih področjih, pri čemer enako kot sindikati poudarja, da bo breme- na krize treba pravično razdeliti na vse družbene sloje. Najmanj bi obremenili delavce in upoko- jence, ki niso povzročili težav in krize, bolj pa tiste, ki so težave in možnosti izkoristili za svojo bo- gatitve. Po predvidevanjih vlade in upoštevaje njeno politiko, naj bi Slovenija v naslednjih petih letih postala povprečno razvita članica EU. Brezposelnost naj bi zmanjšali za 40%, zaposlenost pa bi v omenjenem obdobju povečali na 70% za delo sposob- nega prebivalstva. Proračunska poraba bo morala postati spet uravnotežena, kar zahteva tudi Pogodba o fiskalnem paktu spre- jeta na zasedanju voditeljev držav članic EU prejšnji teden v Bruslju. Zavezo o uravnoteženih proračunih, ki bi bili temelj javnih financ, bodo v Sloveniji najbrž zapisali v ustavo.

Država je skratka pod močnim vtisom krize in drugih težav, ob tem pa javnost tudi z zaniman- jem spremlja poizkuse Zorana

Jankovića, da bi utemeljil neuspeh svojega naskoka na položaj predsednika vlade. Od- ločil se je za odhod iz parlamen- ta in ponovno kandidira za žu-

Zoran Janković

pana glavnega mesta. Zoran Janković je sicer še zmeraj samozavesten, "poln samega sebe", toda stranka Pozitivna Slovenija je predvsem zaradi ravn- janja svojega predsednika izgu- bila del svojega prestiža in najbrž tudi mnogih privržencev iz ob- močij zunaj Ljubljane. Jankovića

se je v pričakovanju volitev nove- ga župana 25. marca odrekla mestna organizacija Socialnih demokratov stranke Boruta Pa- horja. Stranka na volitvah ne bo

sodelovala in kandidature Zo- rana Jankovića za župana ne podpira. Mestna svetnica Social- nih demokratov Metka Tekavčič je dejala, "da njihova stranka ne želi sodelovati v tej predstavi, ker nismo cirkusanti". Zoran Janković bi moral potegniti črto pod svojo kariero v parlamentu

in si priznati, da se je odločitev za preskok med poslance izkazala kot slaba, vendar pa bi moral pri tej odločitvi vztrajati. Saj se je prostovoljno odločil za kandi- daturo poslanca. Nihče mu ni držal pištole na glavi". Tudi soci- ologinja Spomenki Hribar se Jankovićevega kandidature za žu- pana Ljubljane ne zdi primerna. Meni, "da je njegovo ravnanje neodgovorno, saj bi moral raču- nati na neuspeh pri naskoku na vodstvo države, za katerega je v veliki meri tudi sam kriv. Z vr- nitvijo na župansko mesto bo svojo stranko Pozitivna Slovenija pravzaprav obglavil, in to bo zelo oslabilo tudi le- vico. Dvomim, da se bo Zoran Janković lahko vnovič vrnil na državni ravni, saj si volivci zapomnijo napake".

Na političnem prizorišču, kjer je, kot omenjeno, vsestranska kriza in razvojno zaostajanje države glavna tema, s katero se ukvarjata politika in javnost, je presenetila pobuda skupine kristjanov, ki je v mesecu mar- cu v Sloveniji pripravila šest okroglih miz s pogovori o nar- odni spravi. Te potekajo oziro- ma jih bodo še pripravili v Laškem, Novi Gorici, Kranju, Slovenj Gradcu, Gornji Radgoni in v Kočevju. Med pobudniki pogovorov o narodni spravi je tu- di duhovnik, teolog in filozof dr. Janez Juhant. V pogovoru, ob- javljenem v slovenskem ka- toličkem tedniku Družina, je

poudaril, "da je vprašanje sprave nekaj podobnega kot vprašanje človekovega zdravja. Če nisem zdrav, ozdravljen, bom težko de- lal. Če tega ni, je tudi v družbi težko delati. Vsi cilji, ki si jih v Sloveniji sedaj postavljamo - gospodarska prenova, finančna ureditev, napredek naroda - za- htevajo najodločnejše sodelo- vanje vseh. To pa ni mogoče, če med seboj nismo pomirjeni".

Posredujemo še dve novosti iz tekočega dogajanja v Sloveniji, ki sta, menimo, zanimivi in pomembni. V Narodnem muze- ju Slovenije, v Muzejski ulici 1, v Ljubljani, je odprta razstava o ljubljanski škofiji v 550 letih od ustanovitve. Pripravil jo je Nadškofijski arhiv v Ljubljani, uredila dr. Julijana Visočnik, razstava pa bo odprta do 1. aprila letos. presenetljiva je novica, ki jo je v pogovoru za Solkanski časopis sporočil pater Pavel Kra- jnik, ki v samostanu na Sveti Gori deluje že 60 let in velja za svetogorskega starosta. Povedal je, "da so oblasti po drugi sve- tovni vojni hotele božjo pot na Sveti Goro ukiniti, češ da na njej ni župnijske cerkve, samostan patrov frančiškanov pa bi za- pustili. Primorci, tudi tisti ne- verni, pa so bili vsi za ohranitev božje poti in samostana. Rešili so ju tako, da so svetišče oziroma romarsko središče na Sveti Gori oblastem prijavili kot gorsko kmetijo.

Marjan Drobež

Energetske dileme slovenske države

Kako bo Slovenija ogrevala stanovanja?

Prejšnji teden je bil v Sloveniji na obisku eden od najvplivnejših ljudi na svetu. Bil je na poslovnem obisku. Njegovo ime je Alexej Miller in opravlja funkcijo direktorja enega največjih energetskih podjetij na svetu, ruskega državnega velikana Gazprom. Miller je v Slovenijo prišel na obisk k predsedniku vlade

prav vezni člen med Rusijo in Nemčijo pri tem projektu. Skratka, Rusija želi s tema dvema projekta napeljati dragoceni vir energije v samo osrčje Evrope in si tako zagotoviti čim večji delež 300 milijonskega trga, ki ga pred- stavlja stara celina.

Slovenija, tranzitna država za plin

In kaj ima pri tem Slovenija?

je za projekt pomenil samo še blagoslov nove vlade. Seveda se, tako kot pri vseh pomembnejših infrastrukturnih novogradnjah, tudi tukaj pojavljajo številna vprašanja. Investicija naj bi stala približno milijardo evrov: sredst- va naj bi, po doslej razpoložljivih informacijah, pristavila ruska stran. Slovenija bi tako dobila izreden energetski potencial. Pri tem pa moramo biti pozorni: Južni tok bi namreč služil pred- vsem kot tranzitna arterija ruskega plina proti severni Italiji. Po plinovodu naj bi teklo med 5 in 6 milijardami kubičnih metrov plina na leto, kasneje ce- lo tja do 8 milijard kubičnih metrov. Slovenska letna poraba je ocenjena na milijardo ku- bičnih metrov. Preostali del, do-

ture. Bil je sicer storjenih nekaj korakov v to smer, a nobeden od teh ni bil posebno odločen. Res je, Slovenija bo dobila Južni tok, a kot smo že zapisali, ne bo ga izkoriščala v takšni meri, kot bi ga lahko. Ob zavrnitvi plinskih terminalov v Tržaškem zalivu pa je nekdanji Geoplín že pred leti investiral v morski plinski termi- nal na območju otoka Krk. A tu- di od tega bi Slovenija dobila le manjšo količino plina. Ko v Sloveniji govorimo o energetiki, se pojavljata dve veliki "svetinj", mimo katerih ni mogoče. Prva je termoelektrarna Šoštanj, ki je bila v zadnjih mesecih vselej med pomembnejšimi političnimi in gospodarskimi temami. Razlog je preprost: gre za največjo infra- strukturno investicijo v Sloveni- ji, ki bo stala 1,3 milijarde evrov. S temi sredstvi se bo gradil šesti blok termoelektrarne, poznan kot TEŠ 6. Cena šestega bloka se je v zadnjih letih podvojila in je poskočila iz prvotnih 700 milio- nov na zdajšnje 1,3 milijarde. Ker gre za tako velik posel, se

Janezu Janši in k predsedniku republike Danilu Türku. Šlo je za delovni sestanek, za določitev podrobnosti o projektu Južni tok v Sloveniji.

Južni tok je projekt ruske države, s katerim želi bolj ali manj odkri- to monopolizirati trg plina v Evropi. Južni tok je namreč plinovod, ki bi obšel Rusiji "sovražne" države (začenši z Ukrajino): en krak bi preko Balkana prišel do Slovenije in severne Italije, drugi pa bi tekel južno in dosegel Grčijo in južno Italijo. Južni tok naj bi bil v ruskih načrtih sestinski del Severnega toka, ki bi iz Rusije preko Baltskega morja dosegel Nemčijo. Oba tokova, južni in severni, imata močne zaveznike v evrop- skih državah: za Južni tok se je Gazprom pridružil italijanski Eni, za Severni tok pa je Putin že pred časom našel močnega za- veznika v Nemčiji in takratnem premierju Gerhardu Schröderju, ki je po izstopu iz politike postal

Slovenija je dejansko država, skozi katero bo tekla "balkanski krak" Južnega toka. V Slovenijo bi "vstopil" na madžarski meji v Prekmurju in bi potem preko severne Slovenije prišel do Rateč. Dogovor o tem je Slovenija podpisala že no- vembra 2009. Takrat je Slovenijo obvladovala nogometna evfori- ja. Matjažu Keku se s svojimi reprezentanti komaj uspel veliki met, uvrstitev na južnoafriško svetovno prvenstvo prav na račun Rusov. In v takratnih okoliščinah sta Rusija in Sloveni- ja potrdili skupni projekt. Del plinovoda, ki naj bi tekla na slovenskem ozemlju, naj bi nam- reč gradila nova družba, ki naj bi jo ustanovili skupaj Gazprom in Plinovodi (nekdanja družba Geoplín plinovodi). Nedavno srečanje med Janšo in Millerjem

Alexej Miller

brih 85 odstotkov plina (7 mili- jard kubičnih metrov) bo skozi Slovenijo šlo samo mimogrede. Vprašanje seveda je, zakaj se razne slovenske vlade, ki so si sledile na oblasti, niso odločile za večje izkoriščanje zelenega ener- getskega vira, za kakršnega velja plin, ko so že sprejele odločitev za sodelovanje pri Južnem toku. **Bizarnost slovenske energetske politike**

Slovenija je v energetski politiki zelo bizarna država. Jasno je, da je bil plin pred Južnim tokom nestrateska investicija in zato še danes primanjkuje infrastruk-

okoli TEŠ 6 zgrinja veliko in- teresov, v prvi vrsti strankarskih. Najboljši dokaz za to je bilo lan- sko spreminjanje vodstva, ko je stranka Zares z direktorjem di- rektorata za energetiko Janezem Kopačem in ministrico za gospo- darstvo Darjo Radič odstavilo vodstvo TEŠ 6 pod vodstvom Uroša Rotnika, ki je bil bližje stranki SD. Mimo političnih ne- soglasij, se seveda bistveno vprašanje, zakaj je Slovenija šla v takšen projekt, ki je vse prej kot ekološko ozavešen. Že res, da termoelektrarna zaposluje do- bršen del Šaleške doline. Še bolj

Nova Gorica

Aleksij Kobal v Paviljonu Poslovnega centra Hit

V četrtek, 1. marca, so v Paviljonu Poslovnega centra Hit odprli razstavo likovnih del, s katerimi se predstavlja Aleksij Kobal iz Ljubljane. Avtorja in njegovo ustvarjanje je predstavil Andrej Medved, muzejski svetnik Obalnih galerij Piran. Razstava bo odprta do 30. aprila 2012.

Začenja se petnajsta galerijska sezona Paviljona Poslovnega centra Hit. Kot prvi izmed predvidoma petih likovnih dogodkov

priša predstavitev slikarskega ustvarjanja Aleksija Kobala. Aleksij Kobal, 1962, je diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri profesorju Janezu Berniku, podiplomski študij pa nadaljeval in zaključil pri profesorici Metki Krašovec. Za svoja dela je prejel več nagrad in priznanj. Živi in ustvarja v Ljubljani, kot svobodni umetnik.

"...V Kobalovih "arhitekturah" gre za čiste barvne ploskve in za poseben metafizični ekspresionizem, ki jih zaznamujeta svojski individualizem in posebna umetniška zavest, tako da bi lahko spregovorili o fantastični realnosti, o fantazijski, arhitektični urbani krajini, ki jih na svojih platnih slikar prav manično ponavlja; kjer sta človeški lik in civilizacijska opredelitev - historični spomin - odsotna, izgnana iz sveta podob, ki zdaj delujejo po sebi, se pravi avtohtono, kot prikazni iz noči, kot metafizične scenografije; s sencami, ki označujejo svet brez subjekta, svet, ki živi v posebni luči, svetlobi, ki ne prihaja od drugod kot od stvari, ki jih slikar zdaj tako veristično upodablja." (Andrej Medved)

Več informacij: Katja Kogej, Kabinet uprave, m 041.320.990

pa drži, da bi se lahko izognili gradnji novega bloka z obnovo starih blokov 4 in 5. Posli z novo- gradnjo TEŠ 6 pa so bili očitno še bolj mamljivi.

Energija iz nuklearke

Tukaj je nazadnje še en pomem- ben vir energije, ki jo premore Slovenija: jedrska energija iz Krškega (NEK). Pred časom, ko je bila jedrska energija še aktualna možnost v Italiji, se je za vstop v NEK zavzemal tudi guverner FJK Renzo Tondo, ki ga je pri tem podpiral takratni predsednik vlade Silvio Berlusconi. V Sloveniji je NEK pomemben vir energije, Janševa vlada je celo vzela v pretres možnost graditve drugega bloka v Krškem, čeprav se je ta možnost po pozitivni od-

ločitvi o TEŠ 6 nekoliko ohladila. Tudi za jedrsko energijo stoji pomemben lobi. Večinski delež trženja te elektrike si je preko poldržavne družbe Gen-1 zagotovil novogoriški podjetnik Robert Golob. Številni elek- trodistributerji so nasprotovali takim pogojem poslovanja, ki Golobu omogočajo postavitev nižje cene. Zaradi tega je bil sprožen tudi postopek na Uradu za varstvo konkurence.

Če k vsemu temu dodamo, da Slovenija energijo tudi uvaža, lahko zaključimo, da imajo Slovenci široko paleto izbire pri načinu ogrevanja stanovanj. Ve- liko pa je tudi lobijev, ki se pri tem napajajo.

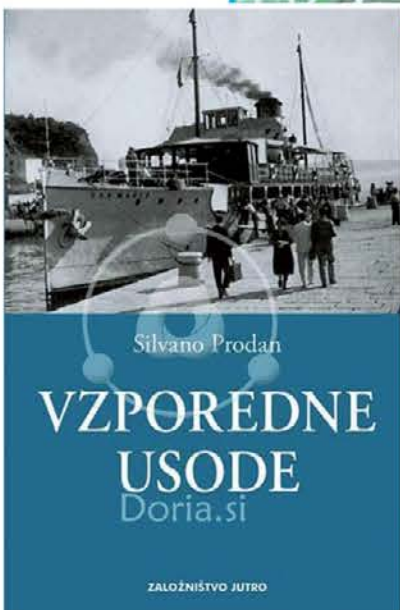
Andrej Černič

Zaokrožena literarna trilogija

Silvano Prodan: Vzoredne usode

Pred kratkim se je nevpadljivo in brez hrupa znašla na policah nova knjiga istrskega rojaka Silvana Prodana *Vzoredne usode*, s katero je avtor tematsko zaokrožil svoje tri že izdane knjige *Istra vsepovsod*, *Igra naključij* in *Martinjak v Brdih*. Knjigo je izdalo Založništvo Jutro d. o. o., Ljubljana, 1991, pod vestnim jezikovnim pregledom Alferije Bržan. V vseh treh knjigah se namreč prepletajo avtobiografski zapiski oz. kronike Prodanove istrske in ženine briške družine Simčič iz Martinjaka v Brdih, pa pomembni dogodki v avtorjevem življenju, ki so vplivali na njegove izbire, kot tudi opisi življenjskih zgodb Prodanovih rojakov, znancev in življenjskih sopotnikov, ki so jih sredi prejšnjega stoletja burni časi iztrgali iz domačih ognjišč v osrčju Istre ter so se v iskanju boljšega

slovnice Univerze v Ljubljani z diplomskim delom *Funkcija mesta Nancy*, ki ga je pripravil med enoletnim študijem v Franciji in prejel zanj univerzitetno Prešernovo nagrado. Svojo delovno kariero je začel v Kopru, najprej pri Okrajnem ljudskem odboru in nato na Investbiroju, in to pretežno na področju prostorskega planiranja kot avtor oz. organizacijski vodja številnih urbanističnih programov in drugih projektov na obali in po širši Primorski. Novembra 1967 je

odšel na polletno strokovno izpopolnjevanje v urbanistični atelje v Parizu. Po vrnitvi se je zaposlil najprej v Kopru in nato v Ljubljani, kjer je opravljal odgovorna dela na področju družbenega in prostorskega planiranja. Leta 1977 je absolviral v Parizu večmesečni program francoske vladne organizacije za tehnično, industrijsko in ekonomsko sodelovanje in 1979. leta odpotoval na Madagaskar z delegacijo, ki je pripravila ponudbo za izgradnjo 20.000 montažnih stanovanj. 1991 se je vrnil iz Ljubljane v Koper in do upokojitve leta 1996 opravljal dolžnost republiškega urbanističnega inšpektorja. Vmes se je vključil v istrsko kulturno prebujo prek krožka Beseda Slovenske Istre, ki ga je organizirala Leda Dobrinja, sodeloval v zborniku *Brazde s trmuna*, v Mnenjskem gibanju za slovensko Istro in Kulturnem klubu Istra iz Kopra, ki mu predseduje že drugi mandat. Skratka bogata življenjska bera na poklicnem, strokovnem in tudi kulturnem področju.

Kot že nakazano v uvodu, tudi

nova Prodanova knjiga združuje avtobiografske zapise iz otroštva in mladosti, življenjske usode avtorjevih istrskih rojakov in sopotnikov in del vzporednih usod potomcev dveh najmočnejših rodbin iz zaselka Martinjak v Goriških Brdih. K pisanju knjige ga je spodbudilo dopisovanje po elektronski pošti z bratrancem Guerrinom Bursicem iz Santiaga de Chile in hkrati spoznanje njegovega velikega življenjskega podviga, ko je v nekaj letih na daljnem kontinentu sam samcat iz borne delavnice precizne mehanike ustvaril mogočno podjetje Istra z več sodobnimi industrijskimi halami. Avtorja je bratrančeva zgodba tako prevzela, da se je odločil, da jo vrže na papir, ter ji je dodal še nekaj drugih vzporednih usod in lastnih avtobiografskih zapisov. Knjiga hkrati razgrinja pred nami življenje in počutje ljudi v burnih medvojnih in povojnih časih, njihovo navezanost in gospodarsko odvisnost od Trsta kot tudi travme, ki so jih meje povzročile istrskemu prostoru, vključno z eksodusom. V avtobiografskih zapisih pa zajema v glavnem gimnazijska leta, lastno zorenje in ustvarjanje prijateljev, ki so ga potem spremljali v življenju, med katerimi najdemo tudi poznane istrske like, kot so npr. slikar Zvest Apollonio, mag. bibliotekarstva, pesnik in publicist Bert Pribac idr. Opisane usode Istranov po svetu govorijo o njihovi izredni delavnosti, vztrajnosti, skromnosti in odpornosti ter o njihovi neuničljivi volji po boljšem življenju. Opisi dogodkov so natančni, preprosti in brez balasta odvečnih besed. Zgolj nizanje konkretnih dejstev, podprtih s podatki, dokumenti in fotografijami, vendar zapisanih s toplino in ljubeznijo do ljudi in življenja. Burne zgodovinske in politične okoliščine, znotraj katerih se zgodbe odvijajo (italijanska okupacija, vojna, STO, priključitev k Jugoslaviji), nastopajo zgolj kot okvir dogajanja, nad katerim se Prodanovi junaki ne pritožujejo, ampak ga sprejemajo kot naravno danost, s katero je treba računati. Zato v knjigi tudi ni kakih posebnih ideoloških ali političnih vrednostnih sodb oz. komentarjev. Skratka branje, ki te prijetno zaziblje v takratni čas in počutje ljudi.

Milan Gregorič

Trst / Koncert v Politeama Rossetti

Johnny Winter - "beli" rocker z vročo kitaro

V ponedeljek, 27. februarja, je v dvorani Rossetti v Trstu imel koncert legendarni teksaški bluesman Johnny Winter. Svetovno je znan po svojih glasbenih sposobnostih in po svoji posebni fizični lastnosti: je albin in ima torej izredno belo kožo in dolge bele lase. Ta telesna anomalija je privedla do tega, da se je Johnny že kot otrok zatekel v glasbo, tako kot tudi njegov brat Edgar, ki ima isto patologijo. Johnny je začel z igranjem kitare, brat pa s klaviaturo in saksofonom. Na Winterjev glasbeni razvoj je zelo vplivalo srečanje z znanim temnopoltim igralcem bluesa B. B. Kingom, ki ga je leta 1962 kot sedemnajstleten fant srečal na koncertu. Takrat sta bila z bratom edina belca v povsem črнопoltni publikli, poleg tega se je Johnny obrnil direktno na B. B. Kinga in mu rekel, naj ga pusti na oder, da mu pokaže, kako belec igra na kitaro. Winter je navdušil vse navzoče in si zaslužil *standing ovation!* Z bratom sta že mlada začela igrati na strokovni ravni in posnela nekaj pesmi. Leta 1959 sta ustvarila skupino Johnny and the Jammers, devet let kasneje (leta 1968) pa se je Winter odločil, da se bo popolnoma posvetil blues rock glasbeni zvrsti: z basistom Tommyjem Shannonom in bobnarjem Johnom "Red" Turnerjem si je zaslužil članek na znani glasbeni reviji Rolling Stone, v katerem so ga opredelili kot "najboljšo stvar, ki jo je Teksas ustvaril, skupaj z Janis Joplin". Winterjeva kariera se je začela, ko je postal njegov menedžer Steve Paul in ko je podpisal pogodbo za 600.000 dolarjev s CBS (do tedaj največja vsota denarja, plačana glasbeniku solistu). Leta 1969 je Winter igral tudi na slavnem koncertu v Wood-

stocku. Zaradi hitrega velikega uspeha in novega življenja kot prava rock zvezda je glasbenik zašel v depresijo, postal odvisnik heroina in večkrat zagrozil s samomorom. Pozdravil se je in leta 1973 izdal nov album *Still ali-*

igrala na visokem nivoju: bobnar Vito Luizzi, basist Scott Spray in še posebno kitarist Paul Nelson so bili izredno natančni. Winter se je kljub manjšim negotovostim tudi tokrat izkazal, vžgal je občinstvo in ga popeljal v melo-

Foto D&M

The Cyborgs (foto D&M)

ve and well. V letih je Winter sodeloval z drugimi pomembnimi blues glasbeniki in danes se njegova petdesetletna kariera

kljub fizičnim težavam še uspešno nadaljuje.

V dvorani Rossetti, ko je okrog 1000 ljudi nestrpno čakalo "belega" Johnnyja Winterja, je najprej zaigral italijanski duo The Cyborgs. Na odru sta se glasbenika predstavila z maskami za varjenje na obrazih: Cyborg1 in Cyborg0 sta prevzela publiko s povsem neobičajno *performance*.

Winter je prišel na oder s pomočjo sodelavca in je ves čas igral sedeč na stolu. Predstavlja je pesmi iz zadnjega albuma *Roots*, klasike iz svoje dolgoletne kariere, in nekaj pesmi drugih znanih avtorjev, kot so Johnny B. Goode in Dust my brooms.

Skupina, ki ga je spremljala, je

dije šestdesetih in sedemdesetih let, obdobje Woodstocka, Jimija Hendrixa in nastanka Rock and rolla.

Koncert sta organizirala promocijska družba Azalea Promotion in organizacija "Trieste is Rock" v sodelovanju z občino Trst in dvorano Rossetti. Družba Azalea Promotion organizira letos v naši deželi veliko koncertov mednarodno znanih glasbenikov: Primum bodo marca igrali v Portonou, Laura Pausini v Trevisu, Metallica 13. maja v Vidmu, Bruce Springsteen 11. junija v Trstu in še veliko drugih, ki bodo gotovo razveselili ljubitelje v živo izvedene glasbe.

Katja Ferletič

Chrysler pod Fiatom prvič od leta 1997 znova z dobičkom

Chrysler, ki ga z 58,5-odstotnim lastniškim deležem obvladuje Fiat, je lani ustvaril 183 milijonov dolarjev (138,9 milijona evrov) čistega dobička, medtem ko je leta 2010 beležil 652 milijonov dolarjev čiste izgube. Proizvajalec je tako leto končal s čistim dobičkom prvič po letu 1997, poroča italijanska tiskovna agencija Ansa. Prihodki Chryslerja so se lani zvišali za 31 odstotkov na 55 milijard dolarjev, prodaja vozil pa za 22 odstotkov na 1,85 milijona. V zadnjem četrtletju je proizvajalec ustvaril 225 milijonov dolarjev čistega dobička in 15,1 milijarde dolarjev prihodkov.

Prvi mož Fiata Sergio Marchionne je dejal, da so izjemno ponosni na dosežene rezultate, ki bodo letos še boljše. Chrysler za leto napoveduje 1,5 milijarde dolarjev čistega dobička in 65 milijard dolarjev prihodkov, je družba zapisala v sporočilu za javnost.

Fiat je lani ustvaril 59,6 milijarde evrov prihodkov, v kar je vključenih tudi 23,6 milijarde evrov prihodkov Chryslerja med junijem in decembrom. Brez upoštevanja rezultatov Chryslerja so se prihodki Fiata na letni ravni zvišali za 4,2 odstotka na 37,4 milijarde evrov, je razvidno iz sporočila za javnost.

Čisti dobiček Fiata je znašal 1,7 milijarde evrov, brez izrednih učinkov, povezanih z vrednotenjem Fiatovega deleža v Chryslerju ob konsolidaciji, pa 0,8 milijarde evrov. Za letošnji Fiat načrtuje 77 milijard

evrov prihodkov in med 1,2 in 1,5 milijarde evrov čistega dobička, kar pa bo, tako v Fiatu, v precejšnji meri odvisno od ekonomskih razmer v Evropi. Fiat Industrial, ki proizvaja tovorna vozila in kmetijska ter gradbena vozila, je v zadnjem četrtletju ustvaril 123 milijonov evrov čistega dobička, kar je za 15 odstotkov manj kot leto prej. Glavni razlog za nižji dobiček so slabši rezultati pri prodaji kmetijskih in gradbenih vozil.

Prihodki so se v četrtletju nasprotno zvišali za 14 odstotkov na 6,8 milijarde evrov, na letni ravni pa prav tako za 14 odstotkov na 24 milijard evrov. Čisti dobiček je znašal 624 milijonov evrov, kar je za 83 odstotkov več kot leto prej. Za letošnji Fiat Industrial napoveduje 25 milijard evrov prihodkov in 900 milijonov evrov čistega dobička. Rezultati so spodbudili rast delnic Fiata na milanski borzi, ki je po objavi podatkov pridobila prek šest odstotkov in je trenutno vredna 4,86 evra. Vrednost delnice Fiat Industrial se je zvišala za slabih 4,3 odstotka na 7,81 evra.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 6. marca, ob 14. uri.

Da bi končno našli svoj mir...

Tišina, največje bogastvo

Pišem tale članek in zunaj je mrzlo, a sončno jutro, za kamnitimi kraškimi zidovi je toplo, domače in tiho. Tale mir in spokojna tišina sta najlepši, kar mi nudi dom, v njih objemu iščem razkosane misli in pohojena čustva, v njih iščem pravzaprav sebe.

Minulo soboto sem se v Velikih Žabljah udeležila pogreba, umrla je prijateljstva mama. Kljub temu da je večina udeležencev ostala zunaj, mi je uspelo najti kotiček v prenatrpani cerkvi in prisluhniti molitvi. Ženska, nekje pred mano je glasno molila rožni venec, ostali so ji zbrano sledili, nato je zavladala tišina. O tej tišini je spregovoril tudi župnik, v njej je začutil upanje, vero, pričakovanje.... In po pridigi smo se vsak zase, za trenutek, v tišini zatopili v svoje misli, v svojo molitev. Za pokojno in zase, da bi končno našli svoj mir....

In prav nad tem mirom, na katero smo v današnjem vrvežu skoraj pozabili, sem se v naslednjih dneh globoko zamislila. Letošnja pomlad ni nič prijetno obdobje v mojem življenju. Veliko je težav, negotovosti, stiske in žalosti, tako kot pri večini ljudi verjetno, saj obdobje, ki ga

preživljamo skoraj za nikogar ni rožnato. Ob vsem tem pa vsakdanje hitenje, pehanje, delo, opravljanje dolge vožnje z avtomobilom do mame in tašče, ki živita v Trstu, vsakdanje težave pač, ki nikomur ne dajo miru. Naš vsakdan je vse bolj poln, vse manj je časa za počitek, za posedanje ob peči, za klepet s prijatelji, celo za spanje. Še najmanj časa pa je za tišino, za mir, na to smo vsi skoraj pozabili. Tišina naša ušesa sploh ne znajo prisluhniti in srce je, ne zna ceniti. Kot bi je telo in duša ne rabili, kot bi ne bila naša potreba, tako kot vsakdanji kruh, kaj kot spanje, tako kot sprostitvev.

Ljudje, odrasli in na žalost tudi otroci, smo vse bolj vajeni hrupa, vrveža, vpitja. Na delovnem mestu, pa naj si bo to kjerkoli, v uradu ali v tovarni, tišine in miru ni, zaradi hrupa, zaradi hitenja, zaradi stalnega brnenja telefonov, ki jih imamo na pisalni mizi, v žepu, v avtomobilu in celo na nočni omarici. Zaradi računalnika, skypa in televizije, glasbenega stolpa in najnovejšega dodatka v seznamu, iPada. Sami nismo nikoli, tišine pa ne poznamo več. In zaradi tega ne poznamo več zbranosti, kajti miselni tok je ujet v množico

informacij, ki prihajajo od vsepovsod, nas obremenjujejo, zavajajo in usmerjajo naše mišljenje in dejanja.

Prostega časa, ki je resnično naš

in s katerim lahko svobodno razpolagamo, je iz leta v leto manj. Če se že zgodi, da se za dan ali dva rešimo hitenja in obveznosti, pa smo tako zmedeni, da ne vemo več, kaj bi, in v strahu pred samoto in tišino, iščemo zavetja v hrpu nakupovalnih središč, mondenih zabavišč, disko klubov, barov in bifejev ali se podamo na sprehod po mestnem središču. Kajti miru in tišini, ki jih nismo

več vajeni, nas je v resnici strah. In strah nas je tudi nas samih, naših misli, naših občutkov. Kolikokrat se mi sosed in prijatelj smejejo, češ, kaj pa rineš vedno v gore, v gmajno in v samoto gozdov? Kaj pa delaš ob večerih doma, ob peči, zakaj ne greš raje na žur ali v gostilno na klepet? Zakaj si raje na vrtu kot na klepetu pri znancih?

vetru, letnim časom, drevju, pticam in tišini, predvsem tišini. Ne razumem ljudi, ki garajo po cele dneve v tovarni, v pisarni ali kjerkoli, ki ob prostem času delajo še na črno, da nekaj drobiža več zaslužijo, ko so enkrat, dvakrat na leto prosti, pa priredijo žur, kjer se že po uri ali dveh na ves glas prerokajo in pijejo do onemoglosti. In drugega dne vstanejo po poldnevu, z zabuhlimi očmi, težko glavno ter brez misli, brez volje in brez idej. Zadnji sem celo opazovala znanca, ki ni vedel, kaj bi, pa je kar začel s prerokanjem s sosedom, tako brez razloga. Drug sosed ju je slišal, pa je, kljub sedemdesetim križem in čez, takoj prihitel, češ, a se kregate, a je kaj zabavno, a bo kaj. Človek bi skoraj ne verjel, a tak je svet, ki nas obdaja. Jaz tega enostavno ne zmorem. Saj ni, da so v

družbi dobri prijatelji, praznega klepeta in opravljanja po soseski ne maram, celo gabi se mi. Odkrit pogovor mi pomeni spro-

stitev, mir, nekje ob peči ali na vrtu v senci, ob kozarcu čaja ali vina, brez naglice, brez vpitja in brez hitenja. Z občutkom do sočloveka, z odprtim srcem in brez maske in narejenih fraz, s katerimi odhajamo na vsakovrstne zabave. V takem odkritem pogovoru pa zaživijo tudi trenutki tišine. Da prisluhneš, da razmisliš, da razumeš.... da veš, da imaš pred sabo sočloveka. Brez tišine je tudi pošten pogovor nemogoč.

Drugače imam najraje spokojnost in samoto, v katerih poiščem svoje misli in jih zberem, v katerih se zamislim nad svojim življenjem, v katerih iščem lepoto in harmonijo tega prečudovitega sveta, ki nas obdaja. In točno vem, da se samo v tišini lahko rodijo zamisli, ideje, načrti. In samo v tišini najdem čas za molitev, za stik z Njim, ki mi je dal možnost, da uživam lepoto tega stvarstva in vsega tega, kar me obdaja. V tej tišini zrem v sonce, ki zahaja in prisluhne ptici, ki poje pozdrav zgodnji pomladi. In se spomnim na Toneta Pavčka in njegovo pozicijo in tudi jaz čisto potihoma zajecjam: HIVALA.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

103

Pred časom sem na svetovnem spletu našel zapis o tem, kaj da si ljudje želijo pred smrtjo; vem, da sem ga takoj po branju prekopiral in si ga poslal na svojo elektronsko pošto, da bi ga enkrat v miru prebral in še enkrat razmisli o njegovi vsebini, kot to počnem z nekaterimi zapisi, ki si jih shranim zaradi vsebine. Tako se je glasilo: "Velika večina ljudi na smrtni postelji si ne želi, da bi za časa življenja zadeli na loteriji ali pa zaslužili več denarja", pravi Bronnie Ware, Avstralka, ki je skrbela za na smrt bolne, ki so imeli pred seboj še od tri do 12 tednov življenja.

Ljudje se zelo spremenijo, ko se soočijo s svojo umrljivostjo. Pri nekaterih so bile spremembe velikanske. Vsak se je soočil z različno paleto čustev, od zanikanja, strahu, jeze, obžalovanja in na koncu sprejemanja, ' Warova strne doživljanje smrti pri negovanih, ki so zelo vplivali tudi na njeno življenje.

Prav vsak pa je pred smrtjo našel svoj mir. Ko sem jih vprašala, ali za nazaj kaj obžalujejo, pa so se vedno znova pojavljali isti odgovori'. Med njimi pa ni bilo želje po večjem bogastvu, temveč nasprotno, pojavljale so se povsem običajne želje, da bi se v vsakdanjem življenju obnašali drugače in mimo vzorcev, ki jih je vsiljevala okolica, poroča Daily Mail.

Preverite sami, morda imate še čas, da se izognete napakam, ki bi jih pred smrtjo obžalovali. Pet najpogostejših želja umirajočih:

1. Želim si, da bi imel pogum živeti zvest samemu sebi, ne pa tako, kot so od mene pričakovali drugi. Avtorica pravi: To je bila najbolj pogosta izjava. Ljudje so videli, koliko so v življenju zamudili zaradi dejanj, ki so jih sami izbrali ali ne izbrali. Zdravje omogoča svobodo, ki se je ne zavedamo, dokler ga imamo.
2. Želim si, da ne bi toliko časa posvetil delu. Večinoma so to govorili moški. Pogrešali so svoje otroštvo in partnerje ter si želeli, da bi imeli drugačen odnos do dela.
3. Želim si, da bi imel pogum izražati svoja občutja. Številni so zavrli svoje prave občutke, da bi ohranili mir in prijateljstvo z drugimi. Zato so se izgubili v povprečju in niso postali to, kar bi lahko. Številni so postali bolni prav zaradi zagrenjenosti in nezadovoljstva.
4. Želim si, da bi ostal v stiku s svojimi prijatelji. Šele ko so umirali, so videli pravo vrednost prijateljev, ki so se jim odpovedali, ker so bili tako osredotočeni v lastna življenja. Vsi pogrešajo prijatelje, ko umirajo.
5. Želim si, da bi si samemu sebi pustil biti srečnejši. Zelo pogosto obžalovanje. Mnogi so se šele na koncu zavedli, da je biti srečen stvar izbire, in so obstali v starih vzorcih in navadah. Tako imenovano udobje družinskega prevladalo nad njihovimi emocionalnimi in fizičnimi življenjem. Zaradi strahu pred spremembami so se pretvarjali pred drugimi in pred seboj, da so srečni, v resnici pa so globoko v sebi hrepeneli po odkritem smehu in prisrčenosti dogodkih.

Ko sem zapis te dni, ko me je doletela materina smrt, ponovno prebral, sem se zavedel, da je zelo površno napisan, bil je namreč objavljen v nekem slovenskem spletnem časniku, kar se mu seveda pozna. Nimam namena na dolgo pisati o tem, zakaj so slovenski spletni časniki zvečinoma slabi, ker je odgovor jasn: denarja zanje ni veliko in zato je tudi kakovost spletnih dnevnikov v slovenskem jeziku vse prej kot dobra. V Italiji in na Zahodu imajo velike medijske hiše posebej zaposlene ljudi v svojih uredništvih, mlade in zelo sposobne ljudi, ki so za-

dolžni samo za spletno stran časnika, kar se seveda pozna na kakovosti, saj se tiskane izdaje dnevnikov in spletne izdaje le-teh precej razlikujejo. Velja namreč nenapisano pravilo, da na spletu "ne deluje", nima nikakršnega uspeha časopis, če je objavljen tak, kakršen je v tiskani obliki, na svetovnem spletu namreč beremo drugače kot v primeru, če držimo časnik v papirnati obliki v rokah.

Sem eden izmed tistih, ki je od samega začetka verjel in še danes verjame v prihodnost svetovnega spleta, interneta, kar seveda ne pomeni, da se ne zavedam pasti in pomanjkljivosti, ki jih nosi s seboj; največja slabost spleta je gotovo osamljenost, pa naj mi sedaj kdorkoli reče, kar hoče. Kot se čudno sliši, je prav svetovni splet tisti, ki najbolj razgalja veliko osamljenost posameznikov na njem, osamljenost, v kateri sami kot posamezniki živimo in jo s tem, ko nam ponuja druženje v socialnih omrežjih, tudi širi. To je sicer pravi absurd, a tako je. Kot časnikar sem seveda tudi zaskrbljen, ker sem sam prepričan, da bomo v nekaj letih izgubili mnoga, mogoče tudi naša delovna mesta zaradi svetovnega spleta, da bomo izgubili tudi večino na papirju tiskanih časopisov, predvsem pa sem zaskrbljen zaradi dejstva, ker v današnji poplavi novic na spletu nobena novica ni več zares novica. Kot v poplavi podob nobena podoba ne izstopa več, kot v poplavi golote ni več nobene golote, tako je z novicami, ko jih je preveč in so vse nekritično objavljene, v trenutku tudi še bolj nekritično razširjene po svetovnem spletu.

Ker se večkrat sprašujem, kaj sploh počnem tukaj, sem seveda veliko stvari o poslednjih, za človeka temeljnih vprašanjih prebral, zato tudi o smrti, ki prinaša vsakemu posamezniku zadnji odgovor na temeljno vprašanje o smislu življenja. In prav zato, ker sem veliko o tem bral in še berem, lahko zapišem, da je gornji zapis na spletu površen, čeprav mu ne odrekam določene vrednosti, saj le prinaša neka splošna dognanja o tem, kaj umirajoči razmišljajo, ko se poslavljajo od življenja in vseh nas, ki ostajamo.

Dejstvo je, da na svetovnem spletu, da torej na internetu beremo drugače, Italijani temu načinu branja pravijo "branje na ugriz", mi Slovenci pa bi lahko najlepše opisali to zvrst branja, če bi zapeli skupaj z našo odlično mlado glasbenico Neisho, ki v svoji uspešnici poje: "Malo tu, malo tam... ostaneš sam".

In prav na svetovnem spletu sem našel pred dvema letoma recenzijo in izvlečke iz knjige ameriškega pisca Nicholas Carrja, ki velja za nesporno avtoriteto na področju pisanja in razlaganja sodobnih komunikacijskih tehnologij. Knjiga je nosila naslov The Shallows in minuloto leto je pod naslovom Plitvine izšla v prevodu Tanje Ahlin pri Cankarjevi založbi v Ljubljani s podnaslovom Kako internet spreminja naš način razmišljanja, branja in pomnjenja. Odveč je seveda podatek, da je knjiga takoj našla prostor v moji torbi in bila predmet večernih branj, kot tudi dvotedenske vožnje z mano v alfi. Nicholas Carr je pri svojem pisanju prepričljiv predvsem zato, ker začne pri sebi in pri ugotavljanju, kako je njega in njegov način razmišljanja internet spremenil. Sam bi še dodal, da je živ primer človeka, ki se (tudi ter predvsem pred računalnikom in na internetu!) sprašuje, kaj sploh počne tukaj in zato začneja razglabljanje pri sebi ter je predvsem zato živno nasprotje tistih, ki vedno vse vedo in imajo vedno tudi o vsem jasno mnenje, a se seveda pri tem ne držijo Wittgensteinovega pravila, da bi o stvareh, o katerih se ne da govoriti (če jih namreč sploh ne poznaš!), morali molčati.

Tržaško prvenstvo v smučanju

Prvič v organizaciji slovenskega društva

Samo še pred nekaj leti se je pokrajinskemu predsedniku smučarske zveze FISJ Giovanniju Boschianu na predstavitvi vsakoletnega Tržaškega smučarskega prvenstva nerodno zareklo, da "vsej odprtosti in dobrim odnosom navkljub še niso zreli časi, da bi organizacijo zau-

(CAI 30 Ottobre). Direktor tekmovanja je bil Devinov predsednik Dario Štolfa, glavni sodnik na startu pa strokovnjak Lojzko Popovič. Vpisanih je bilo preko tristo smučark in smučarjev, Devin se je med društvi uvrstil na skupno tretje mesto.

Dvodnevno preizkušnjo je vodstvo SK Devin ob pomoči sodelavcev tudi iz ostalih sredin prestalo nadvse pozitivno, organizacija odmevnega dogodka, za katerega vlada veliko zanimanje med vsemi tržaškimi ljubitelji

enkrat dokazali, da jih krasijo številčnost zanesenjakov, sposobnost prilagajanja in strokovnost pri poslu. Upajmo pa, da bo po letošnji izkušnji postalo normalno, da lahko tudi slovensko društvo organizira tako tekmovanje.

Ta prispevek naj umestimo skoraj na konec smučarske sezone pri nas. Četudi smo Slovenci v goriški in tržaški pokrajini oddaljeni 150 kilometrov od smučišč in so tekmovalni apetiti zaradi tega lahko zelo omejeni, je zamejsko gibanje zimskih športov dokaj močno. Smučarske šole za otroke delujejo, v najmlajših kategorijah, ko ni potrebno biti vsak dan na snegu, dosega naša nadebudneži na deželni ravni dobre rezultate, društva pa so sploh dobro organizirana in zmožna prirediti različne, tudi uradne, zlasti pa promocijske tekme. Pred nami je še zamej-

sko smučarsko prvenstvo (18. marca v Forniju, organizator Smučarski klub Brdina), pri kraju pa je peti Primorski smučarski pokal, ki je lep primer veslovenskega sodelovanja ne le z društvi iz matične domovine, pač pa tudi iz avstrijske Koroške.

HC

pali slovenskemu društvu". Minilo je še šest ali sedem zim in... časi so očitno dozoreli, saj je konec tedna Smučarski Devin v kraju Fornidi Sopra priredil Tržaško prvenstvo bodisi v alpskem smučanju bodisi v teku na smučeh.

Ob dokaj ugodnih vremenskih razmerah so Devinovi športni delavci uspešno pripravili proge tako v soboto za smučarje tekače kot tudi v nedeljo za veleslalome. V teku na smučeh je nastopilo nekaj manj kot sto tekmovalcev, oba naslova pa je osvojil Sci Club 70. Med ženskami je Adriana De Bernardi prehitela članico športnega društva Mladina Matejo Bogatec, pri moških pa je absolutno prvo mesto odnesel Nicola Iona, ki v rolkanju sicer tekmuje za Mladino. Križani pa so dosegli več kolajin in prvih mest v posameznih mladinskih kategorijah, na društveni lestvici so bili tretji. V alpski disciplini pa sta nova pokrajinska prvaka postala mladince Benedetta Vasselli (CAI Trieste) in Michele Messidoro

NOGOMET

Elitna liga: Pro Cervignano - Kras 0:0

Promocijska liga: Vesna - Reanesse 2:0,

Castalunga - Juventina 1:1

1. amaterska liga: Primorec - Ronchi 1:0,

Sistiana - Sovodnje 0:0

2. amaterska liga: Centrosedia - Breg 0:1,

Zarja - Massa 4:1, Montebello - Primorje 2:1

3. amaterska liga: Mladost - Ruda 3:1

KOŠARKA

C1 liga: Jadran - Montebelluna 71:63

C2 liga: Bor - Ronchi 75:67, Breg - Roraigrande

63:70

D liga: Basket 4 - Kontovel 66:57

ODBOJKA

Moška B2 liga: Loreggia - Sloga Tabor 2:3

Ženska C liga - Play-out: Zalet - BluValley 3:0

Moška C liga - Play-off: Olympia -

FerroAlluminio 1:3

Play-out: Soča - Sloga 3:0, Fincantieri - Val 3:1

Ženska D liga - Play-out: Zalet - PAV 3:2

Moška C liga - Play-out: Pippoli - Olympia 3:1

HOKEJ IN LINE

B liga: Legnago - Palet Kwins 3:7

Kaj je v našem sončnem sistemu?

Zemlja, planet, ki mu v vesolju ni para

Do sedaj smo govorili le o razvoju astronomije skozi človeško zgodovino od prvih kultur do moderne vesoljske dobe. Zdaj pa povejmo nekaj več o tem, kaj lahko vidimo v vesolju v naši "soseski", torej v našem sončnem sistemu. Začnimo z Zemljo, nam najbolj domačim nebesnim telesom, na katerem potujemo skozi vesolje. Čeprav se nam zdi, da poznamo naš planet kot svoje žepce in je življenje na njem naše vsakdanje izkustvo od rojstva do smrti, velja nekaj povedati o njem, saj je v vesolju zelo težko najti planet z enakimi razmerami kot na Zemlji. Če pa bi ga že našli, bi bil z današnjo vesoljsko tehnologijo nedosegljiv. Zemlja je torej tretji planet po oddaljenosti od Sonca. Okrog njega kroži na povprečni razdalji 150 milijonov kilometrov, ki so enaki eni astronomski enoti. To uporabljamo za zapi-

sovanje razdalj v našem in drugih osončnih ali sistemih zvezd. Svetloba s Sonca potrebuje približno 8,5 minut, da pride do nas. Okrog naše zvezde se gibljemo s hitrostjo približno 30 kilometrov na sekundo in opravimo en obhod v enem letu. Poleg tega pa se Zemlja vrti še okrog svoje osi, za kar potrebuje en dan. Zemljina os pa ne kaže vedno v isto smer, ampak kroži. Temu rečemo *precesija zemljiske osi* in za en krog potrebuje približno 25.765 let. Če ponoči pogledamo v smeri zemljine osi, bomo videli zvezdo Severnico. Ravnina, po kateri Zemlja, skupaj z ostalimi planeti, kroži okrog Sonca, se imenuje Ekliptika. Os vrtenja ni pravokotna na to ravnino, saj je od navpičnice nagnjena za 23,5 stopinj. To povzroča spreminjanje letnih časov, ko se vrtimo okrog Sonca. Tir našega planeta je - kot pri vseh ostalih - eliptičen, kar pomeni, da se enkrat v letu

nahajamo v *periheliju* (ko smo najbližje Soncu), januarja, enkrat pa v *afeliju* (najdlje od Sonca), julija. Zemlja je kamnit planet in je zgrajena iz več slojev. Zunanji del, ki se imenuje skorja in ga sestavljajo različne kamnine in minerali, je zelo tanek v primerjavi z ostalimi. Pod njo se nahaja plašč, večinoma iz magnezija in železa, ki je razdeljen na zgornji in spodnji del. Zgornji del in zemeljska skorja sta združena v litosfero, ki je razdeljena na tektonske plošče. Te "plavajo" na delno staljenem spodnjem delu plašča. Zaradi kroženja magme v plašču pride do premikanja plošč, ki jih občutimo kot potrese. Plošče lahko gredo na svojih stikih narazen ali se izpodrivajo. Zaradi teh premikov nastajajo razni grebeni, globokomorski jarki, gorovja in ognjeniki. Pod plaščem najdemo zunanji, staljeni del jedra, pretežno iz železa in niklja. Pod tem pa je še trdno jedro iz železa in niklja, katerega temperatura dosega 4700°C.

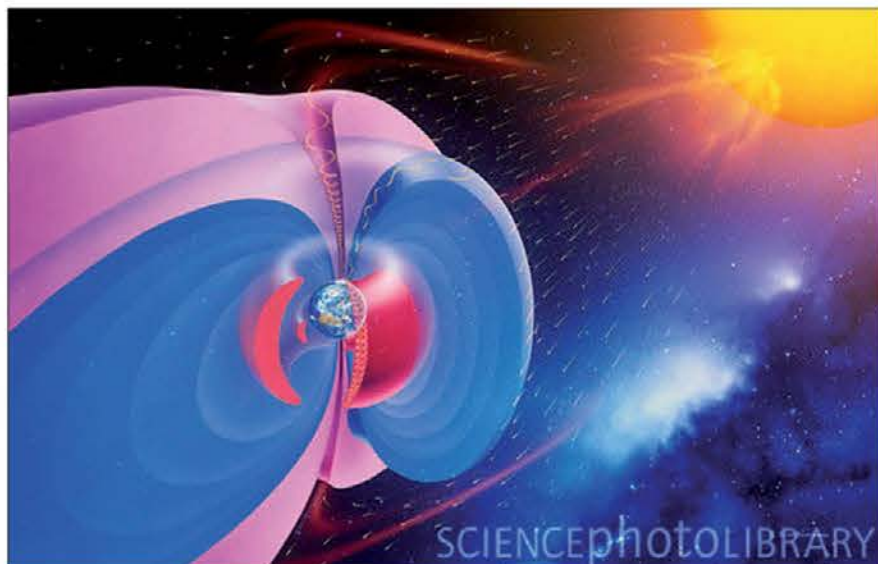
Konvekcijski tokovi snovi v zunanem delu jedra in vrtenje Zemlje povzročata nastanek električnih tokov v tekočem delu jedra. Ti tokovi so izvor Zemljinega magnetnega polja, ki se širi tudi v vesolje in tvori magnetosfero. Ta nas ščiti pred tokom nabitih delcev Sončeve-

no magnetno polje ima obliko polja paličastega magneta, katerega os ni ravno poravnana z vrtilno osjo planeta. Magnetne silnice izvirajo na severnem magnetnem polu, ki se trenutno nahaja ob vzhodni obali Antarktike, poniknejo pa na južnem magnetnem polu, na seve-

21% kisika in 1% drugih plinov. Kisik so prispevale predvsem rastline. Ozračje je najgostejše pri tleh, z višino pa njegova gostota hitro pada. Zaradi tega se z višino manjšata temperatura in tlak, ki je na 30 kilometrih velik le za 1% tlaka nad morsk gladino. Različna obsevanost površine povzroča razlike v temperaturi in tlaku, zaradi česar nastajajo vetrovi, ki poganjajo tudi morske tokove.

Največja posebnost Zemlje je seveda prisotnost življenja. To naj bi nastalo kot posledica kemijskih reakcij v vodi in ozračju pred več kot 3,8 milijarde let. Od takrat imamo namreč najstarejše okamenelne žive organizme. Kemijske reakcije so tvorile molekule, ki so bile sposobne samostojnega podvajanja in naravni izbor in mutacije so privedli do vse bolj zapletenih in raznolikih oblik življenja, ki jih danes lahko opazujemo in katerih del smo tudi mi.

Andrej Brešan

ga vetra. Nekateri od njih pa se ulovijo v tako imenovane Van Allenove pasove, ki obdajajo Zemljo. Magnetosfera je zaradi Sončevega vetra na prednji strani potlačena, na zadnji pa razpotegnjena v dolg rep. Global-

ru Kanade. Iz raziskav mineralov z veliko vsebnostjo železa so ugotovili, da se južni in severni zemeljski pol v neenakomernih intervalih zamenjata. Zemlja ima tudi svojo atmosfero, sestavljeno iz 78% dušika,

Uvedba verouka v šole je ideološki problem?

Odprto pismo Karlu Erjavcu, predsedniku DESUS-a

V času usklajevanja koalicijske pogodbe s pomladnimi strankami je g. Karol Erjavec v neki svoji izjavi za slovensko TV dejal, da postavlja Desus med pogoji za vstop v desnosredinsko koalicijo tudi zahtevo, da se slednja ne bo ukvarjala z ideološkimi temami, pri čemer je kot primer navedel domnevno zahtevo za uvedbo verouka v šole. Sprašujem ga, kje neki je zasledil tako zahtevo. Morda je kje kdo res kaj takšnega predlagal, vendar iz ust cerkvenih dostojanstvenikov tega še nisem slišal. Kolikor vem, je Cerkev predlagala uvedbo "verskega pouka" v šole.

Dr. Anton Stres je npr. pojasnjeval v *Demokraciji* (24. 12. 2009), da, prvič, verski pouk ni verouk. Dejal je, da se verouk odvija v župniščih in z njim Cerkev ne rine v šole. V slednjih naj bi potekal predmet "verski pouk" kot "vsebinsko idejno seznanjanje s krščanstvom kot religijo okolja kot tudi seznanjanje

nje z drugimi religijami". Namen tega pouka bi bilo tudi "medsebojno spoznavanje kot pogoj za strpnost". Dejal je tudi, da "zavračanje in prepovedovanje tega predmeta v šolah vnaša negativno vzdušje, ker se

običajno prepovedujejo slabe stvari". Pri čemer je tudi opozoril, da gre pri tem tudi za pravico staršev, "da sta vzgoja in izobraževanje, tudi tisto, ki poteka v javnih šolah, v skladu z njihovim verskim prepričanjem, o čemer govorijo tudi mednarodni dokumenti o človekovih pravicah". In, drugič, je dr. Stres zavrnil očitke, da bi se s tem predmetom komurkoli kaj vsiljevalo, kajti predlog Cerkev je, da naj bi bil "verski pouk" izbirni predmet. Kar pomeni, da si ga mora učenec najprej izbrati in šele potem je zanj obvezen. Poudaril je, da je to sploš-

na evropska praksa in da smo v Sloveniji poleg Albanije in delno Francije edini, kjer v javnih šolah praktično ni prostora za verski pouk. Glede na navedeno bi moral biti Erjavec pri svojih izjavah nekoliko bolj natančen in preudaren, ker taka površna izjava iz ust izpostavljenih javne osebnosti, tudi mimo njegove volje, zavaja nepoučene ljudi in dodaja novega goriva prek pol stoletja trajajoči proticerkveni gonji, ki na novo in na novo poglablja razkol v družbi in ljudem že močno preseda. K povedanemu bi sam dodal samo še to, da bi se verjetno svet ne sesul, če bi se obiskovalci verskega pouka slučajno seznanili tudi z desetimi božjimi zapovedmi, ko že na vseh koncih vpijemo o kroničnem deficitu vrednot v sodobni družbi. Za boljše razumevanje stanja v zvezi z domnevno grozečo "rekatolicizacijo" slovenske družbe bi

na koncu navedel še sledečih nekaj podatkov (Delo, 7. 6. 2008). V Franciji obiskuje katoliške šole 16,60 odstotka šolarjev, dijakov in študentov. V Španiji 20%, na Nizozemskem 29%, v Belgiji 68,19%, v Sloveniji pa vsega 1,9%. Pa da je katoliških univerz na svetu okrog 1300 s približno 4.700.000 študenti. Ni mi znano, da bi kdo zaradi tega obravnaval navedene in druge zahodne države kot "katolicizirane", kot pred tem strašimo ljudi v Sloveniji, ampak veljajo prej za zibelko svobodomiselnosti. Očitno ima del slovenske levice Evropo, njeno pluralnost in svobodo duha predvsem v ustih, v glavah pa kar še naprej nekdanjo predstavo monolitnega levoliberalnega enotuma. Oziroma je pripravljen tolerirati le za ščepec zasebnega šolstva in duhovnega pluralizma, zgolj v demokratičen okras. Milan Gregorič

Prejeli smo

Odpihnjena kultura ali K K K

Letošnja burja nas je obiskala v času, ko smo praznovali dan slovenske kulture. Meni pa je pripihala obisk. Kulturni ataše ene od evropskih držav je želel preizkusiti, napol iz radovednosti, napol za šalo, kakšna je vožnja, ko piha burja po Vipavski dolini, meni pa je z obiskom polepšal dan. Končno je tudi sam občutil zavijanje burje okrog vogalov, ki ga je spomnilo na Kosovela, tega nežno občutljivega Kraševca, ki ga cenim, in mi je celo zrecital njegove Bore. Pogovor pa je nanese na kulturo, ki je pravzaprav njegov kruh, saj je zato tu, da posreduje kulturo, predvsem našo slovensko kulturo narodu, ki mu pripada, nam pa njihovo, za kar ga lahko celo pohvalim. Navadno veliko sprašuje in je tudi že po naravi in ne samo službeno zelo radoveden. Tokrat pa je začel govoriti o kulturi kar sam. Najprej se je spotaknil ob dogodke ob naši glavni Prešernovi praznovanju v Cankarjevem domu v

Ljubljani. Pred začetkom je opazil dva nekulturna incidenta, ki sta mu ostala v nepozabnem spominu. Neki kulturnik je prižgal svečo pred Cankarjevimi spomenikom na ploščadi. Policaj, ki je stal tam, ga je vljudno opozoril, naj tega ne dela, ker se vosek vpije v granitne kocke in se potem ne da izčistiti. Kulturnik pa ga je krepko "oblajal" in se začel nad njim zelo nekulturno izživljati. Drugi incident se je dogodil, ko je prišel novi minister, ki bo v svojem resorju imel skupaj z drugimi tudi kulturo. "Znana igralka ga je tako nekulturno oklofutala z besedami, da so vsi, ki so bili tam, ostrmeli", mi je pripovedoval. "Diplomat se je zdrznil in me vprašal: 'Kaj pravite vi na to?' 'Gospod', mu odgovorim, 'stvar je zelo preprosta. V prvem kot v drugem ni šlo za to, da država nima samostojnega kulturnega ministrstva, ampak predvsem za to, ker je oblast prevzel tisti del politike, ki nekaterim ni po volji, in ker ne morejo

drugače, pljujejo po njej s takšnimi dvomljivo kulturnimi izpadi. Lahko pa je bila tudi igralka besna, ker so prav tiste dni povabili v Dramo brezdomce in jim tam nekaj igrali. Oni so lepo na toplem dremuckali, dama pa ni imela kje vaditi in je svojo vlogo odvadila tokrat kar pred Cankarjevimi domom!" "Nekam čudno razmišljate!" mi prišepne pa nadaljuje: "Kaj pa pravite o programu Prešernove proslave?" "Marsikaj", mu odgovorim. "Že spikerica je bila posebnost, brez naturela in je bila videti kot bambola Lenci. Nekateri točke so bile pod kritiko, pa tudi pogrešal sem neko nit, ki mora biti vidna pri vsaki podobni prireditvi. Tista tema, kot minuta tišine na pogrebu, no ja, mi vsaj molimo namesto tega Očenaš, tam pa neko vzdihovanje in jadikovanje..." "Veste, kaj je mene tudi zelo motilo?" nadaljuje. "Kaj?" "Ste opazili damo arhitektko, ki je dobila nagrado?" "Ja, in?" "Kakšen modni okus pa je ta imela, pa še arhitektka je povrhu!" "Že res, da vi prihajate z modnega Parnasa, ne veste pa, da so naši arhitekti z modo skregani. Pa tudi našega podnebja ne poznajo, ker živijo v sanjskem svetu. Če bi poznali vipavsko podnebje, bi

bilo polovico manj škode, kot smo jo imeli z burjo. Končno pa, če kdo študira v Ljubljani, pozna kvečjemu svetovne arhitekturne tokove, ne pa domačih, saj so te vedno podcenjevali. V naši vasi me obiskovalci sprašujejo, kako to, da imamo sredi vasi "totenkamro" in ne na pokopališču. Ko jim pojasnim, da je stavba s kraško arhitekturo - tako je pojasnil arhitekt ob odprtju -, obložena s črnim marmorjem in črno marmornato kolono, naša banka, mi takoj povedo, da je to idealna prispodoba "finančne totenkamre", kot jo doživlja evropska evropolitika. Torej, kdor ne ve, kaj je to, naj pride k nam pogledat, samo naj prej sporoči, da se bom postavil pred stavbo s klobukom v roki in pobiral prispevke za vaško razsvetljavo, da bom nakupil manjkajoče žarnice. Sicer pa imamo v naši goriški Nici kulturni dom v stilu Mussolinijeve ali fašistične arhitekture. Poglejte, samo lučaj stran je kostnica s podobno arhitekturo. Kaj se hoče? Jaz vsemu temu pravim K K K ali kulturniški kulturni kurnik! Da je to celo res, nam je dokazalo letošnje Prešernovo praznovanje v Cankarjevem domu". Ambrož Kodolja

Plačilo SIAE za glasbo podaljšano do 9. marca

Popust za člane SDGZ

Gostinska sekcija pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju (SDGZ) obvešča gostince, trgovce in ostale operaterje, ki imajo radio, tv sprejemnike ali druge aparate za reprodukcijo glasbe v obratu, da je rok za plačilo pristojbine SIAE 2012 bil podaljšan do 9. marca. Člani SDGZ lahko privarčujejo 25% predvidenega zneska, saj jim ustanova Società Italiana degli Autori ed Editori (SIAE) prizna popust, ki so ga deležni operaterji, ki pripadajo ostalim nacionalnim stanovskim organizacijam. Kdor želi to koristiti, naj uredi članarino 2012 in druga plačila za SDGZ na sedežu v Trstu ali podružnicah, kjer dobi potrdilo o članstvu. S tem gre na pristojni urad ali sedež SIAE in plača pristojbino s popustom. Možno je plačilo z obrazcem MAV in že določenim zneskom, ki ga SIAE pošlje po pošti na osnovi lanskega plačila. V tem primeru se preveri, če je popust za člane SDGZ že obračunan: informatška številka za SDGZ je "D9 - p. e.". Po plačilu z MAV je treba še poslati po faksu ali izročiti potrdilo o plačani članarini pristojnemu uradu ali sedežu SIAE. Kdor ni prejel obrazca MAV, ali so se zanj spremenili podatki glede na lani (npr. število sprejemnikov) oz. nima predvidenega popusta, naj gre do pristojnega urada SIAE in uredi plačilo s potrdilom o članstvu SDGZ. Zamudnike, ki niso še poravnali SIAE, vabimo, da to uredijo do 9. marca. Po tem datumu bodo morali doplačati predvidene sankcije. Popust velja le za letno plačilo SIAE (tudi za glasbo po telefonu), ne pa za ostala plačila za občasne prireditve. Za informacije: tajništvo SDGZ v Trstu tel. 0406724824.

